

Ölümünün 34. Yılında
Sedat Veyis Örnek Anma Etkinliği

ÖLÜMÜNÜN 34. YILINDA
SEDAT VEYİS ÖRNEK ANMA ETKİNLİĞİ

ankara üniversitesi yayınevi

Ankara, 2015

Yayın No: 19

ISBN: 978-605-136-261-8

DOI: 10.1501/ankara-27397

URL: <http://kitaplar.ankara.edu.tr/detail.php?id=877>

<http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/27397/>

©TÜBİTAK SOBAG 114K576 Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması

Yayına Hazırlayanlar

Serpil Aygün Cengiz

Meryem Bulut

Sedat Veyis Örnek Anma Etkinliği'nin Düzenlenmesine Katkıda Bulunanlar

Eren Zencirden

Aysun Ezgi Bülbül

Sevinç Gülçiçek

Meryem Karagöz

Uğur Çelik

Solmaz Karabaşa

Zeynel Karacaçil

Ömer Karapınar

Semih Kula

Ankara Üniversitesi DTCF Halkbilim Bölümü Lisans Öğrencileri

Etkinlik Sunularını Yazıya Geçirenler

Aysun Ezgi Bülbül

Sevinç Gülçiçek

Abdurrahim Türker

Kapak Tasarımı

Safiye Özkan

*Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Destek Grubu (SOBAG)
114K576 Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması
başlıklı proje kapsamında hazırlanmıştır.*

İÇİNDEKİLER

<i>Sedat Veyis Örnek Anma Etkinliği Afifli</i>	4
Önsöz: Sedat Veyis Örnek'in Ruhunu Doç. Dr. Serpil Aygün Cengiz	5
Açılış Konuşmaları	10
Prof. Dr. M. Muhtar Kutlu	11
Prof. Dr. Abdulkadir Güner	13
Okan İbiş	15
Prof. Dr. Erkan İbiş	16
Anma Etkinliğindeki Kahve Arasından Fotoğraf Kareleri	19
Sedat Veyis Örnek'in Tübingen Üniversitesi'nde Yaptığı (Türkiye'de Bilinmeyen) Doktora Tezi Sanem Yardımcı	35
Tanıdığım Sedat Veyis Örnek Prof. Dr. Şerafettin Turan	44
Bir Ağabeyi Anarken Prof. Dr. Fuat Bozkurt	47
Halkbiliminin Çağdaş Filozofu Halûk Çağdaş	49
Sedat Veyis Örnek'ten Sesli Bir Hikâye: "Mezarlık'tan Bir Kaçış" Aylin Saraç	55
Kapanış Konuşması Doç. Dr. Serpil Aygün Cengiz	57
Medyada Sedat Veyis Örnek Anma Etkinliği	59
Proje Çalışması İletişim Bilgileri	70

Sedat Veyis Örnek
Baden-Baden (Batı Almanya)
20 Mayıs 1956

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
DİL VE TARİH-COĞRAFYA FAKÜLTESİ
HALKBİLİM BÖLÜMÜ

Sedat Veyis Örnek Anma Etkinliği

Açılış Konuşmaları

Prof. Dr. M. Muhtar Kutlu (Ankara Üniversitesi DTCF Halkbilim Bölüm Başkanı)

Prof. Dr. Abdülkadir Güner (Ankara Üniversitesi DTCF Dekanı)

Okan İbiş (Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü)

Prof. Dr. Erkan İbiş (Ankara Üniversitesi Rektörü)

Hikâyemiz: Sedat Veyis Örnek Çalışmaları

TÜBİTAK SOBAG Destekli 114K576 Numaralı

Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması Proje Ekibi

Görsel Bir Biyografi Denemesi: Sedat Veyis Örnek

TÜBİTAK SOBAG Destekli 114K576 Numaralı

Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması Proje Ekibi

Sedat Veyis Örnek'in Tübingen Üniversitesi'nde Yaptığı (Türkiye'de Bilinmeyen) Doktora Tezi

Sanem Yardımcı (Ankara Üniversitesi SBE Siyaset Bilimi Doktora Öğrencisi)

Tanıdığım Sedat Veyis Örnek

Prof. Dr. Şerafettin Turan (Ankara Üniversitesi)

Bilim İnsanı ve İnsan Olarak Sedat Veyis Örnek

Prof. Dr. Fuat Bozkurt (Akdeniz Üniversitesi)

Halkbiliminin Çağdaş Filozofu

Halûk Çağdaş (Cumhuriyet Üniversitesi)

Sedat Veyis Örnek'ten Sesli Bir Hikâye: "Mezarlıktan Bir Kaçış"

Aylin Saraç (Tiyatro 1112 Garaj)

13 Kasım 2014
Perşembe, saat 13.30-17.00
Muzaffer Göker Salonu
Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
Sıhhiye - Ankara

Sedat Veyis Örnek Anma Etkinliği, TÜBİTAK SOBAG destekli 114K576 numaralı

Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması başlıklı proje kapsamında düzenlenmektedir.

Etkinliğe Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi dışından katılmak isteyenlerin sedatveyisornek.calisimalari@gmail.com adresine yazarak veya

(312) 310 32 80 / dahili 1050 numaralı telefondan arayarak isimlerini kayıt ettirmeleri beklenmektedir.

13 Kasım 2014 tarihinde Ankara'da düzenlenen *Sedat Veyis Örnek Anma Etkinliği*'nin afişi

ÖNSÖZ: SEDAT VEYİS ÖRNEK'İN RUHU

İ. RUHLA İLGİLİ İNANMALAR

1. Ruhü gözünüzde nasıl canlandırırınız?
(Kuş, sinek, rüzgâr, nefes vb.)
2. Ruha can da denir mi? Başka adları var mıdır?
3. İnsanın kaç tane ruhu vardır?
4. Ruh, bedeninin neresinde bulunmaktadır?
5. Ruh, bedeni ne zaman terketmektedir?
a) Ölünce, b) Uyuyunca, c) Bayılınca
6. Ruh bedeninin neresinden çıkıp gitmektedir?
a) Ağzından, b) Gözünden, c) Bedeninin başka bir yerinden
7. Bedeni terkeden ruhun bir süre evin çevresinde dolaştığına inanır mı? Niçin?
8. "Ölünün ruhu" nu memnun etmek için neler yapılır?

Sedat Veyis Örnek (*Anadolu Folklorunda Ölüm* başlıklı çalışmasında yer alan -kaynak kişilere sormak için hazırladığı- soruların bir kısmı)

Ruhu gözünüzde nasıl canlandırırınız? Kuş, sinek, rüzgâr, nefes?

Sedat Veyis Örnek'in saha çalışmasında kaynak kişilere sorduğu bu soruyu biz de Sedat Veyis Örnek'in ruhunu gözümüzde canlandırabilmek için 15 Kasım 2013'ten beri aralıksız araştırma yaparak kendimize soruyoruz.

Araştırmalarımız sürerken gerçekleştirdiğimiz *Sedat Veyis Örnek Anma Etkinliği'*ni, yürütücülüğünü yapmakta olduğum TÜBİTAK SOBAG 114K576 numaralı *Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması* başlıklı proje kapsamında düzenledik. Resmî olarak 15 Eylül 2014'te başlamış on iki aylık projemiz *Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması* (iki ay daha ek süreyle) 15 Kasım 2015'te tamamlayacağız. Geniş bir ekip¹ olarak yürüttüğümüz projenin amacı Türkiye'de ilk kez Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde 1980 yılında bağımsız bir kürsü olarak kurulan Halkbilim Kürsüsü'nün kurucusu Prof. Dr. Sedat Veyis Örnek (1929-1980) üzerine sözlü tarih çalışması yapmak, Örnek'in ayrıntılı bir biyografisini yazmak ve <http://sedatveisornek.humanity.ankara.edu.tr> adresinde sanal bir Sedat Veyis Örnek belgeliği oluşturmaktır.

Proje çalışmasının ortaya çıkmasına sebep olan olay, AÜ DTCF Tarih Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Kurtuluş Kayalı'nın 15 Kasım 2013'te AÜ DTCF Halkbilim Bölümü etkinliği olarak düzenlenen anma etkinliğinde yaptığı "[Bir] Sedat Veyis Örnek Portresi Çizmeyi Denemek" başlıklı konuşmasıdır. Gerçekten de bu konuşma, Sedat Veyis Örnek üzerine yaptığımız ve yaklaşık yirmi dört aydır süren çalışmalarımızın kaynaklandığı asıl olaydır. Eşdeyişle, hepimizi kişisel olarak etkileyen ve Sedat Veyis Örnek üzerine bir proje yapmaya götüren, Kurtuluş Kayalı'nın yaptığı konuşmada Sedat Veyis Örnek'in

¹ TÜBİTAK SOBAG 114K576 *Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması* başlıklı projenin araştırmacısı Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Antropoloji Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Meryem Bulut'tur. Başkent Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden Doç. Dr. Günseli Bayraktutan projede hak sahibidir. Projenin bursiyerleri Eren Zencirden, Aysun Ezgi Bülbül ve Abdurrahim Türker'dir. Sevinç Gülçiçek, Uğur Çelik ve Meryem Karagöz de projenin çekirdek ekibinde yer almaktadır. Proje çalışmasına, Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan folklor uzmanı Solmaz Karabaşa ve AÜ DTCF Antropoloji Bölümü'nden Araş. Gör. Zeynel Karacağil gibi çok sayıda kişi de destek vermektedir.

vefatının üzerinden otuz üç yıl geçtiği halde üzerine herhangi bir akademik çalışma yapılmamış olmasını söyleyerek hepimizi eleştirmesiydi.²

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
DİL VE TARİH COĞRAFYA FAKÜLTESİ
HALKBİLİM BÖLÜMÜ

**Sedat Veyis
ÖRNEK
Anma
Etkinliği**
(1929 - 15 Kasım 1980)

**Sedat Veyis Örnek
Portresi Çizmeyi Denemek**
Kurtuluş Kayalı
AÜ DTCF Tarih Bölümü

15 Kasım 2013
Cuma 10:30

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
Halkbilim Bölümü Derliği
Ana Bina - Kat 2 - No 215
Sıhhiye - Ankara

Prof. Dr. Kurtuluş Kayalı'nın 15 Kasım 2013'te Sedat Veyis Örnek'i anma amaçlı verdiği konferansın afişi

Bence, Sedat Veyis Örnek'i anmak için yapılan en etkileyici (*bir çeşit*) anma toplantısı ölümünün ardından Yeşim Dorman'ın, Örnek'in *Türk Halkbilimi* kitabından yararlanarak yazdığı "Ölüm-Doğum-Düğün" tiyatro oyununun 1981 yılında sahnelenmesidir³. Sedat Veyis Örnek'i anmak için vefat ettiği 15 Kasım 1980'den beri farklı vesilerle farklı ortamlarda çeşitli toplantılar düzenleniyor.

Bu toplantıların dışında, elbette onu sevenler de kendi aralarında da biraraya gelerek Hocamızı anmaktadırlar. Örneğin, 1994 yılının Haziran ayında araştırma görevlisi olarak işe başladığım AÜ DTCF Halkbilim Bölümü'nde çalışırken ilk üç ya da dört yıl (belki de sadece iki yıl, doğrusu çok emin olamıyorum) Kasım ayında DTCF Etnoloji Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. (o tarihlerde Doç. Dr.) Gürbüz Erginer'le beraber Sedat Veyis Örnek'in Ankara Cebeci Asri Mezarlığı'nda bulunan mezarını ziyarete gitmiştik. Bu küçük grup içerisinde, Prof. Dr. (o tarihte Yrd. Doç. Dr.) M. Muhtar Kutlu ve Doç. Dr. (o tarihte DTCF Halkbilim Bölümü araştırma görevlisi) Çiğdem Kara da olurdu. Benim bu grupta mezarlığa son gidişimde Yrd. Doç. Dr. (o tarihte DTCF Etnoloji Anabilim Dalı araştırma görevlisi) Abdurrahim Özmen de vardı. Mezarlığa gittiğimizde Gürbüz Erginer, önce mezarı temizleyip ardından annemin

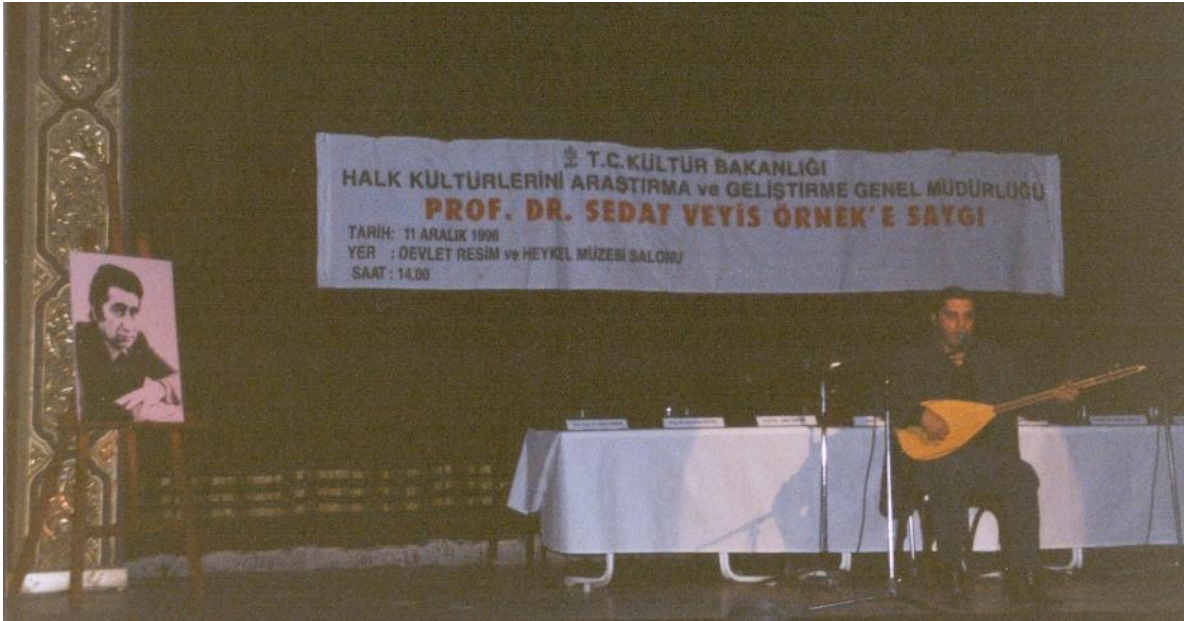
² Kurtuluş Kayalı'nın konuşması için bkz.: *Folklor/Edebiyat Dergisi Sedat Veyis Örnek Özel Sayısı*, Cilt 21, Sayı 82, 55-70.

³ Oyunun sahnelenmesiyle ilgili olarak basında çeşitli haberler yayımlandı. Bunlardan en önemlisi "Öğrenciler 'Türk Halk Bilimi' oyununu başarıyla sahnelediler" başlıklı *Cumhuriyet Gazetes'i*nde (22 Aralık 1981) yayımlanan haberdır.

evinin bahçesinden bu ziyaret için getirdiğim bir kucak dolusu kasımpatıyı tek tek özenle mezarın üzerine yayar, sonra da dua ederdi. Mezarlıktaki bu *-bir çeşit-* ayinimizi tamamladıktan sonra yol boyunca pek konuşmadan sessizce Fakülteye dönerdik.

Sedat Veyis Örnek'in vefatından bu yana özellikle AÜ DTCF'de düzensiz aralıklarla çeşitli anma toplantıları yapıldığını biliyorum. Hatta AÜ DTCF'de yapılan toplantılardan birini de ben Halkbilim Bölümü'nde araştırma görevlisi iken 1995'te Prof. Dr. (o tarihte Yrd. Doç. Dr.) İzzet Duyar ve Prof. Dr. (o tarihte Araş. Gör.) Özlem Gökkurt Bayram'la beraber düzenlemiştim. Bu anma etkinliğiyle ilgili olarak ne yazık ki elimde o günden kalma hiçbir belge yok. 1995 yılında düzenlediğimizi anımsadığım etkinliğin tam tarihinin 15 Kasım 1995 olduğunu ise AÜ DTCF Sosyal Antropoloji ve Etnoloji Bölümü Sosyal Antropoloji Anabilim Dalı'nda söz konusu tarihte lisans öğrencisi olan (şimdi Dokuz Eylül Üniversitesi Müzecilik Bölümü öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr.) Urungu Akgül'ün tuttuğu günlükten öğrenebildim. Bu toplantıya Sedat Veyis Örnek'in eşi Ulun Hanım ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda folklor uzmanı Zümrüt Nahya ve TRT programcısı/sunucusu Nuray Yılmaz'ın da katıldığını hatırlıyorum. Gerçekten unutamadığım bir an ise şuydu; sözünü ettiğim anma toplantısını bitirdikten sonra misafirlerimizle beraber DTCF'nin çay salonunda oturmuş sohbet ederken Sedat Veyis Örnek'in eşi Ulun Hanım, kulağıma eğilerek "Anmak güzel ama, yazmak lâzım aslında" demişti. 24 Ekim 2014'te (tam on dokuz yıl aradan sonra) Ulun Hanım'la yeniden yüz yüze görüşme imkânı bulduğumda kendisine 1995'teki bu konuşmamızı -proje çalışmamızı heyecanla anlatarak- anımsattım; gülümsedi, ancak hatırlamadığını söyledi. Oysa "yazmak gerektiği" fikri benim zihnime çoktan nakşolmuştu.

Sedat Veyis Örnek için gerçekleştirilen geniş katılımlı başka bir anma etkinliği ise *Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü* tarafından 11 Aralık 1998'de Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nde düzenlenmişti.

Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından 11 Aralık 1998'de düzenlenen "Prof. Dr. Sedat Veyis Örnek'e Saygı" toplantısından (Öğsev ve Halis Dörtlemez'in albümünden)¹

¹ Bu etkinlikle ilgili olarak kendisiyle görüştüğüm (*Folklor/Edebiyat Dergisi* Genel Yayın Yönetmeni) Metin Turan, buluşmamızda şunları söyledi: "Fotoğrafta sahnede yer alan müzisyen, arkadaşım sevgili Ufuk Karakoç'tur. O dönem Kültür Bakanlığı opera sanatçısı olarak görev yapıyordu. Öğsev Dörtlemez'in, hocanın doktoru olduğunu etkinlikle öğrenmiştim: İstemihan Talay'ın Kültür Bakanı olduğu o dönemde, müşteşar yardımcısı da Abdullah Dörtlemez'di. Yeri gelmişken, bu girişimi önerdiğimde, tereddütsüz kabul eden genel müdürün ise Seyhan Livaneli olduğunu söylemek isterim. Toplantının -şimdilerin deyimiyle- moderatörlüğü ben yapıyordum, bakan Talay, çok nezaketli bir insandır, protokol konuşması bile yapmadı, 'Ben dinlemeye geldim' dedi ve Kurtuluş Kayalı Hocanın konuşmasına kadar da dinledi. Sadece Kurtuluş Hocayı dinlemedi, sözü hocaya verdiğimde, Talay, söz isteyerek: 'Kurtuluş, kusura bakma Mecliste toplantıya yetişeceğim, sonra nasılsa bunlar yayımlanır okurum' dedi. Kurtuluş Hoca ile de onlar Tarsus Amerikan Koleji ve Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden tanışıyorlar, hukukları var.

Prof. Dr. Gürbüz Erginer ile Prof. Dr. M. Muhtar Kutlu 11 Aralık 1998'de *Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü* tarafından düzenlenen anma etkinliği afişinin önünde²

13 Kasım 2014'te *TÜBİTAK SOBAG 114K576 Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması* başlıklı projemiz kapsamında AÜ DTCF Muzaffer Göker Salonu'nda gerçekleştirdiğimiz son anma toplantısının amacı hem Sedat Veyis Örnek'i ölümünün otuz dördüncü yıldönümünde yeniden gündeme getirmek hem de projemizi duyurarak Sedat Veyis Örnek sözlü tarih çalışmamız için yeni kaynak kişiler bulmaktı.

Bu toplantının kanımca en önemli özelliklerinden biri Sedat Veyis Örnek'in anıldığı bir toplantıya ilk kez Sedat Veyis Örnek'in kızkardeşi Seher Horasanlı ile birlikte akrabalarının da davet edilmesiydi. Ankara'daki toplantımıza Seher Horasanlı; Seher Hanım'ın üç oğlundan en küçüğü olan Yıldırım Horasanlı, Yıldırım Bey'in eşi Dilek Hanım ve kızları Ece; Seher Hanım'ın en büyük oğlu Lemi Horasanlı'nın eşi Senan Hanım ve oğlu Yusuf Ziya Horasanlı; Sedat Veyis Örnek'in yakın akrabası Ekrem İnal ve eşi Sabriye Hanım ile oğulları Bülent İnal katıldılar. Böylece aileyle 15 Ağustos 2014'te başlayan duygu yüklü karşılaşmalarımız bu anma etkinliğinde heyecan bakımından da en yüksek seviyesine ulaşmıştı.

Muhsine Helimoğlu Yavuz, Sedat Veyis Örnek'in *Geleneksel Kültürümüzde Çocuk* kitabı üzerinden bir konuşma yaptı; rahmetli Gürbüz Erginer, maalesef hocaya dair hiç bir şey söylemedi; karşımızda Kültür Bakanı oturduğu için olsa gerek, o dönem hazırlamakta oldukları halkbilim kaynakçası konulu kitabının hikâyesini anlattı ve Bakanlığın maddi katkılarına teşekkür ederek, sözü 'Hocamızın izinden gidiyoruz' diye bitirdi. Attila Erden, hocanın nasıl hastalandığını, kimseye yük olmak istemediğini, o krizi geçirdiği gün sırtına alıp merdivenleri indirmeye çalınca, buna itiraz ettiğini paylaştı. Muhtar Kutlu ise, hocanın sistematiğinden ve edebiyatçı kişiliğinden, Sivas'ta gece sekreterliği yaptığı süreçten söz etti ve Ahmet Turan Alkan'ın *Altıncı Şehir* kitabında yer alan –Sivas dönemini anlatan- hikâyeyi paylaştı. Kurtuluş Kayalı ise hocanın Türkiye'de sosyal bilimler içindeki konumunu ve DTCF geleneğindeki yerini paylaştı. Sonrasında Ufuk Karakoç'un eşsiz güzellikteki türküleriyle etkinliği sonlandırdık. Katılımcılardan sadece M. Helimoğlu Yavuz metnini yazılı olarak getirmişti. Ancak bir makale bütünlüğü taşımadığı için dergide yayımlayamadım. Yoksa niyetim, konuşmacılara da başında söylemişim, metinlerini makale veya derli toplu yazı haline getirebilselerdi, özel bir sayı olarak ta o tarihte yayımlayacaktım.”

² M. Muhtar Kutlu, 2011, “Ayakta Ölen Ağaçlar Neslinden: Prof. Dr. Gürbüz Erginer [1945-2009] Hayatı ve Yayınları”, *Millî Folklor Dergisi*, Yıl 12, Sayı 89, 6-11.

Proje ekibinin İstanbul'da Seher Horasanlı'yı 15 Ağustos 2014'te ziyaretinden
(soldan sağa: Günseli Bayraktutan, Seher Horasanlı, Yusuf Ziya Horasanlı,
Serpil Aygün Cengiz, Meryem Bulut ve Eren Zencirden [fotoğraf: Uğur Çelik])

13 Kasım 2014'te düzenlediğimiz anma etkinliğini bir yandan kamerayla kayıt altına alırken bir yandan da YouTube'da bulunan eğitsel/akademik amaçlı kullandığımız "Kulaklı Orman Baykuşu" üzerinden canlı yayınlı tüm dünyayla paylaştık.⁵ Böylece AÜ DTCF'de düzenlenen halkbilim konulu bir etkinlik ilk defa internet üzerinden canlı yayınlı (arada kesintiye uğrasa da) izlenebildi.³ Yurt içinden etkinliğimizi izleyenlerin dışında, Kanada'dan canlı yayını izleyen (Sedat Veyis Örnek'in en yakın arkadaşlarından Muhlis Nafiz Günay'ın oğlu) Müfit Günay'dan kutlama mesajı geldiğinde ekip olarak hepimiz çok duygulanmıştık. Kanımca, 13 Kasım 2014'te düzenlediğimiz anma etkinliğiyle ilgili olarak en önemli uğraşımız, Sedat Veyis Örnek için düzenlenen bir anma etkinliğinin ilk defa yazıya geçirilmesi oldu⁴ ve şu anda bu metni okuyorsunuz. Okumakta olduğunuz bu kitap, bizim için, sözlü kültür uzmanı olan Sedat Veyis Örnek'in ruhunu yazı aracılığıyla gözümüzde canlandırma çabasıdır; kuş, sinek, rüzgâr, nefes olarak... Sözü'n -bu biçimiyle- kalıcılığını dileyerek...

Serpil Aygün Cengiz
Ankara, 17 Ekim 2015

³ İnternet üzerinden yaptığımız canlı yayının videosu <https://www.youtube.com/watch?v=b5j9yhp9RY> adresinden izlenebilmektedir. Ayrıca, proje çalışmamızın çok sayıdaki çıktısının yer aldığı YouTube "Kulaklı Orman Baykuşu" kanalımızda, etkinlikte konuşma yapan kişilerin ayrı ayrı kamera kayıtları da bulunmaktadır.

⁴ Sedat Veyis Anma Etkinliği'ni yazıya geçirme konusunda, 22 Mayıs 2015'te Sivas'ta düzenlenen "Folklor/Edebiyat Dergisi Sedat Veyis Örnek Özel Sayısı Buluşması"nı dergi özel sayısı olarak hazırlama çabalarıyla bize en büyük esini veren kişi Zara Kültür Araştırma Grubu kurucusu Yakup Kadri Bozalıoğlu'dur; kendisine teşekkür ederiz.

SEDAT VEYİS ÖRNEK ANMA ETKİNLİĞİ

Ankara, 13 Kasım 2014

Serpil Aygün Cengiz⁷: Sayın Rektörüm, değerli misafirlerimiz, Sedat Veyis Anma Etkinliği'ne hoş geldiniz. Bugün, 1980 yılında Türkiye'deki ilk Halkbilim Kürsüsü'nü kuran, öncesinde yaptığı halkbilimsel akademik çalışmalarla folklor alanına yeni ve canlı bir bakış getiren Prof. Dr. Sedat Veyis Örnek'i anmak için meslektaşları ve ailesiyle beraber buradayız.

Sedat Veyis Örnek'i hem akademik yanıyla hem sanatsal yanıyla hem de kişiliğiyle biraz daha yakından tanımamızı sağlayacak konuşmalara önemli bir başlangıç mahiyetinde açılış konuşmalarını yapacak değerli konuklarımızı dinleyeceğiz önce.

Konuşmasını yapmak üzere Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Halkbilim Bölüm Başkanı Prof. Dr. Sayın Muhtar Kutlu'yu davet ediyorum.⁸

⁷ Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Halkbilim Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Serpil Aygün Cengiz, çalışma süresi 15 Eylül 2014-15 Eylül 2015 tarihleri ile sınırlı olan TÜBİTAK SOBAG 114K576 Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması başlıklı projenin yürütücüsüdür. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Antropoloji Bölümü Sosyal Antropoloji Anabilim Dalı öğretim üyesi Doç. Dr. Meryem Bulut projenin araştırmacısı ve Başkent Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Günseli Bayraktutan projenin hak sahibidir. Projenin bursiyerleri olan Eren Zencirden, Aysun Ezgi Bülbül dışında Meryem Karagöz, Sevinç Gülçiçek, Uğur Çelik ve (ilerleyen aylarda proje bursiyeri olan) Abdurrahim Türker proje ekip üyeleridir. Ayrıca Solmaz Karabaşa ile Zeynel Karacagil çalışmaya katkı sunmaktadırlar.

⁸ Doç. Dr. Serpil Aygün Cengiz'in konuşmasının videosunu <https://www.youtube.com/watch?v= QOeUcrY-nY> adresinden izleyebilirsiniz.

M. Muhtar Kutlu⁹: Değerli Rektörüm, Dekanım, başta Şerafettin Turan Hoca olmak üzere değerli hocalarım, çok uzaklardan gelerek bugün bizleri yalnız bırakmayan, yine başta Seher Horasanlı –benim ona hitap ediş biçimimle Seher Abla ve yakınları; Sivas’ın sesi, bilgisi Halûk Çağdaş Hocam; çok değerli dost ağabeyim Fuat Bozkurt Hocam, etkinliğimize katılan tüm katılımcılar, çok değerli katılımcılar ve sevgili öğrenciler; aramızdan ayrılışının otuz dördüncü yılında düzenlenen *Sedat Veyis Anma Etkinliği*’ne hoş geldiniz.

Bir açılış konuşmasından beklenen resmi bir söylemin çok ötesinden, hatta bunu çok aşan bir duygu yoğunluğu içindeyim, böyle bir hissiyat içindeyim; salonumuzda bulunan değerli konuklarımızın bir çoğunda olduğu gibi. Örnek Hoca’nın sessiz, sade ama bilgece, dolu dolu yaşanmış kısa ömrünün son on yılına tanıklık etmiş birisi olarak gerek lisans gerek danışmanlığında başladığım doktora eğitimim süresince tanıdığım ilk günden bugüne kırk beş yıllık öğrencisi olmaktan onur duyduğum, şu sıralar güçlüklerle kurduğu bölümde bölüm başkanlığı yapmış olmanın yine tarifsiz onuruyla iyisiyle kötüsüyle bugünde yaşanmış paylaşılmış anılarla hep yanında yakınında olduğum, nikâhımda tanıyım olmuş, kızımın adını koymuş sevgili öğretmenim hakkında ne konuşsam az, ne söylesem eksik kalacağını biliyorum; heyecanımı hoş görün lütfen. Günün sonunda yine belki de şaire sığınarak; “Çok uzun anlatmak gerekliydi, ama biz imayla geçtik” diyeceğiz belki de.

Bundan önceki yıllarda aralıklarla da olsa gerek bu salonda gerekse bölümümüz dersliklerinde küçük sade, ama samimi anma etkinlikleri düzenleyerek aramıza yeni katılan öğrencilerimizle hocamızı tanıştırmak, geleneğimize sahip çıkmak, eğitimin bir parçası olarak gördüğümüz değerlilik duygularını öğrencilerimize aktarabilmek adına her 15 Kasım’da hocamıza yine yeniden merhaba diyorduk. Ama bu kez bu etkinlik Hocamızın aramızdan ayrılışının otuz beşinci yılı nedeniyle –yani bir sonraki yıl için konuşuyorum- yapmayı tasarladığımız çalışmalar içinde bölümümüz öğretim üyesi Doç. Dr. Serpil Aygün Cengiz’in yürütücülüğünde TÜBİTAK destekli *Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması* başlıklı proje kapsamında düzenlenmektedir. Etkinliğin düzenlenmesinde emek ve çabaları için, proje kapsamında yaptıkları değerli çalışmalar için başta Serpil Hocamız olmak üzere; tüm proje ekibine huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

1980 yılında yitirdiğimiz Prof. Dr. Sedat Veyis Örnek ülkemizde yüz yıllık bir geçmişe dayanan halkbilim çalışmaları içinde özellikle etnoloji ve halkbilim alanında özgün inceleme ve araştırmalarıyla önde gelen

⁹ Prof. Dr. M. Muhtar Kutlu’nun konuşmasının videosunu <https://www.youtube.com/watch?v=F2CN8Wd6miQ> adresinden izleyebilirsiniz.

ender bilim insanlarından birisidir. Sedat Veyis Örnek halkbilimin başlı başına ve bağımsız bir disiplin olarak kurumsallaşmasında öncü ve kurucu birisidir. Akademide ürettiklerinin yanı sıra çok yönlü bir yazar olarak; şiir, öykü, eleştiri, çeviri ve tiyatro oyunları ile yazın ve sanat dünyasının dikkatini çeken değerli bir isimdir aynı zamanda. Sedat Veyis Örnek etnolog-halkbilimcidir; hem etnolog hem halkbilimci olmak ülkemizin özgün koşullarında, hem öteki topluluk ve kültürleri keşfetmek hem de kendimizi keşfetmek anlamına gelir. Onun düşünce dünyasını ve çalışma pratiğini yerelin içinde var olduğuna inandığı evrenseli arayan, yerelden evrenseli uzanan halk kültürü yorumuyla insanlığın ortak kültürüne katkıyı amaçlayan ve folklorizmin uzağına düşmeden durağan nitelikli halkbilim anlayışını canlı ve üretken bir şekilde aşma çabası oluşturmuştur. Biyografisi ve kısa yaşam öyküsü hakkında uzun uzun konuşmak istemiyorum; birazdan sunularda bunlara tanık olacağız. Ama şu kadarını söyleyeyim 1929 yılında Sivas'ın Zara ilçesinde doğdu Sedat Veyis Örnek; doğum tarihi konusu biraz sorunlu 27, 28, 29 gibi literatüre düşmüş rakamlar var ama Serpil Hoca'nın da yaptığı çalışmalardan ailesiyle yaptığımız görüşmelerden 29 olduğuna kanaat getirdik 1929 diyoruz. Sivas Lisesi'ni bitirir ve devlet adıyla burslu okuma imkanı bulduğu Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden 1953 yılında mezun olur. Almanya Tübingen Üniversitesi'nde dinler tarihi ve etnoloji alanında doktorasını tamamlamasının ardından 1961 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Etnoloji Kürsüsü'nde doktor asistan olarak göreve başlar. 1966'da doçent, 1971 yılında profesör olur. Viyana, Bonn, Marburg ve Göttingen Üniversitelerinde alanıyla ilgili çalışmalar yapmak ve ders vermek üzere konuk profesör olarak bulunur. Ayrıca 1977-79 yılları arasında İzmir Ege Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde, Elazığ Fırat Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde halkbilim dersleri verir. Türk Dil Kurumu Yönetim Kurulu, Kültür Bakanlığı Millî Folklor Araştırmaları Dairesi Danışma Kurulu, UNESCO Türkiye Millî Komisyonu Sosyal Bilimler Komitesi ve Kültür Bakanlığı Kültür Yüksek Kurulu üyeliklerinde bulunmuştur.

Sedat Veyis Örnek'in ilk bilimsel çalışması aynı zamanda doçentlik tezi olan *Sivas ve Çevresinde Hayatın Çeşitli Safhalarıyla İlgili Batıl İnançların ve Büyüsel İşlemlerin Etnolojik Tetkiki*'dir. *100 Soruda İlkelerde Din, Büyü, Sanat, Efsane; Etnoloji Sözlüğü, Anadolu Folklorunda Ölüm, Budunbilim Terimleri Sözlüğü, Türk Halkbilimi ve Geleneksel Kültürümüzde Çocuk* başlıca eserleridir. Bu eserlere bugün ulaşmakta öğrencilere buluşturmakta zorluklar çekiyoruz, otuz beşinci yıl nedeniyle bu eserlerin tümünün bir arada bütün eserleri adı altında yeniden basımını sağlamaya çalışıyoruz. Sedat Veyis Örnek'in bilimsel eserlerinin her biri yazıldığı günden bu yana bilimsel değerinden hiçbir şey kaybetmemiş olarak alanımızın başyapıtları niteliğindedir. Gerek akademik çalışmaları gerek yazın alanında ürettiği eserlerin tümü Örnek Hoca'nın ilgi ve çalışma alanının genişliğini, derinliğini, zenginliğini bizlere gösteren; bilim ve sanatın, akılla yüreğin kurduğu dostluğun en güzel örnekleridir.

Prof. Dr Sedat Veyis Örnek Türkiye'de ilk bağımsız Halkbilim programının -o günkü adıyla Halkbilim kürsüsünün- 1980 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi'nde kuruluşunda öncülük eder ve çok kısa süre başkanlığını yapar. Türkiye üniversitelerinde ilk kez Halkbilim adı altında kurulan bu kürsü Etnoloji Kürsüsü içersinden çıkarken bir anlamda yeniden doğarken Kıta Avrupa'sı Etnoloji ve Etnografya geleneğinin izlerini taşısa da Batı'da oluşmuş etnoloji ve folklor gibi disiplin ayrımlarını da aşan yepyeni bir anlayışı temsil eder. Ne yazık ki ne kürsü ne de Sedat Veyis Örnek uzun ömürlü olamaz; Sedat Veyis'in ani kaybının ardından 1981'de YÖK kanunu ile kürsü kapatılır. Bu tarihten itibaren başlayan uzun ve sorunlu sürecin sonunda 2002 yılında Halkbilim Bölümü adıyla yeniden kurulur. Bu uzun ve sorunlu sürece tanıklık etmiş huzurunuzda saygıyla anmak istediğim emekli hocamız Prof. Dr. Nevzat Gözaydın, 2009 yılında ne yazık ki kaybettiğimiz çok değerli ağabeyim Prof. Dr. Gürbüz Erginer -saygıyla anıyorum- ve kısa bir süre bölüm başkanlığı yapmış olan değerli meslektaşım Prof. Dr. Tayfun Atay. Bugün Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Halkbilim Bölümü Üniversitemizin biricikliğini, Fakültemizin özgünlüğünün, Bölümümüzün benzerlerinden olan farklılığının bir tür simgesidir ve kurucusu Sedat Veyis Örnek ile başlayan geleneğe beslenmekte ve kökleri bu birikime dayanmaktadır.

Vaktinizi çok almak istemiyorum ama söylemeden de geçmek istemiyorum şimdi sözü hocamın kendisine bırakıyorum, ölümünden kısa bir süre önce kendisiyle yapılan görüşmede kendisi kendisini şu sözlerle ifade ediyor:

KOŞUYA GERİDEN BAŞLAMAK¹⁰

Sedat Veyis Örnek

Ülkemizde insanların pek çoğu koşuya geriden başlarlar. Belirli bir grup handiyse varış pistine ulaşmıştır, büyük çoğunluk daha ilk turu bitirirken... Kimileri öteki turları göze alamaz, bırakır oracıkta, zaten gücü soluğu kesilmiştir. Kimileri, eh biraz daha güçlüdür, solukludur, bir dolanım atarlar, ama ondan ötesini göğüsleyemezler. Kimileri de canlarını dişlerine takar, inatlarını birer yorgun at yapar, sonunda bitirirler yarışı. Nedir, ötekiler çoktan bitirmişlerdir, varmışlardır varacakları yere, almışlardır ödülleri. Zaten yarışlarda sadece derece yapanlara ödül verirler, salt yarışı tamamlayanlara değil.

Büyük bir çoğunluk daha vardır ki, onlar ne yarışçıdır, hatta ne de seyirci; sadece yarış dışı bırakılmışlardır. Doğarlar, yaşarlar ve ölürler. Bu üç önemli dönemeci alırken de az yerler, az konuşurlar, az isterler, az sevinirler. Belki yüz yaşındadırlar, belki de bin. İçlerinde yaprak kırıdamaz görünür, gözleri odsuz, ateşsiz gibidir. "Niye koşmazsınız?" desen, söylemez, susarlar hep. Susarlar ya, suskunluklarıyla büyüttükleri o ağdalı, o yaman öfkeyi bir büyük, bir baş edilmez koşuya sürmeleri yakındır.

Elli yılın basamağından dönüp arkaya baktığımda oldukça dik bayırlar, oldukça keskin dönemeçler görüyorum. Büyük bir çoğunluğun el terazi, göz tahmin yaşadığı bir toplumda, yarışa geriden başlamak o denli doğal geliyor ki insana... Mesleklerin, iş kollarının, yaşama biçimlerinin, hatta akademik kariyerlerin bile çoğu kez salt rastlantılar sonucu belirlendiği bir ortamda, yine de nice elli yaşlar gelip bir soruya dayanıyor: "Ne yaptın, ne koydun ortaya?" Lamı cimi yok, sorarlar adama bunu. Bu kaçınılmaz soruyu, "eh, bana bağışlanan elli yılı hakkıyla ödedim" diye yanıtlayanların içinde olmak isterdim doğrusu...

Koşuya geriden başlayanlardan biri olarak elli yıla sığdırabildikleri yedi inceleme ve araştırma kitabı, üç oyun, birkaç çeviri, beş on öykü... Ha, iki kez de yürek damarının tıkanışı, ölüme gidip gelen. Elli yılı öder mi bunlar, bilmem. Bildiğim, koşunun henüz bitmediği.

Hocam bu sözleri söyledikten kısa bir süre sonra koşuyu tamamladı; ama bugün bu koşu yeni koşucularıyla devam ediyor. Sedat Veyis Örnek bayrağını özenle taşıyan, adına, saygınlığına hoyratça yaklaşımların her zaman karşısında duran ve duracak olan, akademik duruşuna, dünya görüşüne, yaşamı boyunca sergilediği değerlere, özenle, dikkatle yaklaşan ve sahip çıkan Bölümüm adına hepimize saygılar sunuyorum.

Serpil Aygün Cengiz: Teşekkür ederiz. Şimdi konuşmalarını yapmak üzere Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dekanı Sayın Prof. Dr. Abdulkadir Gürer'i davet ediyorum.

Abdulkadir Gürer¹¹: Saygıdeğer Rektörüm, sayın Genel Müdürüm, sayın Dekanlar, değerli konuklar; 1980 yılında henüz elli bir yaşındayken kaybettiğimiz Sedat Veyis Örnek kısa yaşamına ardında çok önemli eserle bırakmış ve hepsi sahnelenmiş çok sayıda tiyatro oyunuyla çok sayıda hikâye ve şiir sığdırmıştır. Ülkemizin en önemli halkbilimcilerinden biri olan Örnek, Türkiye'de ilk halkbilim bölümünü otuz dört yıl önce Fakültemizde kurmuştur. İlk kurulan bu ölümden sonra hızla akademik yapılanmaya gidilmiştir, bugün ülkemizde farklı üniversiteler bünyesinde Türk Halkbilimi ve Türk Dili ve Edebiyatları

¹⁰ Örnek, Sedat Veyis 1979 "Koşuya Geriden Başlamak", *Nesin Vakfı Yıllığı*, İstanbul: Özal Matbaası, 853-854.

¹¹ Prof. Dr. Abdulkadir Gürer'in konuşmasının videosunu <https://www.youtube.com/watch?v=ZpFyzhHtZgw> adresinden izleyebilirsiniz.

bünyesinde de çok sayıda halkbilim anabilim dalı bulunmaktadır. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Halkbilim Bölümü iki temel bakışın; halk edebiyatı bakışı ile *etnoloji* bakışının akademik anlamda ilk filizlendiği yerlerden biridir. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi olarak bu iki perspektiften hareketle çalışmalarını yürüten ve halkbilim alanında çok önemli çalışmalara imza atan Pertev Naili Boratav, İlhan Başgöz, Sedat Veyis Örnek gibi değerli isimleri yetiştirmiş olmaktan gurur duyuyoruz.

Sedat Veyis Örnek 1961-80 yılları arasında on dokuz yıl boyunca gerek akademik gerekse sanatsal çalışmalarını aralıksız sürdürerek bugün de önemini yitirmemiş hâlâ okunan değerli eserlere imza atmıştır. 70'li yıllarda Türk Dil Kurumu Yönetim Kurulu üyeliği de yapan Örnek bu görevde bulunduğu yıllarda hem aktif olarak kuruldaki çalışmalarıyla hem de 71 yılında yayınlanan *Etnoloji*, 73'te yayımlanan *Budun Bilimleri Terimleri Sözlüğü* ile alanın sözlük ihtiyacını gidermeye çalışmış, bugün bile alana özgü henüz aşılamamış sözlük çalışmaları ortaya koymuştur. Türk Dil Kurumu'nca yayımlanan *Türk Dili Dergisi*'nde gerek "Türk Halkbiliminin Sorunları" gibi önemli bilimsel değerlendirmelerinin olduğu yazılarını gerekse *Pirinçler Yeşerecek*, *Manda Gözü* gibi tiyatro oyunlarını gerekse eşsiz bir Türkçe kullanımıyla Heinrich Böll'ün "Duvardan Gelen Sesler", "Duke Sokağındaki Ölü Kızılderili" gibi eserlerinin çevirilerini görüyoruz.

Sedat Veyis Örnek'in eserlerinin önemli bir bölümü yedi kitabından üçü; bunlar *Sivas ve Çevresinde Hayatın Çeşitli Safhalarıyla ilgili Batıl İnanışlar ve Büyüsel İşlemlerin Etnolojik Tetkiki*, *Anadolu Folklorunda Ölüm ve Etnoloji Sözlüğü* Fakültemiz yayınları arasından çıkartmış, ayrıca bilimsel makalelerinden dördü Fakültemiz *Antropoloji Dergisi*yle Fakültemiz dergisinde yayınlanmıştır. Üstün çalışma gayreti ve görev aldığı kurumların hepsine değer katmış olan Sedat Veyis Örnek'in biyografisini oluşturmak, kendi yazdığı ve hakkında yazılan tüm metinlerin yer aldığı sanatsal bir belgelik kurmak için yola çıkan TÜBİTAK destekli *Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması Projesi*'ni çok önemli bir girişim olarak değerlendiriyorum. Bugünkü anma etkinliğini düzenleyen başta Halkbilim Bölümü olmak üzere proje ekibine toplantıya katıldıkları için Sayın Rektörümüze, Sayın Genel Müdürümüze, Dekanlarımıza, Sedat Veyis Örnek'in ailesine, arkadaşlarına ve sevgili öğrencilerimize teşekkür ederim.

Serpil Aygün Cengiz: Konuşmaları için Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Sayın Abdulkadir Gürer'e teşekkür ederiz. Şimdi konuşmalarını yapmak üzere Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü Sayın Okan İbiş'i davet ediyorum.

Okan İbiş¹²: Sayın Rektörüm, sayın Dekanım, değerli hocalar, sevgili öğrenciler öncelikle siz değerli katılımcıları şahsım ve bakanlık adına saygıyla selamlıyorum. Bugün burada Türk halkbilim çalışmalarının Prof. Dr. Sedat Veyis Örnek'i ölümünün otuz dördüncü yılında anmak için bir aradayız. Öncelikle hayatını Türk folkloru ve Anadolu kültürüne vakfetmiş olan Örnek Hocamızı ölüm yıldönümünde saygıyla anıyor ve bu törende konuşmacı olarak yer almaktan onur duyduğumu belirtmek istiyorum.

Değerli katılımcılar, bildiğiniz gibi ülkemizde üniversiteler bünyesinde halkbilim, folklor çalışmaları henüz başlamamışken ilk olarak Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde 1966 yılında bir Folklor Enstitüsü oluşturuldu. Burada başlayan çalışmaları bugün Genel Müdürlüğün yaptığı Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünde sürdürmekteyiz. Yaşamını folklor çalışmalarını bilimsel bir temele oturtmaya vakfeden Sedat Veyis Örnek Hoca'nın alana getirdiği yaklaşım ile yetişen folkloristlerin önemli bir çoğunluğu bugün Genel Müdürlüğümüzün uzman kadrosu içerisinde yer almaktadır. Buna binaen Sedat Veyis Örnek'in 1977 yılında yayınlanan *Türk Halkbilimi* adlı önemli çalışmasına ulaşma sıkıntı yaşayanlar için kitabı 1995 yılında yeniden basarak halkbilime gönül verenlere katkıda bulunduğumuza inanıyoruz.

Değerli katılımcılar, bilgi ve teknoloji çağında yaşıyoruz; içinde bulunduğumuz dünya bize hızlı değişimler yaşıyor bu değişimlere karşı ayakta kalmak folklor için de her geçen gün zorlaşıyor. İşte bu noktada UNESCO 2003 yılında *Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi*'ni oluşturmuştur. Ülkemizin de taraf olduğu bu sözleşmeyle toplumlararası diyalogun önemi bir aracı olan kültürel çeşitliliği dünyada yükselen değerler arasına sokmak amaçlanmaktadır. Bizde ülkemiz adına yaptığımız çalışmalar ile bugüne dek on bir unsurumuzun insanlığın somut olmayan kültürel miras listesine kaydettirmiş bulunmaktayız. Ebru Sanatı üzerine hazırlayıp sunduğumuz dosyamızın 24-28 Kasım ayında Paris'te düzenlenecek olan komitede nihai karara bağlanmasını bekliyoruz. Böylece kayıtlı unsurlarımızın sayısını on ikiye yükselteceğiz. Hükümetlerarası Komite SOKÜM sözleşmesinin yürütme organıdır ve Türkiye bu yıldan itibaren dört yıl süre ile komite üyesidir. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dekanımız Sayın Abdulkadir Gürer Hocamız da Genel Müdürlüğümüz yetkisiyle bu komitede ülkemizi temsil eden heyette yer aldı; böylece Ankara Üniversitesi'nden bir öğretim üyesi ilk defa Hükümetlerarası Komite'de yer aldığını vurgulamak istiyorum. Bu dört yıllık süreçten ülkemizin

¹² Okan İbiş'in konuşmasının videosunu <https://www.youtube.com/watch?v=6q70lwrhago> adresinden izleyebilirsiniz.

olduğu kadar dünyanın somut olmayan kültürel mirası ile ilgili başarılı işler yapacağımıza inancım tamdır. Ankara Üniversitesi ile yürüteceğimiz ortak çalışmaların bundan sonra da her platformda devam edeceğini umuyorum. İşte bugün geldiğimiz bu nokta bundan yıllar önce halkbilimine önem veren, değer katan çalışmalar yapan Sedat Veyis Örnek ve onun gibi hocaların oluşturduğu tarihsel hafızanın birer izdüşümüdür. Bu proje kapsamında Sedat Veyis Örnek sanal belgeliği oluşturmak ve biyografisini yazma çalışmalarını çok değerli bulduğumu söylemek istiyorum. halkbilim alanındaki önemli akademik çalışmalarını Ankara Üniversitesi, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türk Dil Kurumu gibi önemli kurumlarda sürdürmüş olan Prof. Dr. Sedat Veyis Örnek'in halkbilim alanına getirmiş olduğu önemli bakış açısının daha yakından ve derinden bilinmesi gerektiğine olan inancımı yenileyerek sizleri sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Serpil Aygün Cengiz: Konuşmaları nedeniyle Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü Sayın Okan İbiş'e teşekkür ederiz. Şimdi konuşmalarını yapmak üzere proje çalışmalarımıza başından beri destek olan Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Sayın Erkan İbiş'i davet ediyorum.

Erkan İbiş¹³: Sayın Dekanlar, değerli meslektaşlarım, değerli hocalarım, hocamızın değerli ailesi, değerli öğrenciler, değerli konuklar; burada bulunmaktan böylesine düzeyli bir etkinlikte, kendisini tanıma fırsatı bulamadığım ama emeklerini, değerlerini, üniversiteye kazanımlarını, ülkeye kazanımlarını önemli bulduğum Sedat Veyis Örnek Hocamız için düzenlenen bu anma toplantısında bulunmaktan duyduğum mutluluğu ve gururu sizlerle paylaşmak istiyorum. Üniversite rektörü olmanın pek çok avantajı var. Bana göre avantajı bu tür mekanlarda Üniversitemiz, bilim dünyamız toplum dünyamız ya da ülkemizle ilgili bir çok bilgiyi yoğunlaştırılmış bir şekilde almanız ve eğitim sürecini, o yaşam boyu eğitim anlayışıyla geliştirebilmenizdir. O bağlamda yine burada benden önceki konuşmacılardan bir çok şey öğrendim. Dinlerken de bir kaç not aldım, onları da kendi dağarcığımla birleştirerek sizlerle paylaşmak istiyorum. Tabii öncelikle şöyle arkaya doğru baktığım zaman genç bir kitleyle öğrencilerimizi görüyorum. Ayakta da bekliyorlar. Bu bizim geçmişimize verdiğimiz önemi gösteriyor. Gerçekten bu törenler çok anlamlı. Ben özellikle seviyorum ve teşvik ediyorum bu tür törenleri; çünkü bu törenler gerçekten bir buluşma, bir eğitim alanı. O kültürlerin, kuşakların buluştuğu bir alan, o kültürlerin paylaşıldığı. Hani diyorlar ya kültür köprüsü, kültür kavşağının oluşturduğu mekan burası. Geleneklerimizin, değerlerimizin, geçmişteki emeklerin, birikimlerin paylaşıldığı ve kuşaktan kuşağa aktarıldığı bir mekan. Bu yüzden çok önemli. Ortaya geldiğim zaman benim kuşağımı görüyorum. Öne döndüğüm zaman da benden önceki kuşağı görüyorum. Şerafettin Hocam başta olmak üzere burda. Bu müthiş bir şey. Şurada üç kuşak bir aradayız, üç kuşak çok güzel bir paylaşım yaşayacağız. Tabii halkbilim o kadar uçsuz bucaksız, engin bir dal ki, şuradaki bir kaç cümle ile onun enginliğini ifade etmek de bence yeterli; çünkü demin Muhtar Hocam da söyledi konuşmalar arasında, halkbilimin halk edebiyatından tutun etnolojiye kadar değişik profili içeren bir yapısı vardır. Pertev Naili Boratav Hocamızdan sözettik, yanılmıyorsam halkbilimi alanındaki çok değerli hocalarımızdan. Bazen karıştırıyorum notlarımı alırken, tabii bunu Abdülkadir Hoca söylemiş. Değerli hocamız -onun adı burada zikredildi. Şerafettin Turan Hocamız yine burada, bugün bizimle burada paylaşımında bulunacak.

Sedat Veyis Hocamız, yine ben biyografisini dinlerken, kısacık ömrüne o kadar çok şey sığdırmış ki, onca eser vermiş, yüzlerce insan yetiştirmiş, bilim dalımızın bugünlere gelmesine büyük emek sarfetmiş ve bunu da Muhtar Hocam söyledi onu da belirteyim, onun sözcüklerinden "Ne yaptın, sorarlar adama" sözcüğüyle de o bilgi yığını sürekli üretmek, sürekli yeni bir ürün ortaya koyma çabası içinde olduğunu da gösteren en büyük göstergelerden biri ve yine onun konuşmasından "Koşu bitmedi", yani son nefesimizi verinceye kadar koşacağız, üreteceğiz, çalışacağız ve bilim alanına, Üniversitemize, ülkemize katkıda bulunacağız.

¹³ Prof. Dr. Erkan İbiş'in konuşmasının videosunu <https://www.youtube.com/watch?v=poIMzP-PZ0A> adresinden izleyebilirsiniz.

Biz Üniversite olarak bu tür törenleri çok önemsiyoruz. Vefa çok önemli bir duygu değerli konuklar. Eğer vefa duygusunu kaybederseniz, bir de dilinizi kaybederseniz o zaman siz doğduğunuz yerde ülkenize yabancı olursunuz. Dilinizi bilmiyorsanız bu ülkenin yabancısıdır. Dilimize sahip çıkmamız, dilimizi iyi konuşup, iyi yazabilmemiz gerekiyor. Bu çok önemli. Ama geçmişimizi de bilmemiz gerekiyor. Demin de söyledim ya o değerleri, o tarihi birikimi, o emekleri, o alıntılarını hiç bir zaman unutmamız gerekir. Demin orada otururken resimlere baktım. Yirmi sekiz değerli dekanımızın resmini gördüm. İki rektörümüzün, Tahsin Hoca'mız ve Şevket Aziz Kansu Hoca'mızın resimlerini gördüm; ama inanın onlar gibi yüzlercesi bu Fakülteye hizmet etti. Onlar emeklerini verdi, onların ruhları bu bilim yuvasıyla özdeşleşti, bütünleşti. İşte mekanın ruhu denilen kavram böyle oluşuyor. Bunda Sedat Veyis Hocamızın emeklerinin olduğunu söylemek hiç de yanlış değil. Bunu da çok iyi anlıyorum, çok iyi yorumlayabiliyorum. Tabii halkbilimi ben acaba bir sözle nasıl ifade edebilirim diye düşündüm orada otururken. Yunus Emre'nin kısa bir sözü aklıma geldi. Eğer sürç-i lisan edersem affedin, bu benzetmeyi de yanlış yaparsam affedin. Şöyle diyor Yunus Emre: "İlim ilim bilmektir/İlim kendin bilmektir". Halkbilimin derdi "Kendini bil" diyor, kendimizi bilelim. Biz neyiz? Kendimiz derken tabii ki zamanın, mekanın ve insanın paydaşı olduğu yaşam olgusunun bütünü içerisinde görmek gerekiyor. Sadece bizim kısa ömrümüz içerisinde değil. İnsanlığı var olduğu süreçten beri bilmek gerekiyor. Halkbilimi de işte bu gelenekleri, bu değerleri, bu kazanımları her yönüyle araştıran, bunu geleceğe yansıtmaya çalışan ve gelecekte de toplumlara, kuşaklara yol gösterme çabasında olan çok geniş amaçlı bir bilim dalı. Ben bunu anlıyorum, bilgi dağarcığımdan ve buradaki anlatılanlardan bunu görüyorum.

Değerli konuklar, tabii ki kültür çok önemli bir kavram, bunu hepimiz biliyoruz. Mustafa Kemal Atatürk, ulu önderimiz, Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür, kültür düşünmek, araştırmak, sorgulamak, anlamak ve sürekli ileriye düşünmektir, yani kültür zekayı yetiştirmektir... Sözcüğü de sanıyorum bunların teyidi için önemli bir kavramdır. Bu anma töreninde hem hocamızın anıları, hem hocamızın birikimleri, değerleri, mesajları paylaşılacak.

Sayın Genel Müdürümüzün ifade ettiği sanal belgelik, bunlar temel olacak buradaki birikime. Ama Dil ve Tarih Coğrafya Fakültemizi ben kutluyorum; çünkü bu değerlerine, bu geçmişine, bu geleneklerine hayranım. Onları korumak, her zaman yaşatmak isteyen, daha ileri götürmek, topluma aktarmak bilincini taşıyan bir Fakültemiz, tüm öğretim üyeleriyle. O nedenle de Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, ulu önder Atatürk'ün kurduğu Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'yle gurur duyuyorum. Eminim hepiniz de onunla gurur duyuyorsunuz. Değerli öğrencilerimiz de buranın öğrencisi olmaktan, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nden mezun olmaktan gurur duyuyorlardır. O gururunuz yıllar geçtikçe

çok daha büyüyecek, çok daha zenginleşecek. İçinizde çok daha güçlü bir duygu haline gelecek. Bunu buradan özetle söylemek istiyorum.

Tabii değerli konuklar, kürsü öyle cazip bir şey ki, buraya çıkınca iki dakika konuşup ineyeğim derken iki dakika doldu mu, dolmadı mı bakıyorsunuz etrafa, dolmadı değil mi? (*Gülüşmeler.*)

Ben sözlerimi burada toparlarken Kültür Bakanlığı'mıza teşekkür ederim, Sayın Genel Müdürümüze teşekkür ediyorum. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'ne, Kültür Bakanlığı'mızın çok daha fazladestek vereceğini sözcüklerinde görüyorum. Orada Abdulkadir Hocamız var, Muhtar Hocamız var. Onların da Kültür Bakanlığı'nda üretecekleri projelerle, Kültür Bakanlığı ile Üniversitemiz arasındaki, Fakültemiz arasındaki iş birliğini arttıracaklarından eminim.

Tabii böyle bir organizasyonu düşünen, düzenleyen, emek sarfeden Halkbilim Bölümü'ne, başta bölüm başkanı olan Muhtar Hoca olmak üzere ve koşturan, biliyorum, heyecanla emek sarf eden Serpil Hocamıza huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

Diğer emeği geçen herkese burada teşekkür ediyorum. Sedat Veyis Hocamızın ailesine teşekkür ediyorum. Kız kardeşi değerli hanımefendiye teşekkür ederim, yeğenine teşekkür ederim. Hoş geldiniz. Size de söylüyorum tekrar.

Değerli büyüklerime, hocalarıma teşekkür ediyorum. Emeği geçen kim varsa ismini saymadığım hepsine teşekkür ediyorum. Bu tür değerli törenlerin Üniversitemize daha da büyük değer katacağını tekrarlayarak bu etkinliğin başarılı geçmesini söyleyerek sözlerimi noktalıyorum. Hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Serpil Aygün Cengiz: Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Sayın Erkan İbiş'e konuşmaları için teşekkür ediyoruz.

Açılış konuşmalarında da belirtildiği gibi bugünkü Sedat Veyis Örnek Anma Etkinliği *TÜBİTAK Araştırma Programları Destek Başkanlığı Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Destek Grubu (SOBAG) tarafından desteklenen 114K576 numaralı Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması* kapsamında düzenlenmiştir. *Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması* projesi resmen –aslında öncesi var, bir on aylık geçmişi var- 15 Eylül 2014'te başlamıştır, on iki aylık bir çalışma sürecini içeriyor, yani bu projenin 15 Eylül 2015'te bitmesini planlıyoruz. On iki aylık çalışma sürecimize ve proje ekibinin nasıl oluştuğunu, şimdiye kadar yapılan çalışmaların neler olduğunu anlatabilmek için başından beri yaptığımız hemen hemen bütün çalışmaları fotoğrafladık ve proje ekibi olarak size *Sedat Veyis Örnek Çalışmaları Hikayemiz* ismiyle bir görsel sunu hazırladık; şimdi bu görsel sunu eşliğinde aylardır neler yaptığımıza özet bir bakış – yaptığımız her şey yok ama- hep beraber bakalım, izleyelim. Teşekkür ederim.

Proje ekibinin hazırladığı *Sedat Veyis Örnek Çalışmaları Hikayemiz* başlıklı fotobelgesel izlendi.¹⁴ **Ardından yine proje ekibinin hazırladığı *Görsel Bir Biyografi Denemesi: Sedat Veyis Örnek* başlıklı fotobelgesel izlendi. Fotobelgesellerin salonda izlenmesinin ardından kahve arası verildi.**

¹⁴ Sözü edilen fotobelgeseli <https://www.youtube.com/watch?v=9BAgTYH1FYA> adresinden izleyebilirsiniz.

ANMA ETKİNLİĞİNDEKİ KAHVE ARASINDAN FOTOĞRAF KARELERİ

Kahve arası verildiğinde etkinliğe katılan (soldan sağa) Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü Okan İbiş, Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Erkan İbiş, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. İsmail Hakkı Ünal, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Abdulkadir Gürer ve Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ruken Öztürk toplantıdan ayrılırken

Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Erkan İbiş toplantıdan ayrıldığı sırada Prof. Dr. Şerafettin Turan'la vedalaşırken

(Soldan sağa) Sedat Veyis rnek'in yeğeni Yıldırım Horasanlı, Sedat Veyis rnek'in kızkardeşi Seher Horasanlı, Halûk ağdaş ile eşi Aysema ağdaş

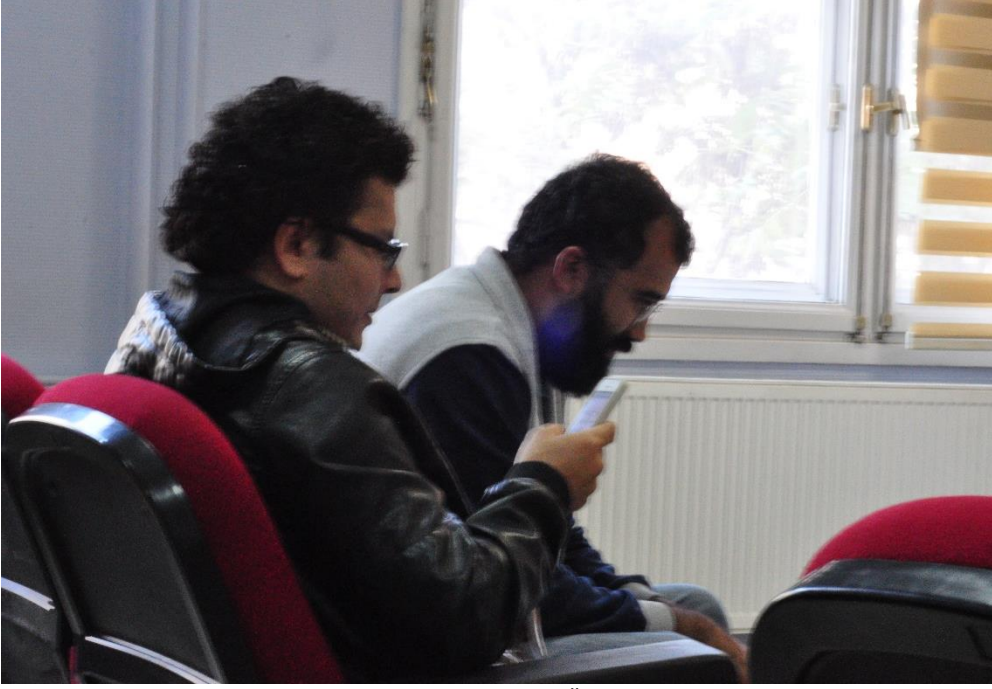
Kahve arasında (soldan sağa) Sedat Veyis rnek'in yakın akrabası emekli ğretmen Ekrem İnal, Hacettepe Üniversitesi Türk Halkbilimi Bölümü'nden Araş. Gör. Hicran Karataş ve Yrd. Doç. Dr. R. Bahar Akarpınar'la sohbet ederken

Başkent Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nden Prof. Dr. Tülay Uğuzman, Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan folklor uzmanı Solmaz Karabaşa, Hacettepe Üniversitesi Prof. Dr. Nevin Güngör Ergan ve Bülent İnal

AÜ DTCF Dekanı Prof. Dr. Abdulkadir Gürer ile Doç. Dr. Meryem Bulut

Araş. Gör. Zeynel Karacağil ile Ömer Karapınar

Sevinç Gülçiçek ve Ömer Karapınar

Semih Kula

Prof. Dr. M. Muhtar Kutlu, Seher Horasanlı ve Yıldırım Horasanlı

Sevinç Gülçiçek ile Anma Etkinliği'nde görevli AÜ DTCF Halkbilim Bölümü öğrencileri

(Orta sırada oturanlar sol baştan) Prof. Dr. M. Muhtar Kutlu, emekli öğretim üyeleri Dr. Ahmet Maden ve Dr. Oğuz Aktan, AÜ DTCF Halkbilim Bölümü öğrencisi Uğur Çelik, emekli öğretim üyesi Doç. Dr. Özgür Özmen Uysal ile Sedat Veyis Örnek'in akrabaları Sabriye İnal ve eşi Ekrem İnal

Sedat Veyis Örnek'in sanatsal metinlerini seslendiren tiyatro oyuncularını ve seslendirme sanatçılarını bir grup:
(soldan sağa) Hakan Salınmış, Altan Alkan, Evay Çapan ve Altay Çapan

Meryem Karagöz ile Doç. Dr. Serpil Aygün Cengiz

Anma Etkinliği'nde görevli AÜ DTCF Halkbilim Bölümü öğrencilerinden bir grup

Aysema Çağdaş ve Seher Horasanlı

Kahve arasından genel görünüm

Araş. Gör. Hasan Münüsoğlu ile AÜ DTCF Halkbilim Bölümü'nden bir öğrenci

Eren Zencirden, Aysun Ezgi Bülbül, Halûk Çağdaş ve Aysema Çağdaş

Doç. Dr. Serpil Aygün Cengiz ile Dr. Oğuz Aktan

Anma Etkinliği'nde görevli AÜ DTCF Halkbilim Bölümü öğrencilerinden bir grup

(Soldan sağı) Kùltür ve Turizm Bakanlığı'ndan folklor uzmanı Solmaz Karabaşı, Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Bölümü'nden Dr. Sema Demir, AÜ DTCF Halkbilim Bölümü'nden Yrd. Doç. Dr. Melike Kaplan ile Anma Etkinliği'nde görevli AÜ DTCF Halkbilim Bölümü öğrencileri

Kahve arasından genel görünüm

AÜ DTCF Felsefe Bölümü'nden Yrd. Doç. Dr. Seyit Coşkun ile
Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden Doç. Dr. Kemal İnal

Sedat Veyis Örnek Anma Etkinliği' nin düzenlenmesine katkıda bulunan
AÜ DTCF Halkbilim Bölümü öğrencilerinden bir grup kahve arasında

Doç. Dr. Meryem Bulut ile gazeteci/yazar M. Mahzun Doğan

(Soldan sağa) Başkent Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nden Prof. Dr. Tülay Uğuzman, halkbilimci/şair/yazar Nail Tan ile AÜ DTCF Sosyoloji Bölümü'nden Prof. Dr. Hayriye Erbaş

Kahve arasında toplantının ikinci yarısı için hazırlık yapılırken (soldan sağa) Araş. Gör. Zeynel Karacagil, Eren Zencirden, Doç. Dr. Serpil Aygün Cengiz, Meryem Karagöz, Aysun Ezgi Bülbül

(Sivas) Cumhuriyet Üniversitesi'nden Halûk Çağdaş ve Yrd. Doç. Dr. Özlem Demren

Prof. Dr. Erdal Cengiz, Prof. Dr. Harun Taşkıran ile Doç. Dr. Kemal İnal

Prof. Dr. Şerafettin Turan ile AÜ DTCF Tarih Bölümü'nden Doç. Dr. Selda Kaya Kılıç

Kahve arasının ardından salondan genel bir görünüm

Kahve arasının ardından Uğur Çelik (ayakta), (ikinci sırada oturanlar soldan sağa) Sanem Yardımcı, Sedat Veyis Örnek'in akrabaları Senan Horasanlı, Dilek Horasanlı, Ece Horasanlı ve Yusuf Ziya Horasanlı; (ön sırada) M. Mahzun Doğan ile Doç. Dr. Meryem Bulut

Serpil Aygün Cengiz: *Sedat Veyis Örnek'i Anma Etkinliği'* mize devam ediyoruz. Şimdiki konuşmayı Sayın Sanem Yardımcı yapacak. Gazi Üniversitesi Kamu Yönetimi mezunu olan Sanem Yardımcı Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi yüksek lisans programında *İnsan Doğa İlişkisinde Ekolojist Hareketler* başlıklı teziyle mastırını tamamlamıştır, kendisi halen aynı bölümde doktora çalışmalarına devam etmektedir. Aynı zamanda Ankara'da Goethe Enstitüsü'nde kütüphaneci olarak çalışmaktadır. Sayın Sanem Yardımcı'yı Sedat Veyis Örnek'in Tübingen Üniversitesi'nde yaptığı, *Türkiye'de Bilinmeyen Doktora Tezi* başlıklı konuşmasını ve Türkiye'de ilk kez bu konuda yapılacak olan konuşmasını yapmak üzere davet ediyorum, buyurun.

Sanem Yardımcı¹⁵:

**TÜRKİYE VE JAPONYA MODERNLEŞME DENEYİMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI:
SEDAT VEYİS ÖRNEK'İN DOKTORA TEZİ¹⁶**

Türkiye'de modernleşme tartışmaları, sadece akademisyenlerin değil, siyasetçilerin de ilgilerini her daim üzerine çekmiştir. Bu topraklarda güncelliğini hiç yitirmeyen modernleşme, laikleşme, batılılaşma tartışmalarına yönelik bu ilgi, bir yandan, Marx'ın güzel ifadesiyle "geçmiş kuşakların kalıcı gölgesi" bağlantılı olduğu gibi (Marx, 2010: 30); güncel sorunlara yönelik siyasal tavrı alışların geçmişi yeniden kurgulama ihtiyacı ile de bağlantılıdır.

Bu bağlamda Sedat Veyis Örnek'in, 1960 yılında Tübingen Üniversitesi'nde "Yeni Türkiye'de Dinsel Kültürel ve Toplumsal Reformlar (1920-1938) Japonya Modernleşmesi ile Bir Karşılaştırma" başlıklı yayınlanmamış doktora tezi, eskinin yenisinin ne anlama geldiği üzerine bir fikir verme imkânı taşır. 1960 yılında Almanca kaleme alınan ve bugüne dek Türkçeye çevrilmemiş doktora tezi, Sedat Veyis Örnek'in perspektifinden, Türkiye modernleşmesini Japonya deneyimi ile kıyaslayarak inceler.

Tez, aynı zamanda İkinci Dünya Savaşı sonrası bağımsızlığını ilan eden ülkelerin etkisiyle sosyal bilimler içinde modernleşme kuramlarının bir kez daha¹⁷ yaygınlaştığı dönemde kaleme alınır. Dönemin sosyal bilimleri, sanayileşmiş ülkelerden ziyade "üçüncü dünya" olarak adlandırılan ülkelerin gelişmelerine özel bir önem verir. (Gumbrecht, 1978: 129) Bu bağlamda dönemin modernleşme tartışmalarının ikili bir işlevi yerine getirdiğini söylemek mümkündür. Bir yandan dönemin yaygın tanımlamasıyla "üçüncü dünya" ülkelerinin neden geride kaldıklarına bilimsel bir açıklama getirmeye çalışırken, öte yandan bu ülkelerin nasıl gelişeceklerine dair yolları sunarlar. (Goetze, 2004: 380) Bu anlamıyla modernleşme kuramcılarının geride kalmış toplumların içsel nedenlerle geride kaldıklarını ileri sürer (Mergel, 1997:204). Dönemin modernleşme tartışmalarının bir başka karakteristiği de Batılı toplumların idealize etmeleridir. (Wehler, 1975:11)

Sedat Veyis Örnek'in doktora tezi de dönemin karakteristiğinden payına düşeni almıştır. Örnek, tezinin büyük kısmını ayırdığı Türkiye ayağında, temel eksenini Cumhuriyet dönemine ve cumhuriyet ile birlikte gelen kurumsal düzenlemelere yerleştirir. Ona göre Cumhuriyetin kuruluşu öncesinde Osmanlı İmparatorluğu içindeki modernleşme girişimleri tam olarak uygulanamamış ve kendi ifadesiyle devrim niteliği taşıyan düzenlemeler Cumhuriyet ile birlikte uygulanmaya başlanmıştır (Örnek, 1960:7). Bu çerçevede Tanzimat Fermanı, I. ve II. Meşrutiyet dönemlerine çöküşe geçen imparatorluğun bu süreci getirmek için yürürlüğe koyduğu, lakin uygulayamadığı düzenlemeler olarak ele alınır. Örnek'in bakış açısında bu düzenlemelerin uygulanmamasının ardında yatan sebep, Osmanlı İmparatorluğunun teokratik karakteridir. Bu düzenlemeler, toplumsal siyasal ve kültürel reformlara yol açmamışlardır, zira sultan ve halife üzerinden hayata geçirilmeye çalışılmıştır (Örnek, 1960:8).

¹⁵ Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi doktora programı öğrencisi. Sanem Yardımcı'nın konuşmasının videosunu <https://www.youtube.com/watch?v=B2AwT0k9Hh0> adresinden izleyebilirsiniz.

¹⁶ Sanem Yardımcı'nın konuşmasının deşifresi, kamera kaydındaki teknik sorun nedeniyle bir bütün olarak yapılamamıştır. Bu nedenle, Yardımcı'nın aynı konu üzerine *Folklor/Edebiyat Dergisi Sedat Veyis Örnek Özel Sayısı*'nda (2015, cilt 21, sayı 83, 145-155) yayımlanan konuşma metni yeniden gözden geçirilerek buraya eklenmiştir.

¹⁷ Modernleşme kavramını doğrudan kullanmasalar da klasik sosyolojinin düşünürleri (Auguste Comte, Karl Marx, Ferdinand Tönnies, Georg Simmel, Emile Durkheim, Max Weber), özellikle Kıta Avrupası ekseninde toplumsal değişimin ne anlama geldiği ve nasıl mümkün olduğu sorularına yanıtlar sunmuşlardı. (Van der Loo ve van Reijen, 2004: 308)

Bu nedenlere dayanarak Örnek, Türk modernleşmesini Cumhuriyet sonrası yeni Türkiye'nin kurulması sonrasında itibaren inceler. Beş bölümden oluşan tezde sırasıyla, kültürel ve toplumsal reformlar, dinsel reformlar, laiklik, Japonya Modernleşmesi, Türkiye ve Japonya karşılaştırması bölümleri masaya yatırılır.

1. Türkiye’de Toplumsal ve Kültürel Reformlar

Tezin bu başlığının altında, Fesin kaldırılması, Latin harflerinin kullanımı, İsviçre Medeni Kanununun kabulü, resmi tatil günleri ve takvim reformu gibi düzenlemelerin nasıl gerçekleştiği ayrıntılı bir şekilde ele alınır.

Fesin Osmanlı döneminde nasıl kullanıldığının anlatılmasıyla başlayan bölüm, şapka kanununun çıkarılması sürecini anlatır. Örnek açısından özellikle kıyafet alanındaki düzenlemeler basitçe şekilsel düzenlemeler olarak görülemez. “İlk bakışta şekilsel bir düzenleme olarak görülen bu uygulamalar sembolik politik anlamlar içerirler.” (Örnek,1960:13)

Zira, Osmanlı toplumunun dinsel cemaatler arası ayrımı belirginleştiren özellikle sarık gibi ilk bakışta kendini belli eden kıyafetlerdir. Dolayısıyla bu alanda yapılan düzenlemeler, toplumun dinsel cemaatler ekseninde bölünmesinin de önüne geçme amacı taşır.

Bu başlık altında incelemeye tabi tutulan konulardan bir diğeri de Latin harflerine geçiştir. Örnek, Arap alfabesinin Türkçeye uygun olmadığını daha Osmanlı döneminde fark edilmiş bir sorun olduğunu, ancak bu sorunun o dönemde çözülmediğini anlatarak ¹⁸, Cumhuriyet döneminde sorunun nasıl incelendiğini masaya yatırır. Örnek açısından bu konu, diğer tüm reformlardan daha hızlı bir şekilde başarıya ulaşmıştır. “Harf devrimi, tam olarak etki eden ve en etkili devrimdi. Çünkü geçmiş ile tam bir kopuşu gerektiriyordu.” (Örnek,1960:17)

Toplumsal ve Kültürel Reformlar başlığı altında incelenen konulardan bir diğeri, İsviçre Medeni Kanunu’nun kabul edilmesidir. Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki hukuk uygulamaları, Şeriat adı altında, medreselerde yetişen kadınlar tarafından uygulanırdı; 19. yüzyıla gelindiğinde ticaret ve ceza hukuku alanlarında yeni düzenlemelere ihtiyaç duyuldu. Özellikle ticaret ve ceza hukuku alanlarındaki uygulamaları güncellenmesini içeren Mecelle yürürlüğe girdi. Cumhuriyetin ilk yıllarında Mecellenin de yenilenmesi gerektiği konusu ilk kez Mustafa Kemal Atatürk tarafından 1 Mart 1924 tarihinde gerçekleştirilen meclis oturumunda gündeme getirildi. Uzun süren bir hazırlık aşamasından büyük ölçüde İsviçre Medeni Kanunundan esinlenerek oluşan yeni medeni kanun 4 Ekim 1926’da yürürlüğe girdi. Bu kanun Örnek’e göre dört konuda radikal değişiklik yarattı: Dinin özgür seçimi, evliliğin laik ve hukuka bağlanması, monogami ve son olarak Müslüman olmayanlarla evlenme yasağının kalkması (Örnek,1960:20).

Örnek’in bu başlık altında gündeme aldığı son konu, resmi tatillerin değişmesi, takvim reformu ve aile isimlerine ilişkin düzenlemelerdir.

¹⁸ I. Dünya Savaşı öncesinde Enver Paşa askeri haberleşmeyi daha etkili bir şekilde yapabilmek için Arapça harfleri ayrı ayrı yazmayı önerir. Ancak uygulamada sorunu aşmak konusunda bu önerinin bir faydası olmaz.

2. Dinsel Reformlar

Sedat Veyis Örnek, Türk modernleşmesini incelerken, en büyük ağırlığı dinsel reformlar başlığına vermiştir. Dinsel reformlara atfedilen bu önem öncelikle Osmanlı İmparatorluğu'nun teokratik karakterinden ve Cumhuriyetin bu teokratik özelliği geride bırakarak modernleşmeyi Örnek'in ifadesiyle devrimi gerçekleştirmesinde saklıdır. Ona göre Türk modernleşmesinin daha sonra inceleyeceği Japon modernleşmesinde ayıran da dinsel reformlardır. Dinsel reformlar başlığı altında sırasıyla, Halifelik ve Saltanat, Medreseler, İbadetlerin Türkleştirilmesi alt başlıkları yer alır.

2.1. Halifelik ve Saltanat

Halifelik Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde yozlaşan bir kurumdur ve bu yozlaşmaya paralel olarak son dönemde eskisine nazaran halifelik kurumuna askeri ve politik gücünü artıracak anlamlar yüklendi (Örnek, 1960:26) Buna karşın Cumhuriyetin kurucuları da Kurtuluş Savaşı boyunca halifeliğin tartışma konusu etmemişlerdi.

Saltanatın kaldırılmasında atılan en önemli adım 20 Şubat 1921 tarihinde yürürlüğe giren anayasadır. Anayasanın ilk maddesi "egemenlik kayıtsız şartsız milletindir, yasama ve yürütme yetkileri Büyük Millet Meclisinindir" düzenlemesi, saltanatın konumunu tanımlamayıp, yürütme yetkisini meclise devrederek, varlığını görmezden gelmiştir. (Örnek, 1960: 30) 1 Kasım 1922'de ise saltanat resmi olarak kaldırılmıştır. Bu günden sonra 1921 Anayasasının ilk maddesinin saltanatı güçsüzleştirmesine paralel bir şekilde halifelik de gücü ve etki alanı olmaksızın bir süre daha varlık sürdürdü.

Halifeliğin kaldırılmasının gündeme gelişi, vekillerden Şükrü Hoca ve arkadaşlarının halife dışında bir yöneticinin kabul edilemeyeceğine yönelik bir bildiri kaleme almalarıyla oldu. Bu esnada İzmir'de bulunan Mustafa Kemal Atatürk, İsmet İnönü'ye bir telgraf çekerek halifeliğin kaldırılmasının vaktini geldiğini duyurdu. (Örnek, 1960:33) 22 Kasım 1923'te İsmet İnönü mecliste halifelğe dair bir konuşma yapar: "Devlet adamı olarak hiçbir zaman unutmamalıyız, halife bu ülkeyi harabeye çevirmiş ve sonunu getirmiştir." 3 Mart 1924'te halifeliğin kaldırılması önerisini Saffet Bey ve arkadaşları meclis gündemine getirdi (Örnek, 1960:34). Meclisten geçen yasa ile halifelik resmi olarak kaldırıldı.

2.2. Medreseler

Dinsel reformlar başlığı altına giren önemli bir konu da medreselerin ilgasıdır. Örnek, bu konuyu irdelerken öncelikle medreselerin tarihçesini, sonrasında son dönemlerdeki halini ve eğitim alanındaki temel ilkelere değinerek ele almıştır. Örnek tezinin bu kısmında medreselerin Fatih Sultan Mehmet döneminde, imparatorluk topraklarının genişlemesinin beraberinde getirdiği eğitim alanında düzenlemelerle kurulduğunu anlatır. O dönemde tek başına dinsel eğitimle sınırlı olmayan medreselerde mantık, matematik ve felsefeye de yer veren müfredatın zaman içinde yozlaştığını tespit eder (Örnek, 1960:36) . Medreselerin son döneminde ise ölü kurumlar olduklarını yazar. 1908 anayasasının kabulü sonrasında eğitim sisteminde yeniden düzenlemeye gidildiği bir dönem olduğunu tespit eder; bu dönemde ilk üniversiteler kurulmuştur. Örnek medreselerdeki eğitim sisteminin temel karakteristiklerini dört başlık altına toplar: Ezberlemek, geleneğe bağlılık, yeniliklere karşı olmak, sadece Arapça dilinde eğitim. (Örnek,1960:39). Kelam ve Tefsir haricinde bir bilime izin verilmeyen medreselerin bu haliyle pozitif bilimlerin gelişmesinin önünde engel olduklarını yazar.

Eğitim alanındaki bu daralmanın temel gerekçelerinden biri Örnek'e göre İslam felsefesi içinde İbn-i Sina ile başlayan rasyonelleşmenin Gazali'nin öncüsü olduğu dogmatik akım karşısında yenilmesidir. Özellikle imparatorluğun dağılma döneminde dogmatik aklın merkezi olarak işlev görür medreseler. (Örnek:1960,40) Örnek ayrıca medreselerin fanatizmin de merkezi olduğunu yazar¹⁹.

Medreseler 3 Mart 1924'te çıkarılan bir yasa ile kaldırılır. Dini görevli yetiştirmek üzere İmam Hatip Liseleri ve İlahiyat Fakülteleri kuruldu. 1933 yılında bu fakültelere yeterli talep olmadığından İslam Araştırmaları Enstitüsü kuruldu. (Örnek,1960:42)²⁰

2.3. Türkleştirme Sırasında İbadet Sorunu

Tezin bu başlığı altında Türkçe ibadet konusu masaya yatırılır. Örnek, ibadetin Türkçe yapılamamasının, Osmanlı İmparatorluğu döneminde de bir sorun olarak görüldüğünü anlatır. Bu konuyu gündeme getiren ilk kişi 699-767 yılları arasında yaşayan Abu Hanifa'dır. 14. Yüzyılda yaşayan Abdurrahman Yusuf oğlu da benzer bir düşüncüyü "Hz. Muhammed Türkiye'de yaşasaydı Türkçe konuşacaktı." ifadesiyle yazılı olarak dile getirmiştir. Ancak Örnek'in perspektifinden imparatorluk bünyesinde Türkçe, Arapça karşısında güç kaybettiği bu tartışmalar gündem oluşturamazlar. (Örnek,1960:44) İkinci Meşrutiyet sonrasında ise bu

¹⁹ "Medreselerdeki eğitim o kadar yetersizdir ki, öğretmenlerin bir kısmı okumayı bildikleri halde yazmayı bilmiyorlardı." (Örnek,1960:41)

²⁰ Örnek tezinde öğrenci sayısındaki düşüşü rakamlarla gösterir. 1924-1925 öğretim yılında 12 öğretmen 284 öğrenci mevcutken, 1932-1933 öğretim yılında 13 öğretmen ve 20 öğrenci imam hatip liselerine bulunmaktadır.

konu Ziya Gökalp tarafından gündeme taşınır. Gökalp, dine daha çok değer verilmesinin dinin yaşamın bir parçası olmasının Türkçeleştirmeyle mümkün olduğunu dile getirir. (Örnek, 1960: 46)

Örnek'e göre Cumhuriyet döneminde bu alanda ilk hamle Kuran-ı Kerim'in Türkçeye çevrilmesi tartışmasıdır. Tartışmanın taraflarından muhafazakar kesim Kuran-ı Kerim'in tam olarak çevrilemeyeceğini, çevrilsede ibadet dilinin Türkçe olamayacağını savunur. Buna karşın Ubeydullah Efendi, Kuran-ı Kerim'in anlamının kelimelerinden daha önemli olduğunu yazar. 1908'den sonra İmparatorluğun son döneminde Kuran-ı Kerim'in çevirileri yapılmaya başlandığını hatırlatan Örnek, Cumhuriyetin ilanı, saltanat ve halifelik kaldırılması sonrasında yeniden bir Türkçeleştirme tartışmasını olağan bulur. (Örnek,1960: 49)

Sonuç olarak Kuran-ı Kerim Türkçeye çevrilir. Çevirinin tamamlanmasından sonra İstanbul Erenköy'de ilk defa bir imam kendiliğinden Türkçe ezan okur. (Örnek:1960, 50)

2.4. Dinsel Reformların Yerleşmesi

Dinsel reformların yerleşmesi başlığı altında Örnek, 1928 yılında İstanbul İlahiyat Fakültesi profesörlerinin oluşturdukları bir protokolü özetler. Onun bakış açısında bu protokol devrimin temel niteliklerini özetlemektedir. (Örnek,1960:51)

Protokole göre:

- Büyük Türk Devrimi tüm toplumsal kurumların bilimsel gelişimini ve bu kurumların uluslaşmasını hedeflemektedir. Bu iki hedef aynı zamanda yapılan tüm reformların temel prensipleri de olmuştur.
- Din de toplumsal bir kurumdur. Bu gelişme elbette dinin dışında olmayacaktır, ama bu durum eski geleneksel formlara sıkı sıkıya bir bağlılığı gerektirmez.
- Dinsel yaşam da tıpkı ekonomik, ahlaki yaşam gibi değişmelidir.(Örnek, 1960: 51)

Yukarıda sayılanlar çerçevesinde protokolün yazarları dinsel reformlara dair bazı temel düzenlemeleri önerirler. Bunlar, ibadetin reformu, ibadetin dili, ibadetin şekli ve ibadetin düşünsel gücü üzerinden sıralanan önerilerdir. Bu önerilerin hepsini değerli bulan Örnek, özellikle dilin Türkçeleştirilmesi ve ibadetin ezbere dayalı değil düşünce dünyalarında yorumlanmasını önemser. (Örnek,1960:53)

2.5. Dinsel Ritüellerin Türkleştirilmesi

Örnek, Hutbe başlığı altında, hutbenin anlamlarını İslamiyetin ilk dönemlerinde Hz. Muhammed döneminde nasıl uygulandığı üzerinden açıklar. Hutbe, Cuma namazı sonrasında, cemaatin yaşadıkları sorunlara Hz Muhammed ile birlikte bir çözüm ürettikleri bir ritüeldir. Osmanlı'da ise hadislerin güncel örnekler üzerinden tekrarlandığı bir içerik kazanır (Örnek, 1960: 54).

Cumhuriyetin kuruluş yıllarında da hutbe Meclisin açılması öncesi gibi kritik anlarda önemli bir anlam işgal eder. Örnek, Mustafa Kemal Atatürk'ün, devrimlerin başarısının, halkın anlam dünyasına uyum göstermeleri ile mümkün olduğu düşüncesinden hareketle hutbeleri önemseyişinin altını çizer²¹. (Örnek:1960, 55) 5 Şubat 1932'de Hafız Saadettin Kaynak Süleymaniye Camisinde ilk resmi hutbeyi Türkçe olarak smokinle okur. Türkçe Ezan, ilk dil kongresinin sonrasında kararlaştırılan Türk diline uygunluğu kabul edilen metin üzerinden yaygınlaştırılır. (Örnek,1960:56)

3. Laiklik

Örnek'in tezinin üçüncü bölümünü oluşturan laiklik, özellikle laiklik karşıtları ile polemik yürütülerek kaleme alınmıştır. Örnek laik kelimesinin etimolojisini inceleyerek, laikliğin dünyevi anlamına geldiğini, dolayısıyla dinsizlikle ilgisinin olmadığını altını çizer. (Örnek,1960:66)

Laiklik devletin altı ilkesinden biri olarak kabul edildikten sonra, laiklik karşıtlarının İslamın temel ilkelerine aykırı olduğunu ileri sürmeleri, Örnek'in perspektifinden doğrudan Kuran'a aykırı bir tespittir.²²

Laikliğin Türkiye'deki gelişim tarihini, İslam öncesi, İslam devleti, Osmanlı Devleti ve nihayet Türkiye Cumhuriyeti üzerinden takip eder. Eski Türk topluluklarında farklı dinsel inanışlara sahip kişilere eşit davranıldığını, Orta Asya'da yaşayan Türklerin laik olduklarını vurgular. (Örnek,1960: 67) Örnek'in dikkat çektiği hususlardan biri de Türklerin İslam öncesi dinlerinin asketik ritlerinin olmadığı sadece estetik ve ahlaki ritleri olduğudur. (Örnek,1960: 68)

İslam devleti Hz. Muhammed döneminden itibaren teokratik bir karakter sahiptir. İslam hukuku sadece ilahi alanı değil, aynı zamanda dünyevi alanı da düzenler. Dolayısıyla İslam devleti için laikliğin ilke olarak var olduğu söylenemez.

²¹ 1923 yılında Atatürk Balıkesir'de kendisi bir hutbe sunar. Hutbenin anlamının halka konuşmak olduğunu, Hz. Muhammed'in hutbelerinin askeri, ekonomik, politik ve sosyolojik içerikleri olduğunu dile getirir. (Örnek,1960: 55)

²² Örnek'in argümanını destekleyen ayette "inanmak isteyenlerin inansınlar, istemeyenler inanmasınlar" ifadeleri yer almaktadır. (Örnek,1960:67)

Örnek'e göre Türkler İslamiyete geçtikten sonra aşama aşama teokratikleştiler. Osmanlı döneminde ise zaman içinde halifelik ve teokrazi daha güçlenir. Örnek bu noktada Seyhülislam'î devletin teokratik niteliğinin temel göstergesi olarak görür ve Seyhülislamın görevinin önem kazanmasının Kanuni Sultan dönemiyle olmuştur. (Örnek, 1960: 70)

Türkiye Cumhuriyetinde Osmanlı devletinin yüzyıllar süren teokratik devletinin izlerini silmek, pek çok diğer alanda yapılan yeniliklerin yanında en zor olanıdır Örnek'e göre. Zira, mahkemesinden, eğitimine merkezi iktidar üzerinden kurgulanmış ve yüzyıllarca sürmüş bir yapının ilgası kolay olmaz. Örnek bu alanda yapılan reformlarda zamanlama hassasiyetinin bu zorlukla ilişkili olduğunu yazar. (Örnek, 1960: 71) . Örnek Cumhuriyet döneminin laiklik yolunda attığı temel adımları şu şekilde sıralar: Saltanat ve halifeliğin kaldırılması, Tevhid-i Tedrisat yasası. 1928 yılında yapılan bir anayasa değişikliği ile laiklik resmi olarak anayasada yer alır. Ancak Türkiye'de reformlar yasal ve resmi düzenlemelerle sınırlı olarak yapılmaz, aynı zamanda kıyafetin sekülerleşmesi yazının değiştirilmesi takvimin sekülerleşmesi gibi alanları da kapsar. (Örnek, 1960: 73)

4. Japonya Modernleşmesi

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ve Türk modernleşmesinin temel unsurlarını yukarıdaki gibi inceleyen Sedat Veyis Örnek tezinin dördüncü bölümünde Japon modernleşmesini inceler.

Örnek, Japonya'nın kültür tarihini 552 yılından 19. yüzyıla dek süren Çin etkisi altındaki dönem ve 19. Yüzyıldan tezin kaleme alındığı 1960 yılına kadar devam eden Batı etkisi altındaki dönem olmak üzere iki bölümde inceler. (Örnek, 1960: 76)

4.1. Çin Etkisi Altında Japonya Kültür Tarihi

Örnek, Çin etkisi altında Japonya'nın kendi kültürü ile Çin kültürünün bir sentezini oluşturduğunu; bu sentezin mimariden, müziğe, edebiyattan resim sanatına kadar her alanda yaşandığını tespit eder. (Örnek, 1960: 77)

Japonya'nın Çin kültürü ile karşılaşması Budizm aracılığıyla gerçekleşir. Budizm 552 yılında Koreliler aracılığıyla Japonya'ya gelmiş, başlangıçta hoş karşılanmamış, nihayetinde Budizm 587 yılında kendisini kabul ettirmiştir. Prens Shotoku-Taischi ve teyzesi Suiko-Tenno budistdiler. Shotoku-Taischi Çin ile ilişkileri geliştirmek adına Çin'e öğrenci göndermiş, resim sanatı ve mimari eğitimi almalarını sağlamış. Bu dönemde Çin takvimi kullanılmaya başlanmış. (Örnek, 1960: 78)

Örnek 700 yılında siyasal, ekonomik ve pek çok yapının Çin'e benzediğini tespit eder. Bu dönemde asiller tanrısal güçlerini, statülerini korumak için çaba göstermezler, zira Çin kültürü ile belirginleşen yeni sadakat ve sorumluluk gibi değerler onların konumunu kendiliğinden güçlendirir. (Örnek, 1960: 79) Örnek, Çin etkisi altında Japonya'nın zirve yıllarını ya da altın yıllarını 902-922 yılları arasında yaşadığını yazar. Bu yıllarda Kyoto sayılı büyük şehirlerden biri olarak öne çıkar, bu dönemde Kyoto'da 500.000 kişi yaşamaktadır. (Örnek, 1960: 79)

Saray ve çevresi Budizm etkisi altında otoritesini kaybeder ve en nihayetinde güç yerel Prenslerin elinde kalır. Bu hakimiyet 1868 yılına kadar sürer. Bu dönemde imparator yüksek rahip rolünü üstlenir. Örnek, imparatorun siyasi işlere karışmamasını güvence altına alan Jejasu yasasını bu çerçevede değerlendirir. (Örnek, 1960: 80)

4.2. Japonya'nın Batı Kültürü İle Etkileşimi

Batı kültürü ile etkileşim, 16. yüzyılda misyonerlerin faaliyetleri ile başlar, karşılıklı ticaretin gelişmesi, politik işbirlikleri ile 1868'de Çin etkisini bastırır. Örnek'e göre Japonlar kendi kültürlerine uyup uymadığına bakmaksızın batının iyi ve kullanışlı olduğunu düşündükleri her şeyi almışlardır. (Örnek, 1960: 77)

Örnek 1542 yılında gelen Portekizli tüccarlar ve silahlarının çok etkileyici bulunduğunu, başlangıçta misyonerlerin faaliyetleri başarılı olmasının arkasında bu yargının yer aldığını aktarır. Bu dönemde Katolik kilisesinin Japonya'daki üye sayısı artar. Batı ülkelerinin imparatorlukla bir takım siyasal niyetlerinin olduğunun anlaşılması, asillerin misyonerlerle kurdukları ilişkiye mesafe koymaları sonucunu doğurur. Asiller özellikle askeri alandaki gelişmeleri sahiplenseler de Hıristiyanlığa karşı mesafeli dururlar (Örnek, 1960: 81)

Bu mesafe belli bir süre sonra 1614 yılında Hıristiyanlığın resmi olarak yasaklanması, Japonya'nın yurtdışı ile temasını engellemek için Japonlara yurt dışına çıkma yasağı konması gibi sonuçları doğurur. (Örnek, 1960: 82)

4.3. Batı Kültürünün Kabul Edilmesi

Örnek'e göre Japonya Batı etkisi uzaklaştırırsa da İmparator Mutsihoto 7 Şubat 1868 tarihinde Kyoto'da reformlarını açıklamasıyla Batı, Japonya tarafından kabul edilir. (Örnek:1960, 82)

Kyoto reformları, her sınıfın temsilcisi danışma ve karar mercilerinin aktif bir şekilde çalışmaları gerektiğini, toplumsal farklılıkların barış içinde yaşamak için azaltılması gerektiğini, tüm Japonlar özverili olarak mesleklerine gönül vermelerini, eskimiş kullanışsız kurumlar kaldırılmalarını, yabancı ülkelerden Japonya için önemli bilimsel ve kurumsal düzenlemeler alınması gerektiği gibi noktaları düzenler. (Örnek, 1960: 83)

Örnek bu reformların açıklanmasından sonra Japonya'nın hızlı bir şekilde modernleştiğini tespit eder. 1881'de Napolyon'dan esinlenen bir hukuk sistemi kurulur. Basın, ifade, toplanma ve dini inanç özgürlüğü tanınır. 1889'da anayasa kabul edilir ve üniversiteler kurulur. (Örnek,1960: 83)

4.4. Japonya'da Kültürel ve Toplumsal Reformlar

Örnek Japonya modernleşmesinin kurumsal düzenlemelerini incelerken, Japonya'nın eğitim alanında attığı adımları özetler. Eğitim alanındaki düzenlemelerin en önemli ayaklarından birini Batıya öğrenci gönderilmesi ve Batıdan akademisyenlerin ders vermek üzere ülkeye davet edilmeleri yer alır. Japonya eğitim sistemindeki düzenlemelerden bir diğeri Eski Yunanca ve Latince dillerinin Batı düşüncesi açısından önemlerinin kavranması ve eğitim sistemlerinin bir parçası haline getirilmesidir. Bu düzenlemeler Örnek'in ifadesiyle " İngiliz liberalizmi, Rus realizmi, Nietzsche'nin bireyciliği ve Amerikan pragmatizminden etkilenen bir entelijansiya oluşması" (Örnek,1960:84) sonucunu doğurur. 1871 yılında Japonya'da ilk gazete yayınlanmaya başlar.

Bu düzenlemelerden önce Restorasyon döneminde Japonya'da modern anlamıyla okullar bulunmamaktadır. Okullar yerine kız çocuklarının hiçbir şekilde parçası olmadıkları, sadece erkek çocukların yararlanabildiği manastırlarda eğitim verilirdi. 1871 yılında, modernleşme düzenlemelerinin koordinasyonu sağlayacak eğitim bakanlığı kuruldu. Japonya eğitimi yaygınlaştırmayı temel hedef olarak tanımlamasıyla ve bu alanda yoğun bir özveriyle çaba göstermesinin sonucunu kısa sürede alır: 1925 yılına gelindiğinde çocukların %99'u bir okula kayıtlıken, 1927 yılında ülke çapında okuma yazma bilme oranı %95'e ulaşmıştır. (Örnek,1960: 85)

Çin etkisi altındaki dönemde Çin alfabesini kullanmaya başlayan Japonya'da, alfabenin dile uymadığı konusu 1900 yılından itibaren sıkça gündeme gelir. Bu alanda reform girişimleri çeşitli düzlemlerde tartışılır. O dönemde Çin alfabesinin içine *Kata* ve *Hira-Gana* Japonca heceler eklenir. Böylece Çin alfabesinin Japon dili içerisinde biraz daha anlaşılır kılınması sağlanır (Örnek,1960: 86). Alfabe değişikliği konusu gündeme sıkça gelse de, okuma yazma oranının kısa süre içinde % 95'e ulaşması, bu alanda bir değişiklikten kaçınılması sonucunu doğurur. (Örnek,1960: 88)

4.5. Din ve Siyaset

Şintoistik öğretilere göre Japon imparatoru Ametearsu isimli güneş tanrıçasının soyundan gelir. Japon imparatorunun isimlerinde *tenno* gökyüzünün kralı, *tenchi* gökyüzünün oğlu, *shoja* büyük efendi anlamlarına gelir. (Örnek:1960, 90) Bu anlamıyla Japonya'da imparator sadece toplumu değil, doğayı da yönetir. 1906 gibi görece geç bir tarihte dahi İmparatorun tanrısallığından bahseden metinler kaleme alınır. Bu çerçevede Örnek özellikle bu inanın sadece halk arasında değil, entelektüeller arasında da yaygın olduğuna; sözgelimi ünlü entelektüellerinden Shinkici, 1923 yılı gibi geç bir tarihte insanlığın imparatorun ışığını görse, daha mutlu olacağını yazar. (Örnek,1960:91)²³

Örnek bu inanç sistemindeki sarsılmayı bilimin gelişmesine bağlar. Burada önemli etkenlerden biri Japonlardan daha eski toplumların var olduğunun öğrenilmesi olmuştur. Buna paralel olarak demokrasi düşüncesinin gelişmesini de etkenlerden biri olarak görür.

İmparatorun tanrısallığından sıyrılması, 1920'lerde sosyalizm ve komünizm fikirleri yaygınlaşmasına da sebebiyet verir. ²⁴

Örnek bu gelişmelerin anlam dünyalarında etkilerinin büyük olduğuna işaret etse de, 1946 yılında İmparator Hirohito ABD etkisi altında tanrısallığından vazgeçmesiyle resmiyet kazandığını aktarır.

Örnek, 1889'da din ve devlet anayasal olarak ayrılmış olmasının, uygulamada karşılığı olmadığını aktarır. Zira uygulanacak reformlar için Şintoizm, önemli bir araçtır. (Örnek:1960, 95)

²³ İmparatorluğun tanrısallığı o kadar güçlüdür ki, İmparator Mejis'nin naaşını taşıyan tren, törenden sonra yakılır. II. Dünya Savaşı esnasında yanlışlıkla İmparatorluk evinin üzerinden uçan pilotlar intihar etmişlerdir. (Örnek:1960, 92)

²⁴ Hatta sosyalistler kraliyet ailesine bir suikast girişiminde bulunur. 27 aralık 1923'te gerçekleşen bu suikast girişiminin faili bir vekil çocuğudur. (Örnek,1960: 93)

5. Türkiye ve Japonya Modernleşmelerinin Kıyaslanması

Örnek'in tezinin temel eksenini oluşturan bu bölümde iki ülke modernleşmelerinin kurumsal ayaklarını serilmeden sonra, iki ülkede temel alanlarda ne gibi aşamalar kaydedildiğini özetler.

Dinsel alandaki düzenlemeler, iki ülkede yaygın olan dini inanışlar arasındaki farklılıklarla bağlantılı olarak ele alınır. Buna göre, İslam tek tanrılı bir din iken, İmparator yaşayan bir tanrı konumuna yerleşmiştir. Japonya'da 1889'da başlayan restorasyon süreci Şintoizm sarsmaz. Bu bağlamda gerçekleşen reformlar yaşayan Tanrının buyrukları olarak algılanır. Türkiye'de ise durum farklılık gösterir. Türkiye'de reformlar dünyevi iktidarın sahibi hükümetin uygulamaları olan yürürlüğe sokulur. Örnek'in çerçevesinde bu durum Türkiye'de saltanat ve halifelik kaldırılması, Türkiye'nin Japonya'ya kıyasla daha hızlı adımlar atabilmesini mümkün kılmıştır. (Örnek,1960: 99)

Dinsel düzenlemelerin bir başka boyutu da Türkiye topraklarında 11. Yüzyıldan itibaren tek bir dinin hakim olmasıyla bağlantılı ele alınır. Bu nedenle Örnek'e göre bu alandaki radikal düzenlemeler (ibadetin Türkçeleştirilmesi, tarikatların yasaklanması gibi) bu nedenle daha başarılı olmuştur.(Örnek,1960:101) Japonya'da ise durum farklıdır Budizmin hakimiyeti Restorasyon döneminde yeniden Şintoizme dönüşür. (Örnek,1960: 102) Bu bağlamda Türkiye'de tarikatlar kaldırılırken Japonya'da devam etmelerine izin verilir.

Örnek iki reformu kıyasladığında aşağıdaki sonuçlara ulaşır:

1. Türkiye her zaman Batının bir parçası olmayı hedefler ve gerekli düzenlemeleri radikal bir şekilde gündeme getirmesiyle bu hedefine de ulaşır. Buna karşın Japonya kendi kültür ve geleneğine bağlı bir toplum olduğu için hiçbir zaman bu hedefi taşımadı ama Batının yöntemlerinin kendi ülkelerinde uyguladı. (Örnek,1960:106)
2. Türkiye'deki her reform, eski imparatorluk ve onun kurumlarının kaldırılmasıyla ilgiliydi. Ama Japonya'da pek çok gelenek değişmeden kaldı.
3. Japonya'da yaygın olan Batı düşmanlığı ve kendi kültürüne bağlılık, Japonya'nın modernleşmeyi içselleştirememesi sonucunu doğurdu. Türkiye'de ise içsel ve dışsal olarak modernleşme gerçekleşti. (Örnek,1960:107)
4. Hanedanlık Türkiye'de tamamen kaldırılmasına rağmen, Japonya'da böyle bir düzenleme yapılmadı.
5. Japonlar teknik anlamda büyük ilerleme kaydettiler. Okuma yazma sorununu tamamen çözdüler, Türkiye bu alanda böyle bir aşama kaydedemedi.
6. Modernleşme bağlamında Japonların teknik ilerlemesi göz ardı edilirse, Türkiye Asya ülkeleri içinde zirveye yerleşir. (Örnek,1960: 107)

Sonuç

Yukarıda temel hatlarıyla özetlenen Sedat Veyis Örnek'in Tübingen Üniversitesinde, Prof. Dr. Helmut von Glasenapp danışmanlığında kaleme aldığı doktora tezinde, Türkiye ve Japonya modernleşmeleri incelenmiştir. 1960 yılında kaleme alınan tez, döneminin modernleşme tartışmalarının temel özelliklerini taşımaktadır. Buna göre, modernleşme hedefine ulaşma, her iki toplumun içsel özellikleri üzerinden değerlendirilmiş, devlet eliyle yapılan düzenlemelerin sonuçları üzerinde durulmuştur. Gelenekselin tamamen geride bırakılmasını önemseyen Örnek, Türkiye'nin bu anlamıyla öne çıktığına işaret eder. Teknik gelişmeyi parantez içine alarak yapılan bu analiz, büyük ölçüde zamanının ruhuyla bağlantılıdır. Zira dönemin bakış açısıyla modernleşme, ilerleme gibi bugünün tartışmalı kavramları, temel hedeflerdir.

Öte yandan Örnek, tezinde odak noktasını kurumsal düzenlemeler eksenine kurmuştur. Tezin giriş bölümünde Türkiye modernleşmesinin Cumhuriyet sonrası dönemle ve Mustafa Kemal Atatürk ve Cumhuriyetin kurucularının düzenlemeleri, reformları üzerinden inceleyeceğini yazan Örnek, bu tercihi ile modernleşmenin toplumsal karakterini, Osmanlı döneminden Cumhuriyete aktarılan çok sayıda toplumsal hareketi tezinin dışında bırakmıştır. Bu bakış açısı, tek başına kurumsal düzenlemelerle açıklanamayacak değişimin toplumsal unsurlarını dışlar²⁵.

²⁵ Türkiye'de kadınların seçme ve seçilme hakkını almaları burada anlatmak istediğimizin güzel bir örneğini oluşturur. Çok yaygın bir kanının aksine, kadınların seçme ve seçilme haklarını almaları onlara verilmiş bir hediye değildir. Seçme ve seçilme hakkı, Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde ve Cumhuriyetin ilk yıllarında yaygınlaşan kadın hareketinin mücadeleleri sonucunda kazanılmış bir haktır. Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için Zihnioglu, Yaprak: Kadınsız İnkılap, Metis Yayınları, 2003; Çakır, Serpil: Osmanlı Kadın Hareketi, Metis Yayınları, 1996.

Kaynakça

Dieter Goetze (2004), "Modernisierung Die östlichen und die südlichen Länder", Nohlen, Dieter (Der.) *Lexikon der Politik, Cilt 4* (Berlin: Directmedia): 380-384.

Gumbrecht, Hans Ulric (1978), "Modern, Modernität, Moderne", Brunner, Otto ve Conze, Werner ve Koselleck, Reinhart (Der.) *Geschichtliche Grundbegriffe. Historisches Lexikon zur politisch-sozialen Sprache in Deutschland, Cilt 8*, (Stuttgart: Klett): 121-130.

Loo, van der Hans ve Reijen, van Willem (1997), *Modernisierung Projekt und Paradox*, (Müni: Deutscher Taschenbuch-Verlag).

Marx, Karl(20 10), *Bonapart'ın 18 Brumaire'i*, (İstanbul: İletişim Yayınları) (Çev. Tanıl Bora).

Mergel, Thomas (1997), " Geht es weiterhin voran? Die Modernisierungstheorie auf dem Weg zu einer Theorie der Moderne" Mergel, Thomas ve Welskopp, Thomas (Der.) *Geschichte zwischen Kultur und Gesellschaft*, (Müni: Beiträge zur Theoriedebatte): 203-232.

Örnek, Sedat Veyis (1960), *Die religiösen kulturellen und sozialen Reformen in der neuen Türkei (von 1920 bis 1938) verglichen mit der Modernisierung Japans*, (Danışman: Prof. Dr. Helmut von Glasenapp), Tübingen Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Wehler, Hans-Ulrich (1975), *Modernisierungstheorie und Geschichte*, (Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht).

Serpil Aygün Cengiz: Ayşe Nur Hocam buyurun.

Ayşe Nur Tekmen²⁶: Sedat Hocamızın bu çalışmasını öncelikli olarak Türkçe'ye kazandırdığınız için²⁷ size teşekkür etmek istiyorum; çünkü biz bu çalışmalardan haberdar değildik. Tabii ki Japon Dili Anabilim Dalı olarak Japonya'nın çağdaşlaşması üzerine yani Meiji dönemi üzerine birçok çalışma yapıldı. ayrıca karşılaştırmalı Tanzimat Dönemi ile Meiji Dönemi üzerine karşılaştıran çalışmalar da var.

Fakat Sedat Hocamızın çalışmasında şöyle bir özellik gördüm ben, çok ilginç bir biçimde dil, kültür ve sosyal reformlar diyebiliyor, çok kapsamlı aslında çok ince detaylı konulara değinmiş. Satır aralarını okuduğumuzda, aslında o satır aralarında bize çok yoğun şekilde araştırma konuları çıkıyor. Onun için

²⁶ Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Japon Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

²⁷ Sedat Veyis Örnek'in doktora tezinin Türkçe çevirisini Almanca özgün metinle birlikte içeren *Sedat Veyis Örnek -Almanya'dan Kalanlar* (Ankara, 2015, TÜBİTAK SOBAG 114K576 *Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması* Yayını) başlıklı e-kitabı <http://kitaplar.ankara.edu.tr/detail.php?id=876> adresinden indirebilirsiniz.

aslında tek bir kere değil, birkaç kere okuyup arkasından çok çeşitli çalışmalar yapılabilecek nitelikte. Yanlış hatırlamıyorsam 1960’larda yapılmış bir çalışma, o dönemde bizim sahip olduğumuz kaynaklara ya da o ülkeye gidip-gelmeye dair imkânlar daha dar ona rağmen Şintoizmi de aslında detaylı bir şekilde anlatmış ve ben burada Şintoizm sözü geçtiği için bir şey eklemek istiyorum aslında Şintoizm dediğinizde, az önce sizin de anlattığınız gibi... İnsanlıkların olduğu ve Japon toplumunun kendilerine özgü olan bir din bu din.

Şintoizm üzerine Budizm daha sonra etkisi Kore üzerinden, doğal olarak Kore üzerinden, geliyor. Japonya’da din dediğimizde, aslında şu an Japonlara sorduğumuzda, birey olarak sorduğumuzda Japonlar “Dini yaşamıyoruz” der. Bir dine mensup değiller. Fakat Japonların yaşam tarzına baktığımız zaman Şintoist yaşam tarzını tüm Japon evlerinde, sokaklarında hayatında görürüz. Dolayısıyla aslında din dediğimiz şeyi hayata yedirmişlerdir. Aynı şekilde Şintoizm, Şintoist tapınaklarla Budist tapınakları yan yana görüyoruz. Birinden çıkarsınız bakarsınız Budist tapınağından çıkarsınız bakarsınız bir Torii vardır. Torii, Şintoist Japon tapınağının girişidir. Oradan girersiniz Şintoist dünyaya. Dolayısıyla Japonlar aslında millet olarak sentez yapabilme yeteneğine sahip insanlar ve de bu Şintoizm Türkiye reformlarında biraz daha farklı şekillerde oldu. Fakat “Japonlarda din konusu biraz daha farklıydı” dediğimizde konjonktürlerimiz farklı. Aslında Sedat Hocamızın nezdinde de bunu ara satırlarda görüyoruz. Dolayısıyla daha bizim reformlarla ilgili yoğun olarak çalışmamız için, Sedat hoca bize çok ödev bırakmış aslında. Umarım bundan sonra bu çalışmalarını başarılı bir şekilde gerçekleştirebiliriz.

Serpil Aygün Cengiz: Başka? Buyurun, Gülin Hocam. Gülin Öğüt Eker, Hacettepe Türk Halkbilimi Bölümü’nden...

Gülin Öğüt Eker²⁸: Teşekkür ediyorum Serpil Hocam, değerli katılımcılar İngiliz Kraliyet geleneği dediği zaman gelenek de vardır, modernite de vardır ya da Fransız Diplomasi geleneği dediği zaman orada gelenek mi vardır, modernite mi vardır? Hiç sorgulamıyoruz bile. Batı’dan gelen her şeyi bir kült halinde doğru kabul ediyoruz. Oysa İngiliz Kraliyet geleneğinde de, Hollanda’nın *Queen’s Day* denilen onlarca

yıldır, yüzlerce yıldır yapılan geleneğinde de Fransızlarda da, Kuzey Avrupa ülkelerinde de bu tür etkinliklerin içerisinde gelenek ve modernite bir harmonizasyonudur. Oysa gelenek dediğimiz zaman biz hep arkaik unsurlar sanıyoruz; ama Avrupa’nın tarihine baktığımız zaman Hristiyan dünyanın

²⁸ Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Halkbilimi Bölümü

merkezi Antik Yunan kabul ediliyor, hem Orta Çağ sonrasında modernleşme zihniyetinin başlangıcında asla geleneği reddetmeden modernleşmeyi ele alıyorlar. Sayın konuşmacının sunduğu metnin içerisinde Sedat Veyis Örnek'in bu gelenek kavramının, bir ilahiyat kökenli araştırmacı olarak Japon kültüründe gördük. Bunu duymak bu anlamda biz halkbilimciler için önemli: Japon Kültürü de bu modernleşmeyi, geleneği reddetmeden geleneğin üzerine kurma düşüncesiyle oluşturuyorlar, bunu duyma açısından da önemliydi. Böylece geleneği reddeden modernizmin yok olmaya mahkûm olduğunu bir kez daha duymuş olduk, teşekkür ediyorum.

Serpil Aygün Cengiz: Başka katkı yoksa eğer Sayın Sanem Yardımcı'ya teşekkür ediyoruz. *Folklor/Edebiyat Özel Sayısı* için bu konuşmayı çok daha uzun, detaylandırılmış bir şekilde kendisinden istiyoruz tabii.

Bugün çok değerli bir öğretim üyemiz olan Prof. Dr. Sayın Şerafettin Turan da aramızda. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü emekli öğretim üyesi Sayın Şerafettin Turan Fakültemizin eski dekanlarından. TRT Yönetim Kurulu Üyeliği, Kültür Bakanlığı Müsteşarlığı ve Türk Dil Kurumu Başkanlığı yapmıştır. Sayın hocamızı *Tanıdığım Sedat Veyis Örnek* başlıklı konuşmalarını yapmak üzere davet ediyorum.

Şerafettin Turan²⁹: Saygıdeğer izleyiciler, dinleyiciler; öncelikle Veyis için böyle bir toplantı düzenleyen öğrencilerini, bölümü ve arkadaşlarını yürekte kutlama gereğini duyuyorum, sağ olsunlar var olsunlar. Görevini hakkıyla yapmış bir bilim adamına duyulan saygının bir örneğini yaşıyoruz. Faydalı iş gören, semeresini aradan yıllar geçse de toplar.

Ben Veyis'i 1962 yılında tanıdım. Aslında Fakültemize 1961 yılında girmiş, Halk Bilim Kürsüsü'ne. Ben o yıl Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde görevliydim. Döndüğüm zaman, Halk Bilimindeki arkadaşımız Orhan Acıpayamlı "Yeni bir arkadaş kazandık" dedi kürsüye, böylelikle tanıştık. Rahmetli, Acıpayamlı'nın çok konuşkan olmasına karşın, suskun ama içten içe kaynayan bir yanardağ gibi; yeri geldikçe konuşan bir kişi, kişilikle karşılaştığımı anladım ve herhalde yıldızlarımız da barışık oldu ki, ölümüne kadar dostluğumuz ve kardeşliğimiz devam etti. Sedat Veyis bir bilim adamıydı, bir sanat adamıydı, bir gönül adamıydı ve vefakar bir dost idi. Ve böylelikle fakültede başlayan birlikteliğimiz, arkadaşlığımız değişik kurumlarda birlikte yürüdü.

Dil Kurumu'nun üyesiydi, ben de Dil Kurumu'nun başkanıyım. Orada birlikte çalışma olanağını buldum. Sonra Kültür Bakanlığı müsteşarlık görevini böyle bir rastlantı aldım,1978'de. Ve orada oluşturduğumuz Kültür Yüksek Kurulu'nda üye oldu. Böylelikle, fakülte dışında Dil Kurumu'nda 1978-79 yıllarında Kültür Bakanlığı içerisinde çalışma bahtiyarlığına erdim.

İlahiyat kökenliydi. Ama hemen belirliyorum ki vurgulamalıyım ki, 1949 yılında açılan Ankara İlahiyat Fakültesi, salt İslam ilahiyatı okunan bir müessese olarak kurulmamıştı. Yeryüzündeki bütün dinleri, mezhepleri programa alan ve yetkin öğretim üyelerinin önderliğinde açılmış bir müesseseydi. Örneğin orada Hilmi Ömer Budda adında bir din tarihi, dinler tarihi öğretim üyesi Veyis'in sanıyorum, hayat, ölüm ve ahiret hakkındaki düşüncelerinin öncüsü olmuştur, kaynağı olmuştur. Çünkü Hilmi Ömer Budda Türkiye'deki gelmiş geçmiş en büyük dinler tarihi hocası idi; İstanbul Üniversitesi'nde görev yapmış, 1949 yılında İlahiyat Fakültesi açıldığında burada görev almıştı. Evet, İlahiyat Fakültesi, felsefesiyle sosyolojisiyle mantığıyla ve sanat tarihiyle birlikte Türk kültürünü, Türk manevi hayatını yeryüzündeki dinleri, mezhepleri incelemek irdelemek amacıyla kuruldu. O yüzden yalnız İslam İlahiyatı değil, Sümerlerden başlayarak yeryüzündeki bütün dinler Şintoizme varıncaya kadar orada okutuldu. Örneğin, bizde Sümeroloji doçenti Kemal Balkan, Sümerler'de dinleri anlatıyordu orada, Hamdi Ragıp mantık anlatıyordu. Ve böylelikle büyük bir geniş kadro içerisinde, İlahiyat Fakültesi ilk mezunlarını

²⁹ Prof. Dr. Şerafettin Turan'ın konuşmasının videosunu <https://www.youtube.com/watch?v=d9n3mJANGng> adresinden izleyebilirsiniz.

verdi. Ve hemen belirtiyim ki, bu ilk mezunlar Türkiye’de, manevi hayatı, sosyal hayatı ve din hayatını yönlendirmede etkin roller oynadılar. Bunlardan bir arkadaşı; Yaşar Kutluay asistan olarak Kur’an-ı Kerimi mealen Türkçeye çevirmişti. Ve ne yazık ki, Yaşar Kutluay bu genç bilim adamı Mersin’de bir balık avına çıkarken denizler arasında kayboldu gitti. Veyis, işte onun Yaşar Kutluay’ın yakın arkadaşlarından biri idi. Ve denilebilir ki İlahiyat Fakültesi mezunları Türkiye’de laik Türkiye’de dini ve dini inançları gerekli boyutlara indirmeye çalıştılar. Veyis yalnızca ilahiyatçı değildi.

Eskiden beri iptidai dinlerden, ölüm, ahret ve gelecekte bahsetmeyi seven birisiydi. Dolu dolu insan idi ama herkesle konuşmazdı, yeri geldiğinde konuşurdu az konuşurdu öz konuşurdu. Lafazan değildi, gönül adamıydı. Rintti, sanatsever biriydi. Arkadaşlarıyla yakından ilişki kurmayı becermişti. Nitekim, 1962’de tanıdığım Veyis onu ebediyete uğurladığımız 15 Kasım 1980’e kadar benim küçük kardeşim olarak gönlümde yer etti.

Veyis herkesle konuşmayı sevmeyen, yeri geldiğinde konuşan ve içindeki bilgi hazinesini arkadaşlarına aktaran birisiydi. Sanatı seviyordu, Cumhurbaşkanlığı Orkestrası’nın dinleyicileri arasındaydı ve fakülteadaki birlikteliğimiz onunla konser salonlarında devam ediyordu. Ama konserlerden çıktuktan sonra Veyis bizi evine alırdı işte orda Veyis’i dinlerdik biz. O müzik zevkini aldıktan sonra eve gelir, müzik dinler ve sonra anlatırdı yakınlarıyla dertleşirdi, bu dertleşmemiz bu konuşmalarımız gecenin geç saatlerine bazen sabahın erken saatlerine kadar devam ederdi. Böyle ki bir arkadaşımın benim, en büyük arkadaşım. Sigarayı çok içiyordu, ben de sigara içiyordum. Hele hele burada dekanlık yaptığım dönemlerde yani 1969-72 yıllarında, ben de üç paket sigara içiyordum, üç paket hem de filtresiz filan harman. Veyis de sigara içiyordu, seviyordu sigara içmeyi ama ne yazık ki, o sigara onun kalbini sıkıştırmaya başladı. İki kez hastaneye yattı ve ne de üzücü ki hastanede bile gizli gizli sigara içmeye başladı. Ama sanırım burada eşinin de sigara içmesinin büyük etkisi vardı. Keşke eşi sigarayı bıraksaydı da Veyis de, o da vazgeçerdi; çünkü bir gün evlerine gittim ben, birinci krizden sonra sigarayı bırakmıştı, sonra işte eşi geldi sigara yaktı; o zaman “verin bir sigara da bana” dedi Veyis yine sigaraya başladı. Ama bu, bu krizler benim hayatımı kurtarmaya da vesile oldu. 1975 yılı Haziran ayında, hiç unutmuyorum; 16 Haziran 1975’te sınav döneminde sıcak mayıs ayında, öğleyin çıktık bizim burada kebabçı vardı karşıda o tarafa gittik. Orada yedik kebabları bol bol, Veyis tatlıyı da severdi “Abi, biraz tatlı yiyelim”, baklavayı da yedik. Geldik bizim benim odama, kahve ısmarladık. Fakat kahveler gelirken benden birden terler boşaldı. Veyis hemen “Abi, kıvımdama” dedi falan, cebinden dilaltı şeyi bana verdi. Sonra beni Tıp Fakültesi’ne kaldırdılar. Hayatımı bir bakıma Veyis’e borçluyum. Bir çok şeyi borçlu

olduğum gibi. Veyis fakültenin, ana direklerinden biriydi. Neden, dengeli kişiydi, boş yere konuşmazdı. Konuştuğu zaman bilgi aktarırdı, sevgi aktarırdı, dürüstlük aktarırdı. O yüzden biz bir küçük grup olduk 1962’de ve 15 Kasım 1980’e kadar böyle sürdü.

Dil Kurumu’nun üyesiydi, ben de Dil Kurumu’nda önce üyeydim, sonra başkanlık yaptım yıllarca. Kurumun, dile önem veren, akıcı bir dil kullanmasına yol açan büyük çaba gösteren üyelerinden biriydi. Nitekim *Budunbilim Terimleri*, Türk Dili Dergisi’nde çıkan yazıları ve sanat yazıları, arı Türkçenin yaygınlaşmasında çok büyük bir rol oynadı. Arkasından, bir rastlantı, ben 1978’de Kültür Bakanlığı müsteşarı oldum, öyle icap etti. Kültür Bakanlığı’nın her bakana göre değişen -parti değişmese bile- her bakan göre değişen ayrı ayrı politika izlemesini önlemek için bir Kültür Yüksek Kurulu kurduk. Ona bağlı olarak da 11 tane alt kurul kurduk ve bunlara Türkiye’nin tanınmış bilim, sanat adamlarından düşünenlerinden, gazetecilerinden 101 kişiden oluşan 11 komisyon oluşturduk. Bunlardan ilki Kültür Yüksek Kurulu idi. Bakan rahmetli Taner Kışlalı, müsteşar ben, benim dışımda 11 üyeden oluşan Kültür Yüksek Kurulu ve ona bağlı olarak 10 ayrı alanda oluşturulan Kültür alt kurulları. Veyis hem Kültür Yüksek Kurulu’nun üyesi idi hem de Halk Bilim ve Folklor Alt Kurulu’nun yöneticisi, üyesiydi. Böylece on bir ay süren çalışmalardan sonra Kültür Bakanlığı’nın izlemesi gereken “Kültür Politikası” diye bir metin çıkardık ortaya. Bunda Veyis çok büyük bir rol oynadı. Özellikle, halk kültürünün dinsel araştırmaların nasıl yapılacağı yolunda katkıları çok büyük oldu ve bu metni biz yayınladık, ama Türkiye’de zaten öyledir, hükümetler değişince hazırlanan proje rafa kaldırılır, hükümetlerin değişmesine gerek yok aynı partiden olan bir bakan değişince hemen değişebilir; iki yılda bir değişen Eğitim Bakanlarına göre değişen Milli Eğitim Politikamız gibi. Veyis burada da büyüklüğünü gösterdi ve büyük çaba harcadı. Fakat Veyis etrafıyla pek uyuşamıyordu. İçin için kaynayan bir volkana benzetiyordum ben onu. Sakin sessiz ama dokunursan yanardağ gibi fıslayacak, ve bilgisini döktürecek bilgi adamı, bilgi kaynağıydı; bir gönül adamı sanat adamıydı. Veyis’i en son İstanbul’da Dil Kurumu’nun genel kurulunda beraberdik. Kasım ayının ilk haftasıydı, Cumhuriyet Bayramı’nı orada kutlamıştık ve Dil Kurumu’nun genel kurul toplantısı vardı; fakat Veyis’in kendini iyi hissetmediğini anlayınca hemen araya girdim ve bir uçak bileti bularak bir arkadaşla beraber onu Ankara’ya gönderme gereğini duydum. Nitekim, bir on gün sonra da Veyis’i kaybettik. Veyis ender rastlanan bir bilim adamı, bir gönül adamı, bir sanat adamı, bir dost idi. Fakat ne yazık ki, işte 50 yaşlarında hayata veda etti. Ama vaktinizi almamak için söylüyorum; ama kimileri eserleriyle bıraktıklarıyla yaşarlar. Ben şimdi 90 yaşına geldim, benim arkadaşlarımdan hiç kimse kalmadı, herkesin gideceği bir yer var gidecektir, ama önemli olan gönüllerde yaşamaktır, yeni kuşaklarda yaşamaktır, geriye bir şey bırakmaktır ve anılmayı hak etmektir. Veyis her bakımdan anılmaya ve kutlamaya, örnek alınmayı değer genç bir bilim adamımız idi. Ne yazık ki ömrü kısa oldu. Belli olmuyor hayat bazen uzun gibi geliyor, bazen yarı yolda bitiyor. Bu ilerleyen dakikalarda sizi fazla yormak istemem belki başka arkadaşlar da konuşacaklardır. Kendisine nurlar içersinde yatmasını yineleyerek, ailesine sevgilerimi öğrencilerine de sevgilerimi iletiyorum. Ve bu toplantıyı düzenleyen beni de davet etme inceliğini gösteren düzenleyicilere sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum, iyi akşamlar diliyorum.

Serpil Aygün Cengiz: Sevgili Hocam, biz de davetimizi lütfedip kabul ettiğiniz için, buraya sağlık sorunlarınıza rağmen geldiğiniz için çok teşekkür ederiz, onur verdiniz, sağ olun.

Sıradaki konuşmacımız Akdeniz Üniversitesi’nden Prof. Dr. Sayın Fuat Bozkurt. Fuat Bozkurt Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümü mezunudur. Göttingen Üniversitesi’nde doktora yaptıktan sonra bir süre Ege Üniversitesi’nde çalışmış ardından uzun bir süre yurtdışında değişik üniversitelerde dersler verdikten sonra Akdeniz Üniversitesi’ne dönmüştür. Sayın Hocamızı *Bir Ağabeyi Anarken* başlıklı konuşmalarını yapmak üzere davet ediyorum, buyurun Hocam.

Fuat Bozkurt³⁰: Sevgili Sedat Veyis Örnek sevenleri, genç arkadaşlarım; şimdi sevgili Hocam, Şerafettin Hocam, benim de diplomamda imzası olan dekan, onunla görüştüm, hem de bir ağabeydi. Ama ikinci ağabeyim de Sedat Veyis Örnek'di. Sedat Veyis Örnek'i tanımamak bir eksiklik. Yaşamımda çok fazla insan tanıdım. Ama bir bütünlük içerisinde Sedat Veyis Örnek'in bir ikincisini görmedim. O kadar dingin, o kadar ketum, öylesine ölçülü, öylesine ilkeli bir insandı ki kelimelerle anlatamam. Bir tesadüf sonucu ... Ses yankılanıyor galiba rahatsız etmesin. Göttingen'de buluşmamız rastlantıyla oldu: 1974. Ondan sonraki sekiz yıl, ölümüne değin süren on altı yıl, tesadüflerin de birleştirdiği bitimsiz bir ağabey-kardeş ilişkisi oldu. Garip tarafı, ikimiz de aynı kentten geliyorduk. Yirmi yıl arayla sanki aynı yazgıyı...

İkimizin de doğum tarihi belli değil. O Zara'da doğmuştu, ben Kangal'da. İkimiz de Sivas Lisesi'ni ve Sivas'daki ortaokulları bitirmiştik. İkimiz de gençliğimizde, öğrenciliğimizde tiyatroya merak salmıştık. Fakat o da oyuncu olmak istemiş, ben de denemiştim ama başaramamıştım. Burada bir değerli öğretmenim var, tesadüfen Sivas Lisesi'nden, kendisi de sahneye koymuştu. Sonrasında o İlahiyat Fakültesi'ni bitirip, Almanya'ya gidip doktorasını yapmıştı, ben de aynı şekilde Dil Tarih Türk Dili, Türkoloji bölümünü bitirdikten sonra Almanya'ya gidip doktora yapmıştım. Almanya'daki doktora öğrenciliğim sırasında kendisini tanıdığımı söyledim. Göttingen'e kendisi bilim projesi için gelmişti. Sonrasında ben de üniversitesine geçince, sonrasında orada dersler verdi ve sürekli her on beş günde bir geliyordu, her gelişinde de gece sabahlara değin sohbet ediyordu. Garip tarafı ya da ilginç yanı Şerafettin Hocamın daha evvel dediği gibi son derece ketum, konuşmayan bir insandı. Fakat bütün sırlarını, bütün sorunlarını benimle paylaştı, onu da anlatamam yani nasıl oldu, nasıl anlatıyordu. Sözelimi ilkeliliğini söyleyeyim, Şerafettin Hocam Dil Kurumu Başkanı, biz de Dil Kurumunda çalışıyoruz, üyeyim ben, kendisi yönetim kurulunda. Bir defasında, belki sırları açıklayacağım için kusura bakmasın, zaten bütün bunları yazdık hocam. Cahit Kulebi, şairdir, yani zaptedilmez bir adam. Sabahattin Kudret Aksal kendisine demişki; yönetim kurulu seçildikten sonra eğer seçilirsen Sedat Bey seninle bir şey konuşacağım. Seçilmişler. Sabahattin Kudret Aksal demiş ki; "Sedat Bey, Cahit Kulebi başkanlığa Orhan Hançerlioğlu'nu düşünüyor" demiş. "Orhan Hançerlioğlu bu kurumu temsil edecek güçte bir insan değil, sizden diliyorum, rica ediyorum, Şerafettin Hocamı destekleyelim". Yani Cahit Kulebi biraz ölçsüz davranıyor. Bunu bilmiyordunuz, değil mi hocam?

Şerafettin Turan: Kusura bakma, görmüştüm.

Fuat Bozkurt: Evet bunun gibi. Sonrasında yani bütünü içerisinde Türk Dil Kurumu'nda bir renk olmuştu. Grev sırasında, adını vermeyeceğim, çok adı belli kişilerin ikili oynamasından nefret etmişti. Adlarını vermiyorum dediğim gibi ve bana söylediği, "Bana karşı olan Cahit Kulebi'yi bile kalktım kutladım". Açıkca diploması tavrı belliydi. Ama öyle büyük adamların, öyle oynamaları o kadar beni üzdü ki anlatamam.

Sivas'tan bir çok ortak dostlarımız vardı. Gençlikte en yakın arkadaşı, daha sonra benim kayınpederim olacak Nihat Doğan ve Muhlis Günay'dı. Kendisi'nin Kore'den yazdığı mektuplar elimde, şimdi arşive teslim edeceğim. Yine çıkardıkları bir gazete, *Hücum* diye, 1950'li yıllarda, hiciv gazetesi çıkarmışlar. Başları ağrımış, mahkemelik olmuşlar falan... Onların şu anda tüm belgeleri elimizde. Çünkü Sedat Veyis'in ürünleri, eserleri o. Ve yine insan gözlemi ve müthiş bir insan tanıma gücü vardı. Arkadaşlar sözlerimi bir ... "Yav Fuat" dedi, "davul gibi adam". Bir adam vardı, kurul üyesiydi. Gerçekten de davul gibi, böyle son derece boş konuşurdu. Yine son derece nesnel. Arkadaşlar 1980'lere doğru, ikinci MC Hükümeti kültür sanat kurumu oluşturdu. Kültür Sanat kurumunda film jürisi (oluşturdu). Faruk Sümer, profesör, Hocam onu çok iyi tanır. "Yav Fuat Faruk Sümer sinemaya gitmez ki, bunlar film jürisine seçiyorlar". Faruk Sümer iyi bir tarihçi, kendisine bir şey dediğimiz yok da, işte çelişkileri böylesine görür, böylesine de hep de kendisini ayar içerisinde tutar. Son derece özenle öne çıkmamaya ve kitleyi, insanları parantez içerisinde tutmak derdi, söylerdi. Söz gelimi Aziz Nesin'i 78'lere doğru, 70'ler,

³⁰ Prof. Dr. Fuat Bozkurt'un konuşmasının videosunu <https://www.youtube.com/watch?v=RNgwBmrraNY> adresinden izleyebilirsiniz.

kendisini Aziz Bey sınırlandırmaz olmuştu. Kurulun da üyesiydi, sevgili arkadaşlar. Kurumda ağız derlemeleri falan konuşuluyor. Aziz Bey çıktı konuşmaya başladı, şöyle yapılmalı, böyle yapılmalı. Yanımda oturuyordum. “Fuat” dedi, “şimdi kimya üzerinde konuşulsa Aziz Bey kalkar kimya üzerinde de konuşur” dedi. O sıralar Aziz Bey bir *Otobüs* filmi çevirmişti. “Aziz Bey’in *Otobüs* filminde Türkler aşağılanıyor” diye yazmıştı. Dedi ki, gerçi ben sağcılık gösteriyorum. Aziz Bey’i hiç şey yapmam. Yazar, şair, bilim adamı, hepsi, fakat onun ötesinde Sedat Veyis bir insan olarak çok büyüktü. Hiç bir zaman kimseyi, işte *kaynayan kazan* diye benzetti Sevgili Şerafettin Hocam, öyle ama bunların ötesinde öylesine ölçülü, kimseyi kırmamaya çalışırdı ve muhteşem sohbet yönetirdi. Kimseyi kırmadan sözü çevirir, konuyu kapatırdı. Kimsenin arkasından konuştuğunu duymadım.

Yalnız bir kez bölümümüzdeki bir kadın hocadan rahatsızlığını anlattı ve çok çok üzuldüm o zaman. Ege Üniversitesi 78, 79. Arkasından da nitekim ana bilim dalını ayırdı. Halkbilim Bölümünü kurdu. Halkbilim konusunda da çok titizdi ve rahatsızdı da. Şöyle ki folklor, eline bir mendil alan folklorcu kesiliyor diye. Folklorla halkbilimin karıştırılmasından çok tedirgindi. Nitekim o eskilerin “halkiyat” diye başlatmışlardı, daha sonra Halkbilgisi diye attığı, Sedat Ağabey onu kısalttı halkbilim diye, çerçevesini çizdi, kitabını yazdı, bizlere bıraktı. Son kitabını biliyoruz zaten *Geleneksel Kültürümüzde Çocuk*. Yazık ki o kitaptan sonraki dönemde artık yaşam fazla fırsat vermedi. Son derece nesnel, yani anılarla, her ayrıntıda kendisini buluyordu. Sözelimi Kızılay’ın önüne, daha doğrusu İş Bankası’nın oraya Kuzgun Acar soyut bir heykel yapmıştı. Daha sonra İş Bankası onu atmaya çıkardığı zaman gazetelerde bir takım yazılar çıktı. Türk Dil Kurumu alıp da bahçesine koysun, sanatçıya şey falan. Ne münasebet, niye. İş Bankası almış zamanında, yaptırmış ve gitmiş. Hocam herhalde bu tartışmaları kurumdan da biliyordur.

Bir sanatçı isterim ki yaşamı boyunca bölünmesin ve bir derinliği olsun. Kuzgun Yaşar bir takım şeyler verdi ama, soyut bir heykel, ne işi var. Buna benzer çok önemli ayrıntılarda her defasında bir düşünür, bir yaklaşımda bir filozofla karşı karşıyaydım. Dediğim gibi altı yıllık dostluk bana eşsiz anılarla kapandı. Ve bu projeyi hazırlayan arkadaşlara çok çok teşekkür ediyorum. Elimde kalan bütün belgeleri kendilerine vereceğim. Eldeki 1950’li yılların mektuplarını ve benimle yazışmalarını. Orjinallerini veriyorum, bana cdsini kendileri iletinler. Tabii tarihsel sorumluluğu taşımak istemiyorum. Size ait, size teslim ediyorum. Bundan sonraki şeyde de uzunca zaten bütün anılarımı yazdım. Sizleri fazla tutmayayım. Çok teşekkür ediyorum.

Fuat Bozkurt, Sedat Veyis Örnek'e ait yanında getirdiği tüm belgeleri tek tek izleyicilere tanıtarak Serpil Aygün Cengiz'e teslim etti.

Serpil Aygün Cengiz: Çok teşekkür ediyoruz hocam, çok heyecanlandım biran önce okumak için. Evet şimdiki konuşmacımız Cumhuriyet Üniversitesi öğretim görevlisi olan hukukçu Sayın Halûk Çağdaş Hocamızdır. Halûk Çağdaş, Sedat Veyis Örnek'in hem hemşerisi olmak hem ailesini yakından tanıyor olmak ayrıca Sedat Veyis Örnek'in son yıllarındaki yakın çevresinde bulunmuş olmak gibi özellikleriyle bize farklı bir cepheden -hocalarımızın cephelerine yakın bir cepheden- Sedat Veyis Örnek'i sunmak üzere bugün bizimle beraber. Kendisini *Halkbiliminin Çağdaş Filozofu* başlıklı konuşmalarını yapmak üzere davet ediyorum, buyurun.

Halûk Çağdaş³¹: Muhterem dinleyenler; başta ailesinin muhterem mensupları olmak üzere Sedat Veyis Örnek dostları; hepinizi onun bir hemşerisi ve genç bir dostu olarak –tabii o yılarak giderek söylüyorum- konuşmama başlarken saygıyla selamlıyorum. Aziz hatırasını anmak için düzenlenmiş bu törene katkıda bulunan hepinize de peşinen minnet duygularımı arz etmek istiyorum.

Efendim, şehirler hatta ülkeler biraz da yetiştirdikleri değerlerle kimlik kazanırlar. Eğer bu değerler özellikle sanat ve kültür alanında söz sahibi iseler o kimlik daha da üst bir seviye kazanır. Ben Sedat Veyis Örnek'i üstün nitelikleriyle ve yalnız kendi sahasında değil başka dallarda da söz sahibi olan -tırnak içinde söylüyorum- bir kültür prizması olarak tanıdım. Adını daha lise yıllarımda duyardım; bunda yeğeniyle olan okul arkadaşlığımın önemli payı vardır. O da beni ismen ama daha sonraki yıllarda folklor dergilerine yazdığım yazılardan dolayı bilirmiş. Bu gıyabi tanışıklığım seviyeli fakat ne yazık ki kısa süreli seviyeli bir dostluğa evrilme sürecinde başlangıç 1976 yılının 9 Temmuz günüdür. O gün dünyaca ünlü ozanımız Fazıl Hüsnü Dağlarca'ya Sivas Belediyesi tarafından fahri hemşerilik beratı verilmiştir. Kısa bir süre yaşadığı bu şehre bir gönül bağı olan ve Sivas'a iki şiir kitabı kazandırdı diye bu bağlılığı ifade eden Dağlarca için yapılan bu organizasyonun fikir babası da sanıyorum Sedat Veyis Hoca idi. Nitekim törene beraber gelmişler, beraber katılmışlar ve yine birlikte dönmüşlerdir. O unutulmaz güne ait bir fotoğraf karesinde –şimdi değerli ağabeyimiz Serpil Hanım'a takdim ettiler, Fuat Bey- Sedat Veyis Hoca can dostlarıyla bir aradadır; o karede yer alan genç avukat ise o günlerin hayatta kalan tek tanıdığı olarak şimdi sizlere hitap etme mutluluğunu yaşamaktadır.

Benim Sedat Veyis Örnek Hoca'nın en çok takdir ve gıpta ettiğim hatta zaman zaman hayrete dönüştürdüğüm yönü; kısacık bir ömre bunca işi nasıl sığdırabilmiş olduğudur. Takdire şayan diğer bir yönü de gerek ilmi çalışmalarında gerek edebi çalışmalarında ve gerekse sanatsal –özellikle tiyatro-

³¹ Halûk Çağdaş'ın konuşmasının videosunu <https://www.youtube.com/watch?v=OZp2jtaCt4k> adresinden izleyebilirsiniz.

çalışmalarında kalite kontrolüne asla hacet bırakmayan bir üstün seviyeyi nasıl yakalayabilmiş olduğudur.

Kısacık bir ömür dedim, bu kısacık ömre kalın çizgilerle bir göz atalım; önce yerel gazetelerde yaptığı gece sekreterliği, yazmaya başladığı lise yılları, devlet kanalıyla okuma fırsatı bulduğu üniversite dönemi öğrenciliği, Kore'deki askerliği, Almanya'daki doktora çalışmaları ve ölümüne değin sürdürdüğü hocalığı kürsü başkanlığı, ayrıca yine Avrupa'nın çeşitli bölgelerindeki ilmi çalışmaları. İşte hepi topu yarım yüzyıla sığabilen kısa fakat onurlu dolu bir yaşamın kesitleridir bunlar. İnsan yalnız kendi yaşamını yaşamaz; aynı zamanda çağının ve çağdaşlarının da hayatını yaşar, bilinçli ya da bilinçsiz olarak der Thomas Mann *Sihirli Dağ* romanında. O da öyle bir ömre birkaç ömür katmıştır. İki kez kalp krizi geçirdiğini biliyordum; ölümüne yol açan benim bildiğim üçüncüsüdür. Ciddiye almıyormuş gibi görünmesine rağmen yaşantısını bu sinsi illete göre ayar ettiğini ve tetikte durduğunu dostları bilirdi. Eski ve genç yaşında talihsiz bir trafik kazasına kurban giden hemşerisi eski Kültür müdürlerinden Vahap Sümbüloğlu'ndan dinlemiştim: Ölümüne sebep olan kriz anında doktorunun kollarına sarılarak "Doktor beni kurtar, daha yapacak çok işlerim var!" diye haykırmış. Değerli dostlar, işte yaşamla ölüm gerçeğinin tarif edilemez yakınlığı adeta bıçak sırtı. Bir köşe yazarı hayatla ölüm arasında asla fark yoktur diyor, nisan yağmurları gibidir kısa hayatlar; onunki de öyle oldu. 1980 yılının soğuk bir Kasım sabahında yağmur dindi.

Konuşmamın başında onun yalnız kendi alanında değil başka alanlarda da yaratıları olan bir kültür adamı olduğunu söylemişim; onun hamurunda var bu cevher doğuştan zahir. Ben buna şu örneği veririm hep; *Modern Lokanta* diye bir oyun yazmış yıl 1948 henüz yirmili yaşlarında, sahneye koyan da kendisi. Oyun sonrası sahnede çekilmiş bir fotoğraf var elimde, bakıyorum oyuncuların en genci o, dahası var oyunu Sivas'ın bir köyünde de temsil edilmiş. Düşünün bundan yaklaşık yetmiş yıl önce Anadolu'nun ücra bir köyünde bir temsil veriliyor köy meydanında; ve oyunu yazan da yöneten de oynayan da yirmi bir yaşında bir genç. Gerek ilmi gerekse sanatçı kişiliği hakkında araştırmalara yapılmış ve yazılar kaleme alınmış bir bilge kişidir, o. Bunların verilerinden alınan nihai sonuç –tırnak açıyorum- ilim ve sanata adanmış bir ömür, hükmünde noktalanır. Aynı zamanda iyi bir memleketçi olan ve memleketinin insanlarına bağlılığını her fırsatta gösteren bu büyük insan ilk eserini belki de ülküsünün ilhamıyla kendi çevrede vermiştir: *Sivas ve Çevresinde Hayatın Çeşitli Safhalarıyla İlgili Batıl İnançlar ve Büyüsel İşlemlerin Etnolojik Tetkiki*. Bu önemli çalışmasıyla toprağını seven bir bitki gibi yetiştiği çevrenin kültürel değerlerini sergileyerek işe koyulmuştur. Daha sonra hazırladığı *Etnoloji Sözlüğü* ile toplumların yaratıcılığını göstermesi yönünden önem taşıyan *İlkelerde Din, Büyü, Sanat, Efsane* adlı eserlerini yayınlamıştır. *Anadolu Folklorunda Ölüm* adlı eserinden hayatın son safhasına dair halkın duyarlılığının kaynaklarını, *Türk Halkbilimi* adlı eserinde ise genişletilmiş örnekleriyle folklorun önemini gösterir. Halkbilimi bakın nasıl tanımlıyor; bir ulusun ya da bir yöre halkının halka ilişkin kültürel öğelerini, yaratılarını becerilerini, bilgilerini, törelerini, beğenilerin, dünya görüşünü kendine özgü tekniklerle derleyen, sınıflayan, çözümleyen ve son aşamada da bunları bir bireşime kavuşturmayı amaçlayan bir bilim dalıdır. Son kitabı malumunuz *Geleneksel Kültürümüzde Çocuk* tur.

Sanat vadisindeki çalışmalarına gelince onlarda biri edebiyat diğer tiyatro sahasında olmak üzere kendi mecrasında akıp giden iki ulu ırmak gibi geçtiği yerlere verim ve bereket bahşeder. Sanat çalışmalarının başlangıcı edebiyattır, daha lise öğrenciliği yıllarında yerel gazetelerde, bazı ulusal dergilerde –*Türk Dili, Varlık* vb.- çıkan küçük öyküleri kalem ustalığının ilk işaret fişekleridir. Ancak edebi ve sanatsal yönünün oldukça başarılı bir dramaturg olarak yer bulduğu alan kuşkusuz ki tiyatrodur. İlk halk efsanesinde başlayan tiyatro aşkı amatörlükten profesyonelliğe geçiş sürecinde muhtelif oyunlarının Devlet ve Şehir Tiyatroları sahnelerinde sergilenmesiyle semeresini vermiştir. Sürecin başlangıcını yukarıda belirttim - hangi oyunla başladığını- *Manda Gözü, Pirinçler Yeşerecek* adlı telif oyunlarının yanı sıra *Sur Dibinde* ve *Polisler* gibi tercüme oyunları da vardır.

Sanatçı dostlarından Adnan Binyazar, ölümünün ardından kaleme aldığı bir yazıda, onun kültürel birikimimizin köklerine inmeyi amaçladığını belirterek milli kültür unsurlarını gün yüzüne çıkarmak

konusunda çok önemli bir rol üstlenmiş olduğuna dikkat çeker. Binyazar'ın onun kişiliği hakkındaki tespitini de burada aynen alıntılar yapmak istedim, diyor ki Binyazar: “Onu görünce dünyayı dolanan bütün seslerden daha etkili bir sükut ortamında bulurdunuz kendinizi, sessizliğin yarattığı bir ağırbaşlılık ve erdemlilik; sessiz dururdu ama konuşurdu, dedikodu yaptığını gören olmamıştır ama insanoğlunu da en iyi değerlendirenlerdendi.

Çevresi hem insan doluydu hem de büyük kalabalıklar içinde yalnız bir adamdı.” Ben de zaman zaman düşünmüşümdür doğrusu adının entelektüel çevre dışında fazlaca duyulmaması ölümler kervanına erken katılmış olmasından mıydı, yoksa yalnız kendi kurduğu sırça köşkünde yaşama tercihinden mi, son tahlili yalnızca onu çok yakından tanıyabilenlerin yapabileceği bir dilemdir bu.

İlmi kişiliğine dair söylenenlere sevgili arkadaşı ve yakın dostu rahmetli gazeteci Muhlis Nafiz Günay'dan dinlediğim şu tespitle ilavede bulunmak isterim; malum Sedat Veyis Bey'in çocuğu yoktu, bu can dostunun bu yoldaki bir sorusuna cevaben şöyle demiş: “Ben ölüm riski altında yaşayan bir adamım her an her şeyin olabileceğini düşünüyorum, artık bu yaştan sonra bir çocuğu babasız yaşatmaya hakkım yok benim”. Muhlis Bey'in bunu bize anlattıktan sonra yaptığı şu yorum bana çok manidar gelmişti, demişti ki Muhlis Bey “İnsanın kendini aşması kolay iş değil, ama Veyis bunu yaptı”.

Efendim, bazı oluşumlar ilk anda sıradanlık intibası uyandırabilir veya normal bir davranış biçimi algısı yaratabilir insanda oysa hakikat öyle değildir. Meğer ki insan onun algısına varabilse aslında o bir pedagog bir mürebbi gibi davranıyordu doğrusunu söylemek gerekirse. Sedat Veyis Hoca hakkında daha çok söyleyeceklerim var, özellikle adını zikrettiğim Muhlis Nafiz Bey ile olan dostluğundan bahsetmek isterim. Sedat Veyis Bey'in Muhlis Bey'i dahil etmek istediği bir biyografi denemesi vardı, 1953 yılında yazmış –o zaman demek ki yirmi beş yaşlarında filan- yazı makinesinden tuşlarından çıktığı belli olan o yazıyı Muhlis Bey rahmetli elinden hiç düşürmediği fermuarlı çantasının özel bölümünden kutsal bir emanet gibi yıllarca sakladı, gözü gibi korudu. Amansız bir hastalığa yakalanıp bir daha dönmemesine Sivas'tan ayrılırken değerli yazıları ve notlarıyla birlikte Sayın Ahmet Turan Alkan'a emanet etmiş, “Dönersem alırım” demiş, “dönemezsem sen de dursun”. Tabii dönemedi. Alkan da bu nefis biyografi denemesini *Altıncı Şehir* adlı ünlü kitabında aynen yayınladı. Vaktimiz olsaydı bu yazıyı size sırf Sedat Veyis Hoca'nın özel üslubunu yansıtmaması bakımından okurdum, hepsini okumayacağım çok kısa bir bölümünü okuyacağım.

Kör Muzaffer'in o felaket dükkânını sabahın geç saatlerinde, sırtında iyi terzilerin elinden çıkmış cedit bir elbiseyle, başı hafif önünde sağ kolu yumuşak ve zarif bir ritimle yürüyüşüne uymuş saçları itinayla taranmış bir genç adam dönerdi. Başı hep önündeydi ve etrafı alâkası yoktu. Bunda samimiydi. Etrafı sevmiyordu bu adam. Etraf Kör Muzaffer'in "tikânı", etraf faytoncuların pos bıyıkları, etraf yalancı hocaların tesbihleriydi çünkü. Bunlara ve buna benzer aynı şeylere pencerelerini kapatmıştı. Başı önündeydi ve ciddi, apayrı bir yürüyüşü vardı. Hakkındaki ilk hükmüm, "Şu çocuk yürümesini biliyor" olmuştur. Bu önemliydi. Binlerce sallapati ayağın, binlerce ütüsüz pantolonun, omuzun, kalçanın ve başın oynadıkları yürüyüş oyununda, bu zevksiz ve primitiv oyunda -çünkü onların ayakları ayrı gidiyordu, pantolonları ayrı, omuzları ayrı-başın ayağa, ayağın başa uyduğu, hele bu yetmiyormuş gibi bir sağ kolun harikulâde bir güzellikle sağ omuzdan biraz sarkışı, dört sazlı bir oda kuartetinde piyanonun üç-dört ton içinde değişen solosuna benziyordu. Bu beni sevindirmişti. Bunu keşfetmem, kalabalıktan birisini yürüyüşünden ötürü ayırmam, değerlendirmem bana kıvanç vermişti. Bunu belirtmeliyim önce. Bazı sabahlar, şimdi en güzel yerine çirkin ve zevksiz bir apartmanın dikildiği meydana baktığım vakit, karmakarışık bir gidiş-geliş geometrisinde çizilmesine itina edilmiş, düzgün bir çizgi bulabiliyordum. Bu, onun yürüyüşüydü. Ve sağ kol hep aynı, ne bir eksik, ne bir fazla, hep aynı rahatlık ve güzellikte omuzdan sağa sarkıyordu -istesem bir sağ kol üzerine balladlar yazabilirim. Yürüyüş ve sağ kol güzeldi. Önüne eğdiği baş samimi ve mânâlıydı. Onda ve yürüyüşünde etraf yoktu. Çünkü etraf, Kör Muzaffer'lerin felâket tikânları, faytoncuların...

Hükümet Meydanı'nın o canım, o aydınlık boşluğuna girdiği vakit başını kaldırır mıydı bu adam, bilmiyorum. Belki kaldırır, etrafına bakardı. Çünkü o andan itibaren Kör Muzafferler bitiyor, bir park yeşilliği, bir lise bahçesinin panoraması ve meydana erkeğe inen bir Çavuşbaşı yolunun dayı güzelliği başlıyordu.

Pastahaneye gidiyordu. O zamanlar pastahane yakışıklı Mahmud'undu. Mahmud'un kız gibi güzel, erken cigaralara başlamış, fakat aptal bir kardeşi vardı. Bir Frankeştayn babası vardı galiba. Kasabada bir Çin sokağı esrarıyla oturur, kuruş sektirmezdi. Çayı seviyordu bu adam. Çay onun millî içkisiydi belki de. Babası çay içiyordu, annesi çay içiyordu ve kendisi çay içiyordu. Çay zevkle, tadını çıkararak, şekeri tam kıvamında kitleyerek içiyordu. Çay, onlarda bir doğu, pek doğu kasabasının kaçınılmaz dost, efendi ve yaşatıcı bir armağanıydı. Belki de evlerinde şimdi, artık kullanmadıkları nefis bir semaverleri vardı. Belki de babası daha gençken, daha Rus Harbi'ne iştirak etmemişken, arkadaşları, yâranlarıyla bir Kağızman çayırında, bir ulu ağaç altında bu semaverden on bardak çay içmiştir.

Biz o zamanlar daha öğrenci olduğumuz için, daha küçük, boku cebimizde nadirattan bir pastahaneye verilecek çay parası bulunduğu için, sadece pastahanenin önünden geçiyorduk. Kışın pastahanenin kocaman camı buzlu oluyordu. Öğle paydosunda evimize giderken, içerdekileri bir esrar tekkesinin buğusu ve rahatlığı içinde seçebiliyorduk. İçerdekiler çayların ve cigara paketlerinin yanında bir bakıma mesuttular. Çünkü çaya, Yenice cigarasına verecekleri paraları, boş zamanları vardı. Onlar için örneğin matematikler, bir karenin orospu kenarları, hatayı zinhar affetmeyen geometriler yoktu. Olsa olsa pederlerinden biraz daha fazla para kopartmak için kayguları, küçük kavga ve kızgınlıkları vardı. Ondak ötesi rahattı. Sinemaların balkonlarına, filmlerin ilk gecelerine gidebiliyorlardı. Cigarasına, akşam yemeğine tavlâ oynayabiliyorlardı. Askerî mekteplerde okuyamamış Selahattinler, bir acaip Kadirler, Saffetler gözlüklü ve babaları züccaciye, tuhafiye gibi komik ve fakat iş yapan, para getiren dükkânlara sahip birileri vardı

³² Örnek, Sedat Veyis 1996 "Yakınlaşmak Sevmektir", *Altıncı Şehir* içinde, Ahmet Turan Alkan. İstanbul: Ötügen Neşriyat, 137-142.

Bir gün bir arkadaşla bu pastahaneye düşmüştüm. Köşede bir tenha yer seçtik. Çaylarımızı ısmarladık, köylü cigaralarımızı, bir köyü ateşe veren hain bir kimsenin sinsiliği ve gizliliğiyle yakıverdık. Biraz sonra o züccacıyeler, o askerî mektepten rate olmuşlar, o Kadirler ve o geldi. Ortadaki masaya çepeçevre oturdular. Cigaralar, ağızlıklar ortaya çıktı. Çaylar kahveler söylendi. Rahat ve insan sıkın bir jestle sandalyalara yaslandılar. Arkadaşım bir şeyler anlatıyordu. Ben dinlemiyordum. Gözlerimi her sabah Kör Muzaffer'in çeneyi dönen'e dikmişim. İlk gördüğüm şey, "o"nun öbürlerine yakışmamasıydı. Öbürleri rahat, sallapati, gürültülüydü. Bu beriki sıkıntılıydı. Kapanıktı. Kravatı çekidüzen bağlanmıştı. O zamana göre hayli avantgard olan soketleri vardı. Ve kendini beğenmişti. Gururluydu yeni öğrendiğim "snob" kelimesini hemen yapıştırdım. Snobtu. Gerçi bu snobluğu, sindirmişti kendine, hatta bir şahsiyet motivi haline getirmişti ama, dikkatli bir göz görebilirdi. Çayı tutan elinde, yaka mendilinde, sigara paketinin arkasına karaladığı resimlerde "benim" diye bağırın bir şey vardı. Az konuşuyordu. Dinlemiyordu da. Bir aralık bizim oturduğumuz masaya doğru baktı. Gözlerini gördüm. İşte bu olmadı. Gözleri gururunu tamamlıyordu. Gözleri yakındı, doğruydu, kendiydi. Gözleri güzeldi ve dosttu. Gözleri gururuyla kavga ediyordu. Bu aşıkardı..

Artık dikkatimi çekiyordu. Cebinde gazeteler, dergiler vardı okuyordu. Bir entellektüel şahsiyeti çiziyordu. Kitapçının önünde oyalanıyor, kaldırımlardaki kitap sergilerine göz atıyordu. Acep benim sevdiğim yazarları seviyor muydu? Bunu çok düşündüm. Kitaplara bakarken gördüğümde, yanına yaklaşıp bunu sormak istemişim. "Affedersiniz! Size bir şey sormak istiyorum. Sait Faik'i nasıl bulursunuz?" Fakat sırtı bana dönüktü ve bu sırt kendini beğenmişti. Gözlerini görsem sorardım bunu. Ölü, yine sorardım. Acaba nasıl cevaplardı? Belki de tek kelime söylemezdi. Ne bozulurdum ya ben. İyi ki sormamışım.

Ona yaklaştığımı hissetmişim. Beni çeken bir tarafı vardı. Kendini beğenmişti ama, bu beğenişte bile bir başkalık, bir ayrılık, bir kendine haslık vardı.

Her sabah saat onlara doğru başı önünde, sağ kolu harikulâde bir güzellikle... Şehirde Kör Muzaffer'lerin felâket dükkanları, faytoncu bıyıkları, rahat hükümet meydanları, kışın içerisi bir esrar tekkesi buğusu ve rahatlığında pastahaneler vardı. Ve pastahanenin altında bir kitapçı dükkânı vardı. Bir birisi, bu kitapçı dükkânının önünde samimi olarak oyalanabiliyordu. Vitrinde Sait'in "Semaver"i vardı. Sait Faik'i seviyor muydu? Bunu mutlak bilmem lâzımdı. Bu önemliydi.

II

Nerede, ne zaman konuştular? Hangisi hangisine cigara ikram etti ilkin, bu belli değil şimdilik? Ama bir gazete idarehanesinin yarı ciddi, kahve ocağımsı atmosferi içinde olabilir bu. Tanışma devresinden önce, aklımda kalan bir müsamer gecesi hatırlıyorum. DP.'nin bir Uzun İskender yiğitliği (!) ile CHP karşısına çıktığı, sath-ı vatani yirmi şu kadar senelik bir keyfi idareden kurtarmak için bir manevi cenge giriştiği yıllardı. Biz o vakitler, daha çok sanat aşkıyla(!), partilicilerden uzak, Halkevi'nde makyaj yapıp, rol ezberleyip, Çil Hilmi'nin rejiliği altında ilk gençlik yıllarımızın cidden temiz heyecanı, söze, harekete inşaya çalışıyor, dramlar oynuyorduk. Karşı taraf durum mu hiç? Duyduk ki onlar da faaliyetler. Ve duyduk ki gazeteci Abdülkadirlerin, matbaacı Necatilerin, Tarzan Muzafferlerin ve yine bir sürü cer atölyelinin tamamladığı bir çerçevede bir oyun hazırlanıyor. Ve yine duyduk ki bu esnaf ekibini çalıştıran Muammer Bey rejilikten ayrılmış ve yerini başka birisi almış. Davetiyeler geldi bize. Gerçi taraflar birbirine dış biliyorlardı ama centilmenlik henüz ölmemişti. Biz, Hilmi Bey'in riyasetinde akşam Tan Sineması'na düştük. Hafiften kendimizi kasacağız, bu başıbozuk alayının acayıpliğine, bir ulu sanatın eteğine sırf hasetten yapışarak mukabele-i bi'l-misl duygusu içinde acemiliklerine güleceğiz. Rifat Bey çıktı, misafirlere hoş geldin dedi, bir iki hafif siyasi laâ etti ve sonunda, oyunlar hakkında daha selahiyetli bir arkadaşının kelâm edeceğini bildirdi. Daha selahiyetli arkadaş geldi. Sirtında gri bir elbise vardı. Hafif askerî bir selamla milleti selamladı. Sağ eli -ya da sol eli, şimdi iyice hatırlayamıyorum- cebindeydi. Baykuş, Halit Fahri, başrolü oynayan Necati hakkında konuştu. Kendisinden emindi. Ben o gururu yine gördüm. Bu sefer bu gurur bir sağ, ya da bir sol elle birlikte bir gri cebe girmişti. Yani gizliydi. Yani artistik bir pozdaydı. Yani kaybolmamıştı. Yani vardı. Daha çok vardı bu sefer. Bu gurur bir düzen meydana getirmişti. Salondaki şu kadar kimseyi bir-iki saat tutacak,

heyecanlandırarak bir aktiviteye bürünmüştü. Tehlikeli değildi artık. Hele soğuk değildi hiç. Yumuşak ve düzenliydi. Bir haşarı çocuğun ilacını içtikten sonraki ciddiyet ve ağırbaşlılığına bürünmüştü. Sevimliydi.

Sonralar oldu. Sonralar, iki matbaaya temsil ettikleri siyasi görüşlerin dışında yakınlaşmalar, tetik dostluklar getirmeye başladı. Sonralar karşılıklı ziyaretler getirdi. Biz ol vakitler, bu beri tarafta, çiçeği burnunda bir gece sekreteri, biraz orjinal haberler arayan bir şehir muhabiriydik. Her pazar parklardan, mezarlıklardan aşka sevdaya benzer yaşamlardan söz açan yazılar yazıyorduk. Bizimki başka yaşamalardaydı. Ahbab sınıfı, dost muhiti bu sefer değişmişti. Amcam rahmetli Hayri Bey'den tut da öğretmen Uzun Nuri'ye kadar genişliyordu. Kebap yeniyor, rakı içiliyor, geç saatlerde Dumanlı'nın odasına gelinip kerhanelere telefon ediliyordu. Biz yukarılarda, mürettiphanelerde bir felâket masasının üstüne abanmış hikâyeler kuruyorduk. Aşağısı Arut kebabına doymuş, geçirdikçe ağızları rakı kokan, rahat parmakları Yenice paketinin kırmızısıyla oynayan başkalarıyla doluydu. Fırsat düştükçe aşığı iniyorduk. Bir başlık atıyor, ya da "şu haberi tekten versek nasıl olur" gibi boktan lâflar ediyorduk. Bu arada bizimkini görüyorduk. Kendini onlara uyduramıyordu. Hâli bir tedirgindi. Gerçi Saffetler, Kadir Sporlar, Kulelili Selahattinler değişmiş, yerlerini başkaları almıştı ama, o sıkıntı Mahmud'un pasta salonundaki o boğuntu berdevamdi. Gözleri güzeldi. Gözleri genç bir ceylan yavrusunun gözleri kadar güzeldi. Bu gözler anasona, kebaba, geç saatte evlere gitmelere rağmen alenen bağırıyordu, o muhitin, o çevrenin adamı olmadığına. Bunu hayretle görüyordum. Yalnız gözleri yalan diyordu. Bu oyun yapmacık diyordu.

Sonra Ülke'ye girdi. Sonra bir eski Mevlevî dervişi kadar temiz Rıza Bey... Sonra iki gözü, iki ticaret bonusu Kemal Bey... Sonra çelebi ve fakat kendi yazı aynasın da sarhoş olmuş Vehbi Cem... Köylü Elbeyoğulları... Seçimi kaybetmiş bir-iki CHP mebus namzedi. Ve arada bir ben. Ben düşünüyordum fırsat buldukça. Kemal Bey'in gözleri üstüme dikiliyor, ayakkabılarımdan rengi atmış kravatıma, ses tonuma, siyasi tutumuma kadar beni bir yeşil ve sıkıntılı maceraya atıyordu. Ama umumiyetle yalnızdık. Kitaplardan (betiklerden) yazarlardan, tiyatrodan, falan konuşuyorduk. O gazetede daha çok siyasî yazılar yazıyor, bazen edebiyat sahifeleri hazırlıyor, hocanın eski şiirlerine pek de samimi olmayan övgüler karalıyordu. Ve bazen bize, Hakikat'e, bazen benim yazılara kapalı da olsa taş atıyor, "park şairleri" gibi lâflar ediyordu.

Daha o sıralar, millet ona tutuluyordu. Daha çok babasına tutuluyordu. O kadar zengin adam, oğlunu gazetelerde çalıştırıyor diyorlardı. Biz bu lâfları söyleyenleri küçümsüyor, yolu yordamı gereğince gıyabî savunmalar yapıyorduk. Gazeteciliğin, yazıcılığın şerefinden, şanından söz açıyorduk. Ve sonra çevre, bir kimsenin bir partiden bir başka partiye geçeceğini pek anlamıyor, bunu koz olarak kullanıyordu.

Sonra bizim siyasî bir gayretten çok, bir mürekkep kokusuyla, bu kokunun baş edilemez sancısıyla çıkardığımız bir varakpârede, yeni ve samimi yaklaşımlar oldu. Bizim varakpâreye yazılar yazdı. Sonra ben belediye azası bilmen kim yüzünden mahkemeye düştüm (ne komik!), beraat ettim. Kırılmışım. Aldatılmışım...

Akşama doğru eve dönerken bazen onunla karşılaşıyorum. O, o vakitler eve pek ekmek tuz götürmüyordu. Zamanı vardı. Konuşuyorduk.

Sonra birbirimize kitaplar imzaladık. Sinemalar ısmarladık. Sinema dönüşleri güzeldi.Gece güzeldi. Sivas gökleri güzeldi. Cebimizde cigaramız vardı. Sokakları arşınıyorduk. O sıralar Sivas'ta bulunan bir şair vardı. Baktım seviyor Dağlarca'yı. Önemlisi, anlıyor. Bu beni ne kadar sevindirmişti. Kendi duygu ve zevk anlayışına ortak bir kimseyi bulmak beni ne kadar sevindirmişti. Serin ve yiğit Sivas gecelerinin içinde bu zevk ortaklığı daha güzel oluyordu.

Sonra ben Ankara'ya, tahsillere gittim.

Dedim ya dostlar söylenecek çok şey var diye, akşam oldu, iyisi bu ki Sedat Veyis Örnek üstüne adlı alıntı bir şiiriyle son sözü yakın dostu Dağlarca'ya bırakmak: *"1949 mavi kar gök dolusu, yine oturmuş lise öğrencisi genç, kahve masasında küçük kahvenin kitabı da almış okur, Sedat Veyis Örnek tedirgindir,*

yazılardan kaldırır bakışlarını geçenleri izler dalgın kendi içine kapanmış değil, Kızılırmak'la akıp gider o nerelere kim bilir, susarken yaklaşır gibi size, konuşurken sesi köylerce uzanır, ekmek halay kilim düğün dört yön bu dedi, anlattı bölünmez bir ülkeymiş toplumlar, evet o yeryüzünü gördü Sivas'tan, yeryüzü gördü onunla Sivas'ı”.

Efendim, halkbilimin bu çağdaş filozofunu, bilim hayatımızın bu mümtaz hocasını, sanat dünyamızın hümanist elçisini ve memleketinin yüz akı evladını tanımış olmaktan ben büyük bir iftihar payına sahip olduğumu düşünüyorum. Ölümünün otuz dördüncü yılında aziz hatırası önünde saygıyla eğiliyorum ve bugünü bize yaşatan ilgilileri de bir kez daha gönülden kutluyor, hepinize saygılar sunuyorum.

Serpil Aygün Cengiz: Son bölüme geldik, TÜBİTAK SOBAG destekli *Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması* projemizin en önemli ayağı sedatveisornek.humanity.ankara.edu.tr web sitesini Sedat Veyis Örnek çevrimiçi belgeliği olarak düzenlemek ve bu sayede Sedat Veyis Örnek'i önemli bir halkbilimci olarak yeniden gündeme getirmenin yanı sıra konuyla ilgili herkes için yararlı bir arşiv oluşturmaktır. Bu çevrimiçi belgelikte Sedat Veyis Örnek'in sanatsal metinlerine yer vermek hedeflerimiz arasındadır. Bu amaçla *Tiyatro 1112 Garaj* – sanatsal metinleri pdf olarak zaten koyacağız ama- ekibiyle bir araya geldik. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo Atölyesinde *Tiyatro 1112 Garaj* ekibi Sedat Veyis Örnek'in yazdığı ve çevirdiği tüm tiyatro oyunları ile öykülerini ayrıca yazdığı şiirleri seslendirdiler. Bu çalışmalardan dolayı seslendirme sanatçıları ve değerli oyuncular Aylin Saraç, Hakan Salınmış, Altan Alkan, Evay Çapan, Altay Çapan ve Tufan Afşar'a; Sedat Veyis Örnek'in tiyatro oyunlarını radyo oyununa çeviren Sayın Mahzun Doğan'a, çalışmasının teknik yapımını üstlenen İbrahim Önder'e, İLEF Radyo Atölyesinin kapılarının bizlere açılmasını sağlayan İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Sayın Ruken Öztürk'e, stüdyodaki çalışmalar boyunca bize yardımcı olan tüm teknik ekibe ve İLEF öğrencilerine çok teşekkür ediyoruz.

Birazdan bu seslendirme çalışmalarından birini; *Mezarlıktan Bir Kaçış* başlıklı öyküyü dinleyeceğiz. Fakat öncesinde bu çalışmayı özverili bir biçimde -bütün bu çalışmanın kendisine- özverili bir şekilde organize eden seslendirme sanatçısı ve oyuncu Sayın Aylin Saraç'tan çalışmayla ilgili olarak bu akışın hikâyesini dinleyelim istiyoruz, buyurun Aylin Hanım.

Aylin Saraç³³: Herkese merhabalar, ben *Tiyatro 1112 Garaj* ekibinden Aylin Saraç ama bütün ekip arkadaşlarım buradalar yerlerini aldılar, sizlerle beraber bu çalışmaya dâhil olabilmek için. Biz sevgili Serpil Hocam ve Günseli Hocamla bu çalışmayı ilk kez duyduğumuzda onlar kadar heyecanlandık ve bu çalışmada sadece seslendirme yapmadık bu çalışmanın parçası olmaktan çok sevinç duyduk. Sedat Veyis Örnek'i tanımak, onun şiirlerine, öykülerine, kelimelerine dokunmak çok büyük keyif verdi. Çok özel bir anlatım biçimi olan yirmi yaşında yazdığı öykülerde bile inanılmaz betimlemelerle sanatsal bakış açımızı etkileyen bir yazar. Biz kendisini tanımaktan çok büyük memnuniyet duyduk, bunu sağladığınız için biz teşekkür ederiz size.

Birazdan dinleyeceğimiz öykü “Mezarlıktan Bir Kaçış”; Sedat Veyis Örnek'in 1949 yılından liseden mezun olduktan bir yıl sonra yani yirmi yaşındayken yazdığı bir öykü. Ölümü bir taraftan da yaşamayı anlatan bir öykü, sonunda da sürprizi de var. Ama o yaşlarda böyle bir bakış açısı, böyle tanımlamalar insanı çok etkiliyor.

³³ Aylin Saraç'ın konuşmasının videosunu <https://www.youtube.com/watch?v=kuk44wXgScE> adresinden izleyebilirsiniz.

Ne düşüneceğinizi çok merak ediyorum açıkçası. Bugün birlikte dinleyeceğimiz bu hikâyeyi, sevgili Altay Çapan seslendirdi ve İbrahim Önder yapımcılığında, birazdan hep beraber dinleyeceğiz. Bu çalışmada olduğumuz için bütün ekibim adına ben teşekkür ediyorum, sağ olun.

MEZARLIKTAN BİR KAÇIŞ³⁴

Sedat Veyis ÖRNEK

Mezarlığa girdiğim vakit hava kararmak üzere idi. İçimde bir tuhaf; ezik ezik, kaygan bir takım hisler vardı. Gözlerimi kısmış, alnımı kırıştırmıştım galiba?

İçinde haşır neşir olduğum bu şehre, bu şehrin boyalı kadınlarına dükkânların hasis çingeneler misali vitrinlerine karşı beslediğim irili ufaklı ihtiraslarım, simsiyah itiyatlarım, sarhoş düşüncelerim beni mezarlığın kapısında bırakıp, ters yüzü şehre dönmüşlerdi. Ah! Beni bu şehre bağlayan manasız bağla. Sizler ne zaman kopacaksınız? Ne zaman ben başı boş hislerimin esiri olacağım. Ne zaman caddenin ortasında cigaramı serbestçe ateşleyeceğim.

Mezarlığın her tarafına kılcal damarlar gibi kol veren ana patikada mezârlıkta yürür gibi yürüdüm. Ne için geldiğimi bilmiyorum. Gelmişim işte. Parka, sinemaya yahut çirkin kızımın mahallesine gideceğime buraya gelmişim. Lalettain bir mezârın başında durdum. Bu harap bir mezârdı. Baş ucunda ki taş, tomurcuk tomurcuk yeşil bir pasla kaplanmıştı. Üstündeki yazıyı okumak için, insanın hiç yalnayak gezmemiş, suistimal yapmamış, mebzul miktarda A vitamini almış olması lâzımdır. Fakat okudum. "Aptullah'ın Ruhuna Fatiha. 1327–1945" Şunları düşündüm:

"Bu Aptullah ölmeden evvel muhakkak yatıyordu. Muhakkak sevdiği yemekler, sevdiği şarkılar vardı. Belki karanlık bir sokakta bir frengili kadını zorla öptüğü olmuştur. Belki...Ne lüzumu var bunları sıralamaya. Aptullah efendi (Allah gani gani rahmet eylesin) bir insanın yapacağı veya yapamayacağı, bir çok şeyleri yapmıştır. Fakat ölmüş işte. Zatürreden mi

³⁴ Örnek, Sedat Veyis 1949 "Mezarlıktan Bir Kaçış" *Sivas Hakikat Gazetesi*, 10 Temmuz, Sayı 132, 3.

öldü, basurdan mı öldü, kara sevda yüzünden mi? Orası bilinmez. Ölmüş ya biz ona bakalım. İnsanın zoruna gidiyor doğrusu. Tabii; yaşayan insanın. Meselâ benim. “Ölüm Allahın emri ayrılık olmasaydı” Yok canım. Ayrılığın dini imanı var yine. Ölüm hepimiz için mukadder olduğu halde, bunun iki kere ikinin dört ettiği basit cebir katiyeti olduğunu biliriz. Gene de inanmayız.

Gerçi ölümü aklımıza getirdiğimiz çok olur. Meselâ yolda bir tabut görsek, bir ihtiraslarımızdan, o anda yaptığımız işten vazgeçer gibi oluruz. Dünya ölümlü olduktan sonra ne lüzumu var deriz. Deriz ama yine bildiğimizi işleriz.

Hem insanın genç yaşta ölmesi fena şey. Tadına doyulmamış bir dünyanın var, penbe hayallerin var, yeşil gözlü bir sevgilin var. Bunların hepsine birden veda. Hem insanoğlu çok nankördür. Çabuk unutulur. Dört kişi omzunda gitmeye gör. Birde üstelik tutarlar, mezârlıkta rakı içerler, esrar çekerler, kefen soyarlar. “Mezar arasında ufacık taşlar, insan sevdiğine hançer mi saplar.” Bu türküde aklıma aniden geldi. Ama manzaraya uyar bir türkü. Ya aklıma “Karakolda Ayna var” gelseydi.

Sonra uyumuşum. Aptullah efendinin mezarı başında. Hasta olmuşum hararetim 41 dereceye çıkmış. Gözlüklü, yüzü buruş buruş doktor, Stropomin tedavisi yapmış, fakat iyi olmamışım. Bir akşam üzeri cartayı çekmişim. Anam saçlarını yolmuş. Dostlarım; yazık oldu demişler..Defnedilmişim. Sorgu sualim yapıldıktan sonra doğru cehenneme. Orda cayır cayır yanarken, Birden uyandım. Müthiş terlemiştim. Hava iyice kararmıştı. Kavuklu mezâr taşları , lahti ağaçları şekil değiştirmişlerdi sanki. Derhal toparlandım. Acele acele yürüyerek mezârlıktan çıktım. Hayır kaçtım. Ölüm korkusu beni alabildiğine sarmıştı. Yola çıkınca, köşedeki dilenciye bir 5'lik toka ettim. O; Allah uzun ömürler versin efendi, diye dua etti. 5 kuruşa satın aldığım bu dua ile biraz ferahlar gibi oldum. Şehre girdiğim vakit, ışıklar yanmıştı. Ve şehirde koskoca bir hayat kavgası vardı.

Bunların hepsi yalan. Yukarda anlattıklarımın hepsi yalandı. Ne Aptullah efendi vardı, ne de ben mezarlığa gittim. Maksadım sizlere ölümü bir an hatırlatmaktı. O kadar.

Serpil Aygün Cengiz³⁵: Bitirmeden önce son bir teşekkürümüz de Kalan Müzik'ten Hasan Saltık'a, biz bütün çalışmalarımızı yürütürken Hasan Saltık'a da ulaştık, kendisine projemizi anlattık. Projemizle ilgili sürekli fotobelgeseller yaptığımızı onları sosyal medyada farklı kanallarda yükleyeceğimizi hem de sedatveyisornek.humanity.ankara.edu.tr adresine yüklemek istediğimizi bu fotobelgesellerin hepsi içinde müzik gerektiğini söyledik. Kendisi hiç daha fazla ayrıntı dinlemeden “İstedığınız bütün müzikleri kullanabilirsiniz” dedi ve bize bu izni verdi, kendisine çok teşekkür ediyorum buradan.

Son sözlerimi de şöyle ekleyerek -ekibim adına- bitirmek isterim bu toplantıyı. Önümüzde, Meryem [Bulut] Hocam, on ayımız mı var? Evet, projemizin tamamlanması için on ayımız var. Biz birçok şey yaptık aslında, ama işin başındayız an itibariyle, dediğim gibi bu, Sedat Veyis Örnek'in her anlamda görkeminden kaynaklanıyor. Önümüzdeki on ayı çok hızlı bir tempoda ve verimli bir şekilde kullanarak Meryem Hocamla Günseli Hocamla ve projedeki genç ekip arkadaşlarımla beraber bir biyografi kitabı yazarak, sanal belgeliği Sedat Veyis Örnek ile ilgili her türlü yazılı-görsel dokümanı koyarak, Sedat Veyis Örnek'le ölmeden önce tanışmış herkesle sözlü tarih görüşmelerimizi yaparak çalışmamızı başarıyla tamamlamak istiyoruz. Resmi bitiş sü-

³⁵ Doç. Dr. Serpil Aygün Cengiz'in konuşmasının videosunu <https://www.youtube.com/watch?v=kuk44wXqScE> adresinden izleyebilirsiniz.

resi projenin 15 Eylül 2015, bu da önümüzdeki yılki anma etkinliğinde karşınıza hem sanal belgeliği göstererek içinde neler olduğunu, hem biyografi kitabımızı burada isteyenlere çıktı olarak sanal belgelikte pdf olarak sunmak üzere hem *de Folklor/Edebiyat Dergisi*'nin 82. sayısı *Sedat Veyis Örnek Özel Sayısı* olarak 2015 Şubat ayı civarında çıkacak³⁶, yani önümüzdeki çoktan sonbahara hazır olmuş olacak.

Biyografi kitabımızla beraber burada yeniden otuz beşinci ölüm yıldönümünde sizlerle beraber olmak istiyoruz, belki de çok daha geniş katılımlı. Ben bizim sunumumuzda da gördünüz, onlarca değil, yüzü iki yüzü geçmiştir o kadar çok kişinin; her yaştan her konumdan her statüden, her unvandan kişinin bizim çalışmamıza katkısı oldu ve çığ gibi de büyüyor, duyanlar birbirlerine haber veriyorlar ve çalışmada bir şekilde yer alıyorlar, bundan dolayı biz çok mutluyuz. Bu proje yıllardır birbirlerini görmeyenlerin, birbirlerinden haberdar olmayanlarında bir araya geldikleri, mesela bizim görüştüğümüz bir kişi ben onu tanıyorum diyor, cep telefonları alıp veriliyor görüşüyorlar. Bu anlamda birçok anlamda Sedat Veyis Örnek adı hâlâ insanları bir araya getirebilme gücüne sahip, onu da süreç içerisinde görmek bizim için de -en son Doğan Hızlan ile görüştük, o da *Hürriyet Gazetes*'nde bugünkü etkinliği haber yaptı-. Projenin başında ekipten hiç kimsenin görüşmeyi hayal edemeyeceği değerli isimlerle insanlarla proje sayesinde bir araya gelmek, iletişim kurmak bütün bu *Tiyatro 1112 Garaj* ekibi gibi çok değerli kişileri proje sayesinde, hayatımıza proje vesilesiyle girmesinden de çok büyük mutluluk duyuyoruz, çok duygulanıyoruz bu duyguları yaşadıkça.

Katılımınız için çok çok teşekkür ediyoruz hepimiz. Önümüzdeki yıl, umuyorum, projemizin bitmesinden sonra çıktılarımızla, somut çıktılarımızla, çok daha zengin materyalle karşınızda olmayı diliyoruz. Sağ olun, var olun!

³⁶ *Folklor/Edebiyat Dergisi*'nin 82. sayısı (cilt 21, 2015/2) *Sedat Veyis Örnek Özel Sayısı* olarak 2015'te yayımlanmıştır. Bu özel sayı için Cumhuriyet Üniversitesi'nde 22 Mayıs 2015 tarihinde Sivas'ta düzenlenen toplantının videosunu <https://www.youtube.com/watch?v=OMJTUSqhHmg> adresinden izleyebilirsiniz.

MEDYADA SEDAT VEYİS ÖRNEK ANMA ETKİNLİĞİ

1 Köşe Bucak - 07 Kasım 2014

SEVİN OKYAY'LA
KÖŞE BUCAK

NTVRadyo
Sevin Okyay'la Köşe Bucak - 07 Kasım 2014

SOUNDCLOUD

35:33

110

<http://www.ntvradyo.com.tr/PodcastDetay/16688/om2n99uy/kose-bucak>, 08.11.2014.

13.11.2014

Hayat Ağacı Dergisi
Dergi

Zaman Tüneli | Hakkında | Fotoğraflar | Beğenenler | Videolar

Hayat Ağacı Dergisi

Dün • Düzenlendi

OKURLARIMIZA DUYURULUR

13 Kasım 2014 Perşembe günü Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Halkbilim Bölümü'nün kurucusu, hemşehrimiz Prof. Dr. Sedat Veyis Örnek bir anma etkinliğiyle anılıyor. Sedat Veyis Örnek (1929-1980) halk...

[Devamını Gör](#)

(Facebook)

SanalKültür - KanalKültür

@kanalkultur | İnsan ve kültüre dair...

Ara

11 Kasım 2014 Salı

Sedat Veyis Örnek hatırlanıyor

Ankara Üniversitesi DTCF'de Halkbilim Bölümü tarafından 13 kasım 2014 günü Ankara'da Sedat Veyis Örnek Anma Etkinliği düzenleniyor.

Etkinliğin "Açılış Konuşmaları"nı Prof. Dr. Muhtar Kutlu (AÜDTCF Halkbilim Bölüm Başkanı), Prof. Dr. Abdülkadir Gürer (AÜDTCF Dekanı), Okan İbiş (Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü) ve Prof. Dr. Erkan İbiş (AÜ Rektörü) yapıyor.

Sedat Veyis Örnek Anma Etkinliği'nde, TÜBİTAK SOBAG destekli 114K576 numaralı Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması Proje Ekibi tarafından "Hikayemiz: Sedat Veyis Örnek Çalışmaları" ile "Görsel Bir Biyografi Denemesi: Sedat Veyis Örnek" adlı iki çalışma meraklısına aktarılıyor.

Etkinlikte Sanem Yardımcı'nın "Sedat Veyis Örnek'in Tübingen Üniversitesi'nde Yaptığı (Türkiye'de Bilinmeyen) Doktora Tezi" başlıklı sunumunun ardından Prof. Dr. Şerafettin Turan "Tanıdığım Sedat Veyis Örnek" başlıklı bir konuşma gerçekleştiriyor.

Prof. Dr. Fuat Bozkurt'un "Bilim İnsanı ve İnsan Olarak Sedat Veyis Örnek"; Haluk Çağdaş'ın "Halkbilimin Çağdaş Filozofu" başlıklı sunumlarının akabinde Aylin Saraç "Sedat Veyis Örnek'ten Sesli Bir Hikaye: Mezarlıktan Bir Kaçış" ile Sedat Veyis Örnek Anma Etkinliği sona eriyor...

Zaman: 11/11/2014 10:15:00 ÖS

G+ 20

[Newsletter - Abonelik](#)
[Güncelleşmeden Düzenli Haberdar Olmak İçin Kaydolunuz ve Onaylayınız]

Email address

Blog Listem

Veli Akademisi - Heidelberg
Medyada: Dil Destek Programı / İkinci Dil Olarak Almanca Öğrenimi (DaZ)
9 saat önce

İsmail Engin
 Kurban: Kurbanın Kökenleri ve Anadolu'da Kanlı Kurban Ritüelleri
2 hafta önce

"Sedat Veyis Örnek Hatırlanıyor" 11.11.2014

<http://kanalkultur.blogspot.com.tr/2014/11/sedat-veyis-ornek-hatrlanıyor.html>, 11.11.2014.

20 12 Kasım 2014 Çarşamba

BAKIŞ

**Doğan
HIZLAN**

dhizlan@hurriyet.com.tr

Ankara'da iki önemli sempozyum

ANKARA'da iki önemli etkinlik yapılacak. Biri **Sedat Veyis Örnek Anma Etkinliği***, diğeri de **Uluslararası Kıbrıs Türk Edebiyatı ve Edebiyatçıları Sempozyumu****.

★ ★ ★

SEDAT VEYİS ÖRNEK'i (1927-1980) **Türk Dil Kurumu Kurultaylarında** tanıdım, kitaplarını okudum, değerini algılayanlardan biriyim.

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Halkbilim Bölümü'nün düzenlediği etkinlik 13 Kasım 2014 Perşembe (yann) saat 13.30-17.00 arasında gerçekleştiriliyor.

Onun bibliyografyasına baktığınızda, değişik alanlarda çalışmalar yaptığını öğrenirsiniz.

Bakın çalışmalar hangi alanları kapsıyor:

Bilimsel kitaplar, makaleler, hikâye çevirileri, şiirler, gazete yazıları, oyun çevirileri, tiyatro oyunları.

Kitapları arasında özellikle anmak istediğim adlar var:

Türk Halk Bilimi, Etnoloji Sözlüğü, Anadolu Folklorunda Ölüm.

İncelemeleri, araştırmaları bugün de benim başvurduğum kaynaklar arasındadır.

Açılışı yapanlar aşağıdaki adlardan oluşuyor:

M. Muhtar Kutlu, Abdülkadir Gürer, Okan İbiş, Erkan İbiş.

Örnek'i yakından tanıyan kişilerin konuşmalarını özellikle belirtmek isterim:

Tanıdığım Sedat Veyis Örnek: Prof. Dr. Şerafettin Turan,

Bir Ağabeyi Anarken: Prof. Dr. Fuat Bozkurt (Akdeniz Üniversitesi),

Halkbiliminin Çağdaş Filozofu: Haluk Çağdaş (Cumhuriyet Üniversitesi).

2015 yılının başında, **Folklor/Edebiyat dergisinin, Sedat Veyis Örnek Özel Sayısı** yayınlayacağını da buradan duyurmak isterim!

İhmal etmeyin...

KIBRIS TÜRK EDEBİYATI TARTIŞILYOR

İki gün sürecek **Uluslararası Kıbrıs Türk Edebiyatı ve Edebiyatçıları Sempozyumu**, bugün ve yann yapılacak.

12-13 Kasım 2014 tarihleri arasında Ankara'da gerçekleştirilen sempozyumun, bize Kıbrıs edebiyatını ve edebiyatçılarını tanıtmaya önem taşıdığını söyleyebilirim.

Saat 10.00'daki açılışa KKCTC Cumhurbaşkanı **Derviş Eroğlu** da katılacak.

İki günde toplam beş oturumda otuz aşkın akademisyen, yazar konuşacak.

Kıbrıs edebiyatıyla ilgili birkaç toplantıya, Kıbrıs'a gittim.

Türkiye'de Kıbrıs edebiyatının, edebiyatçılarının yeteri kadar tanınmadığını biliyordum. Bunun yanı sıra Kıbrıs'ta Türk yazarlarının ne kadar okunduğunun da bir istatistiği elimizde yok. Aynı dilden iki edebiyat dünyasının birbiriyle ilişkisi detaylarıyla irdelenmeli...

Bazı önemli başlıkları şöyle değerlendirdim.

Birinci oturum; **İsmail Bozkurt**'a ve eserlerine ayrılmış.

İlgi çekici bir başlık: **Niyazi Berkes'in Düşünce Yaşamında Kıbrıs'ın Yeri.**

Osman Türkay, Özker Yaşın, Türkiye'de de tanınan iki şair.

Oradaki edebiyatın Türkiye ile Kıbrıs arasındaki ilişkilerin gelişmesinden öncesini de inceleme masasına yatırmak gerekiyor.

Türkiye'de okunan iki şairden de söz etmek isterim: **Mehmet Yaşın, Neşe Yaşın.**

Sempozyumun bize Kıbrıs edebiyatını, edebiyatçılarını tanıtmalarını dilerim.

Ancak, konuşmaların kitaplaştırılmasını bekliyorum; sempozyuma gelmeyenler de böylece yararlınsın.

(*) Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Muzaffer Göker Salonu, Sıhhiye-Ankara

(**) Kıbrıs Türk Kültür Derneği, Tuna Cad., Halk Sok., No.: 17 Sıhhiye-Ankara.

Hızlan, Doğan 2014 "Ankara'da İki Önemli Sempozyum", *Hürriyet Gazetesi*, 12.11.2014, 20.

Sedat Veyis Örnek, fakültesinde anılacak

Araştırmacı, yazar Sedat Veyis Örnek, akademik çalışmalarını yürüttüğü Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde (DTCF) yarın düzenlenecek bir etkinlikte anılacak.

Etkinlik, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nden Doç. Dr. Serpil Aygün Cengiz, Doç. Dr. Meryem Bulut ile Başkent Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden Doç. Dr. Güneli Bayraktutan'ın birlikte yürüttükleri TÜBİTAK SOBAG destekli 114K576 numaralı Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması başlıklı proje kapsamında gerçekleştirilecek. Saat 13.30'da başlayıp saat 17.00'a kadar sürecek olan etkinlik, Muzaffer Göker Salonu'nda yapılacak.

A.Ü. DTCF Halkbilim Bölümü'nce düzenlenen etkinliğin açılış konuşmalarını DTCF Halkbilim Bölüm Başkanı Prof. Dr. M. Muhtar Kutlu, A.Ü. DTCF Dekanı Prof. Dr. Abdülkadir Gürer, Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürü Okan İbiş ile Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Erkan İbiş yapacak.

Etkinlik programında ise, "Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve

Belgelik Çalışması" başlıklı proje ekibinin sunumları var. "Hikâyemiz: Sedat Veyis Örnek Çalışmaları" ile "Görsel Bir Biyografi Denemesi: Sedat Veyis Örnek".

Ankara Üniversitesi SBE Siyaset Bilimi Doktora öğrencisi Sanem Yardımcı'nın konuşma konusu, "Sedat Veyis Örnek'in Tübingen Üniversitesi'nde Yaptığı (Türkiye'de Bilinmeyen) Doktora Tezi". Ankara Üniversitesi'nden Prof. Dr. Şerafettin Turan da "Tamdığım Sedat Veyis Örnek" başlıklı bir konuşma yapacak. Akdeniz Üniversitesi'nden Prof. Dr. Fuat Bozkurt, "Bilim İnsanı ve İnsan Olarak Sedat Veyis Örnek'i anlatacak. Cumhuriyet Üniversitesi'nden Haluk Çağdaş'ın konuşma konusu, "Yitirdiğimiz Bir Değer: Sedat Veyis Örnek".

Son olarak, Tiyatro 1112 Garaj'dan Aylin Saraç'ın seslendirmesiyle Sedat Veyis Örnek'in "Mezarlıktan Bir Kaçış" adlı hikâyesi dinlenecek.

Etkinliğe, DTCF dışından katılmak isteyenlerin sedatveysisornek.calismalari@gmail.com adresine yazarak ya da (312) 310 3280 / dahili 1050 telefondan arayarak adlarını kayıt ettirmeleri gerekiyor. (Başkent)

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
DİL VE TARİH-COĞRAFYA FAKÜLTESİ
HALKBİLİM BÖLÜMÜ

Sedat Veyis Örnek
Anna Etkinliği

Açılış Konuşmaları
Prof. Dr. M. Muhtar Kutlu (Ankara Üniversitesi DTCF Halkbilim Bölüm Başkanı)
Prof. Dr. Abdülkadir Gürer (Ankara Üniversitesi DTCF Dekanı)
Okan İbiş (Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürü)
Prof. Dr. Erkan İbiş (Ankara Üniversitesi Rektörü)

Hikâyemiz: Sedat Veyis Örnek Çalışmaları
TÜBİTAK SOBAG Destekli 114K576 Numaralı
Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması Proje Ekibi

Görsel Bir Biyografi Denemesi: Sedat Veyis Örnek
TÜBİTAK SOBAG Destekli 114K576 Numaralı
Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması Proje Ekibi

Sedat Veyis Örnek'in Tübingen Üniversitesi'nde Yaptığı (Türkiye'de Bilinmeyen) Doktora Tezi
Sanem Yardımcı (Ankara Üniversitesi SBE Siyaset Bilimi Doktora Öğrencisi)

Tamdığım Sedat Veyis Örnek
Prof. Dr. Şerafettin Turan (Ankara Üniversitesi)

Bilim İnsanı ve İnsan Olarak Sedat Veyis Örnek
Prof. Dr. Fuat Bozkurt (Akdeniz Üniversitesi)

Yitirdiğimiz Bir Değer: Sedat Veyis Örnek
Haluk Çağdaş (Cumhuriyet Üniversitesi)

Sedat Veyis Örnek'ten Sesli Bir Hikâye:
"Mezarlıktan Bir Kaçış"
Aylin Saraç (Tiyatro 1112 Garaj)

"Sedat Veyis Örnek, Fakültesinde Anılacak", 2014 *Başkent Gazetesi*, 12.11.2014, 12.

Sedat Veyis Örnek'i anımsamak...

Vefasızlık, yalnızca günlük yaşantımızın ya da kişisel yaşantıların bir parçası değil. Bilim dünyamız ve edebiyatımız da, unutulmuş insanlar galerisi gibidir... O galerideki adlardan biridir Sedat Veyis Örnek... Bırakın, toplumun ortak hafızasında yer almayı, doğrudan edebiyatla ya da Örnek'in akademik alanı olan halk-bilimle uğraşan birçok insan bile, ya hiç bilmez, ya da yalnızca adını bilir...

Sedat Veyis Örnek, 1929, Zara doğumlu. İlahiyat Fakültesi'nde okudu. Araştırmalarını derinleştirebilmek için Almanya'ya gitti. Tübingen Üniversitesi'ne... Dinler Tarihi ve Etnoloji dallarında eğitim aldı, doktora yaptı. Döndü ülkesine, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde (DTCF) Etnoloji asistanı oldu 1961'de. 1966'da doçentliğe, 1971'de ise profesörlüğe yükseldi. 15 Kasım 1980'de, henüz 51'indeyken ayrıldı aramızdan, saklandı toprağa (1).

Akademik çalışmaları sonucunda, yayımlanan yapıtları şunlar:

"Sivas ve çevresinde Hayatın Çeşitli Safhalarıyla İlgili Bâtil İnançların ve Büyüsel İşlemlerin Etnolojik Tetkiki" (Araştırma, 1966), "İlkelerde Din, Büyü, Sanat, Efsane" (İnceleme, 1971), "Etnoloji Sözlüğü" (1971), "Anadolu Folklorunda Ölüm" (Araştırma, 1971), "Budumbilim Terimleri Sözlüğü" (1973), "Türk Halk Bilimi" (1977) ve "Geleneksel Kültürümüzde Çocuk" (1979).

Açıklama gereği duyuyorum ki, etnoloji, budumbilim demek. Fransızca'dan girmiş dilimize ama, asıl kökeni Yunanca. "Ethnos"tan geliyor. Etnoloji sözcüğünün karşılığı asıl olarak, ulus-bilim değil de budumbilim olarak algılıyorum ben...

Bu ayrıntının üzerinde özellikle durdum. Çünkü, "ulus" kavramı, insanlık tarihi göz önüne alınca yeni bir kavram. Feodalitenin çözümlüğü ve kapitalizmin gelişmeye başlamasıyla kullanılmaya başlıyor. Kendi dilini konuşan, ortak kültürel özellikleri, değerleri bulunan, tarihsel geçmişi ortak olan insan topluluklarına ulus deniyor. "Budun"sa, tarihsel olarak "ulus" kavramının ortaya çıkmasından önceki insan topluluklarını da içeriyor. Eski kavimler de bu sözcüğün anlam alanına giriyor. Zaten budumbilim ya da etnoloji de, "İnsanların ırklara ayrılışını, bunların nereden çıktığını, oluşumunu, yeryüzüne yayılışını, aralarındaki bağıntıları ve

onların niteliklerini inceleyip karşılaştıran ve sınıflayan bilim" (2) dalı.

İşte, insanlık tarihimizin aydınlanması açısından oldukça önemli olan bu bilim dalında emek veren Sedat Veyis Örnek'in akademik yaşamını özetledim. Ancak, o, akademik serüvenine bir de akademik araştırmaların dışında edebiyat, sanat alanındaki serüvenini ekledi. Öyküler, şiirler yazdı. Çeviriler yaptı. Ürünleri Varlık, Değişim, Su, Türk Dili dergilerinde yayımlandı. Tiyatro da özel ilgi duyduğu bir alandı. T. Dorst'un "Sur Dibinde", S. Mrocz'un "Polisler" adlı oyunlarını Türkçe'ye çevirdi. Kendi yazdığı oyunlar da var. "Kurt" oyunu 1964-65 yıllarında, "Pirinçler Yeşerecek" 1968'de, "Manda Gözü" ise 1969'da Ankara Devlet Tiyatrosu ile İstanbul Şehir Tiyatrosu'nda seyirciyle buluştu.

51 yıllık kısacık ömründe, bunca değerli çalışmaya imza atan bir insan, nasıl hiç yaşamamış gibi olur... Vefasızlığımız nedeniyle oluyor işte.

Ancak, ölümünün üzerinden yaklaşık 35 yıl geçtikten sonra, vefalı akademisyenler onun üzerindeki "ölü toprağı"ni kaldırmaya soyundu. Örnek'in akademik çalışmalarını yürüttüğü DTCF'den Doç. Dr. Serpil Aygün Cengiz, Doç. Dr. Meryem Bulut ile Başkent Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden Doç. Dr. Günseli Bayraktutan, onunla ilgili bir projeyi yaşama geçirmek için el birliği ettiler. TÜBİTAK SOBAG destekli "Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması" adını taşıyan proje çerçevesinde, yapıtları yeniden büyüteç altına alındı. Onu tanıyanlarla görüşmeler yapıldı. Öyküleri seslendirildi. Dahası, sahne oyunları radyo oyununa çevrilip gönüllü tiyatro ve seslendirme sanatçıların yorumuyla İletişim Fakültesi stüdyosunda kayda alındı.

Bir dergide özel sayı hazırlanıyor. Sonra kitap yayımlanacak... Ve oldukça zengin içerikli bir internet sitesi yaşama geçirilecek...

Sedat Veyis Örnek, yeniden anımsanacak... Az şey mi?

(1) Kaynak: Şükran Kurdakul, "Şairler ve Yazarlar Sözlüğü", Cem Yayınevi, Dördüncü Basım: 1985, İstanbul.

(2) Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayını, Genişletilmiş 7. Baskı: 1983, Ankara.

Ankara Üniversitesi
@AnkaraUni

Takip et

Türkiye'de Halkbilim'in kurucusu Prof. Dr. Sedat Veyis Örnek'i anma etkinliğini gerçekleştirdik.

RETWEET
6

FAVORİ
10

<https://twitter.com/AnkaraUni/status/532896519700365312>, 14.11.2014.

Halkbilim öncüsü Sedat Veyis Örnek anıldı

Türkiye'nin ilk Halkbilim Kürsüsü'nü kuran ve öncesinde yaptığı akademik halkbilim çalışmalarıyla folklor alanına yeni bir bakış getiren Prof. Dr. Sedat Veyis Örnek, aramızdan ayrılışının 34'üncü yılında Ankara Üniversitesi'nde anıldı.

Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde (DTCF) gerçekleşen anma etkinliğine Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Erkan İbiş başta olmak üzere DTCF Halkbilim Bölüm Başkanı Prof. Dr. M. Muhtar Kutlu, DTCF Dekanı Prof. Dr. Abdülkadir Gürer, Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü Okan İbiş ile çok sayıda isim katıldı. Örnek'in bilinmeyen yönlerinin anlatıldığı anma töreninde konuşan Prof. Dr. Kutlu, eğitimin bir parçası olarak gördükleri 'değer bilirlilik duyguları-

nı' öğrencilere aktarabilmek adına her yıl hocaları Örnek'e yeniden 'merhaba' dediklerini söyledi. 1980'de hayata veda eden Örnek'in, halkbilim çalışmalarında özellikle etnoloji ve halkbilim alanındaki özgün araştırmalarıyla ender bilim insanlarından birisi olduğunu belirten Kutlu, "Örnek, halkbilimin başlı başına ve bağımsız bir disiplinler etkinlik olarak kurumsallaşmasında öncü ve kurucu bir isimdir" dedi.

Sanat dolu yaşam

DTCF Dekanı Prof. Dr. Abdülkadir Gürer de Örnek'in, ardında çok önemli bilimsel eserler bıraktığını, kısa yaşamına hepsi sahnelenmiş birçok tiyatro oyunu ile hikaye ve şiir sığdırdığını söyledi. Genel Müdür Okan İbiş de Örnek'in, 1977'de yayınlanan "Türk Halk Bilimi" adlı önemli çalışmasını, 1995'te yeniden basarak halk bilimine gönül verenlere katkıda bulduklarını dile getirdi.

Rektör Prof. Dr. Erkan İbiş ise törenin üç kuşağı bir araya getirmesi nedeniyle çok anlamlı olduğunu ifade etti.

Anma Etkinliği, Tiyatro 1112 Garaj'dan Aylin Saraç'ın konuşması ve Sedat Veyis Örnek'in Ankara Üniversitesi İLEF Radyo Atölyesi'nde seslendirilmiş bir hikâyesinin dinlenmesiyle sona erdi.

"Halkbilim Öncüsü Sedat Veyis Örnek Anıldı" 2014 Milliyet Gazetesi Ankara Eki, 29.11.2014.

Halkbilim öncüsü Sedat Veyis Örnek Ankara Üniversitesi'nde anıldı

HABER MERKEZİ

Türkiye'nin ilk Halkbilim Kürsüsü'nü kuran ve öncesinde yaptığı akademik halkbilim çalışmalarıyla folklor alanına yeni bir bakış getiren Prof. Dr. Sedat Veyis Örnek, aramızdan ayrılışının 34'üncü yılında Ankara Üniversitesi'nde anıldı. Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde (DTCF) gerçekleşen anma etkinliğine Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Erkan İbiş başta olmak üzere DTCF Halkbilim Bölüm Başkanı Prof. Dr. M. Muhtar Kutlu, DTCF Dekanı Prof. Dr. Abdulkadir Gürer, Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü Okan İbiş ile çok sayıda isim katıldı.

"Halkbilim Öncüsü Sedat Veyis Örnek Ankara Üniversitesi'nde Anıldı", *Zafer Gazetesi*, 29.11.2014.

Sanat Olmayan Kùltürel Miras Proje Öretimi ve Yönetimi Halk Kùltürü/Bilgi ve Bilge Mirası Turizm Bakanlığı Turizm İyeliğinin Çalışmaları Eğitim Faaliyetleri Hizmetlerimizin Hizmet Standartları İç Kurumsal Sözdönuşmeler Kùltür ve Turizm Bakanlığı Etik Kurulularını Formlar Bilgi Edinme Ücretsiz Anonim ve Kùltürün Yü Dönuşmeleri

Yaşamı boyunca Türk halk bilimine sunduğu katkılarıyla tanınan Prof. Dr. Sedat Veyis Örneğ, Ankara Üniversitesi bünyesinde düzenlenen bir etkinlikte anıldı.

Başlık: 2014 Yılı > Yaşamı boyunca Türk halk bilimine sunduğu katkılarıyla tanınan Prof. Dr. Sedat Veyis Örneğ, Ankara Üniversitesi bünyesinde düzenlenen bir etkinlikte anıldı.

Bir Halkbilimciyi Anmak: Sedat Veyis Örneğ

Yaşamı boyunca Türk halk bilimine sunduğu katkılarıyla tanınan Prof. Dr. Sedat Veyis Örneğ, Ankara Üniversitesi bünyesinde düzenlenen bir etkinlikte anıldı.

"Sedat Veyis Örneđ Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması" adı altında Sedat Veyis Örneđ sanal belgelik oluşturma ve biyografisini yazma çalışmalarını yürüten proje grubunun hazırladığı anma etkinliği; Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Erkan İBİŞ, Dil Tarih ve Coğrafiya Fakùltesi Dekanı Prof. Dr. Abdùlkadir GÜRER ve Kùltür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü Okan İBİŞ'nin konuşmalarıyla beğledi. Katılımın yoğun olduğu etkinlikte, Sedat Veyis Örneđ'in eğitim ve aile yaşamına tansik etmiş yakınları da katıldı. Programda, hayatını folklor çalışmalarını bilimsel bir temele oturtmaya vakfeden Prof. Dr. Sedat Veyis Örneđ'in akademik çalışmalarının ve sanal biyografisinin yer aldığı slaytlara yer verildi.

Etkinlikte yapıldığı konuşmada, Prof. ÖRNEĐ'in 1966 yılında kurulmasına ön ayak olduğu folklor enstitüsünün çalışmalarını, bugün kendi bünyelerinde sürdürdüklerini açıklayan Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü Okan İBİŞ, bu yaklaşımla yetgen folkloristlerin önemli bir çoğunluğunun bugün Genel Müdürlüğü oluşturduğu kadroda yer aldığını söyledi. Halk Kùltürü araştırmalarına önem ve destek vererek, kendi bünyelerinde yürüttükleri halkbilim çalışmalarını Ankara Üniversitesiyle ortak platformlarda sürdürmekten duydukları mutluluğu dile getiren Okan İBİŞ, bundan yıllar önce halk bilimine önem veren, değer katan Sedat Veyis Örneđ ve onun gibi hocaların oluşturduğu tarihsel hafızaları koruması için her zaman katkıda bulunacaklarını ifade etti.

"Bir Halkbilimciyi Anmak: Sedat Veyis Örneğ" 2014

<http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR,111390/yasami-boyunca-turk-halk-bilimine-sundugu-katkilarla-ta-.html>, 06.12.2014.

"Örnek" örnek yaşamıyla anıldı

Kültür Sanat 01 Aralık 2014 Pazartesi 18:37

haber ana görüntü
0

Türkiye'nin ilk Halkbilim Kürsüsü'nü kuran ve öncesinde yaptığı akademik halkbilim çalışmalarıyla folklor alanına yeni bir bakış getiren Prof. Dr. Sedat Veyis Örnek, aramızdan ayrılışının 34'üncü yılında Ankara Üniversitesi'nde anıldı.

Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nde (DTCF) gerçekleştirilen anma etkinliğine Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Erkan İbiş başta olmak üzere DTCF Halkbilim Bölüm Başkanı Prof. Dr. M. Muhtar Kutlu, DTCF Dekanı Prof. Dr. Abdülkadir Görner, Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü Okan İbiş ile çok sayıda isim katıldı. Örnek'in bilinmeyen yönlerinin anlatıldığı anma töreninde konuşan Prof. Dr. Kutlu, eğitimin bir parçası olarak gördükleri "değer bililik duygularını" öğrencilere aktarabilmek adına her yıl hocaları Örnek'e yeniden "merhaba" dediklerini söyledi. 1980'de hayata veda eden Örnek'in, halkbilim çalışmalarında özellikle etnoloji ve halkbilim alanındaki özgün araştırmalarıyla ender bilim insanlarından birisi olduğunu belirten Kutlu, "Örnek, halkbilimin başlı başına ve bağımsız bir disiplini etkinlik olarak kurumsallaşmasında öncü ve kurucu bir isimdir" dedi.

SANAT DOLU YAŞAM

DTCF Dekanı Prof. Dr. Abdülkadir Görner de Örnek'in, ardında çok önemli bilimsel eserler bıraktığını, kısa yaşamına hepsi sahnelenmiş birçok tiyatro oyunu ile hikaye ve şiir söylediğini söyledi. Genel Müdür Okan İbiş de Örnek'in, 1977'de yayınlanan "Türk Halk Bilimi" adlı önemli çalışmasını, 1995'te yeniden basarak halk bilimine gönül verenlere kadında bulduklarını dile getirdi.

REKTÖR "DİLİMİZE SAHİP ÇIKMALIYIZ"

Rektör Prof. Dr. Erkan İbiş ise törenin üç kuşağı bir araya getirmesi nedeniyle çok anlamlı olduğunu ifade etti. Rektör Erkan İbiş, "Eğer vefa duygusunu ve dilimizi kaybederseniz, o zaman siz doğduğunuz yerlere, ülkenize yabancı olursunuz. Dilimize sahip çıkmamız, dilimizi iyi konuşup, iyi yazabilmemiz gerekiyor. Geçmişimizi de bilmemiz gerekiyor. Verilen emelleri, alın terlerini hiçbir zaman unutmamamız gerekiyor" diye konuştu. Anma Etkinliği, Tiyatro 1112 Garaj'dan Aylin Saraç'ın konuşması ve Sedat Veyis Örnek'in Ankara Üniversitesi İLEF Radyo Atölyesi'nde seslendirilmiş bir hikâyesinin dinlenmesiyle sona erdi.

Öne Çıkan Haberler**Kalecik'te deprem****Davutoğlu 'Tekrar uyarıyorum'****Erdoğan'dan YÖK üyeliğine ve 6 üniversiteye rektör ataması****Ankara Haberleri****Özdebir: Zaten 2014'ten umudu keşmiştik****Mevlana'yı Korkut Ata'da andılar****Sahnede 50 yıllık bir çınar****"Örnek Örnek Yaşamıyla Anıldı" 2014 Anadolu Gazetesi, 11.12.2014.**<http://anadolugazete.com/ornek-ornek-yasamiyla-anildi-haber-2801.html>, 11.12.2014.

Türkiye’de Halkbilim’in Kurucusu Sedat Veyis Örnek Öğrencilerinin Çalışmalarıyla Anıldı

Türkiye’de 1980 yılında ilk Halkbilim Kursüsü’nü kuran ve öncesinde yaptığı akademik halkbilim çalışmalarıyla folklor alanına yeni ve canlı bir bakış getiren Prof. Dr. Sedat Veyis Örnek, aramızdan ayrılışının 34. yıldönümü olan 13 Kasım 2014 tarihinde düzenlenen törenle anıldı.

DTCF Halkbilim Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Serpil Aygün Cengiz, ve DTCF Antropoloji Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Meryem Bulut ile Başkent Üniversitesi İletişim Fakültesi öğretim

üyesi Doç. Dr. Günseli Bayraktutan’ın birlikte yürüttükleri TÜBİTAK SOBAG destekli 114K576 Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve Belgelik Çalışması başlıklı proje kapsamında düzenlenen Sedat Veyis Örnek Anma Etkinliği’nde DTCF Halkbilim Bölüm Başkanı Prof. Dr. M. Muhtar Kutlu, DTCF Dekanı Prof. Dr. Abdulkadir Güler, Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü Okan İbiş ve Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Erkan İbiş açılış konuşmalarını yaptılar. Etkinlikte TÜBİTAK SOBAG destekli 114K576 numaralı Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi

ve Belgelik Çalışması Proje Ekibi hem proje süreçlerini anlattı, hem de Sedat Veyis Örnek görsel biyografi çalışmalarını sundu. Ardından Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi doktora öğrencisi Sanem Yardımcı, Sedat Veyis Örnek’in Almanya’da yaptığı ve Türkiye’de bilinmeyen doktora tezini tanıtan bir konuşma yaptı. Daha sonra Prof. Dr. Şerafettin Turan hem Kültür Bakanlığı’ndan hem Türk Dil Kurumu’ndan hem DTCF’den tanıdığı Sedat Veyis Örnek’i anlattı. Prof. Dr. Fuat Bozkurt ile Haluk Çağdaş ise Sedat Veyis Örnek’le ilgili hatıralarını aktararak Örnek’i

bilinmeyen yönleriyle tanıttılar. Anma Etkinliği, Tiyatro 1112 Garaj’dan Aylin Sarac’ın konuşması ve Sedat Veyis Örnek’in Ankara Üniversitesi İLEF Radyo Atölyesi’nde seslendirilmiş bir hikâyesinin dinlenmesiyle sona erdi.

Halkbilim Bölümü Başkanı Prof. Dr. Muhtar Kutlu, eğitiminin bir parçası olarak gördükleri ‘değerlilik duygularını’ öğrencilere aktarabilmek adına her yıl hocaları Sedat Veyis Örnek’e yeniden ‘merhaba’ dediklerini söyledi. 1980 yılında yitirdiğimiz Prof. Dr. Sedat Veyis Örnek’in, ülkemizde 100 yıllık bir geçmişe dayanan halkbilim çalışmaları içinde özellikle etnoloji ve halkbilim alanındaki özgün inceleme ve araştırmalarıyla önde gelen ender bilim insanlarından birisi olduğunu belirten Prof. Dr. Muhtar Kutlu, “Sedat

Veyis Örnek, halkbilimin başlı başına ve bağımsız bir disiplinler etkileşimi olarak kurumsallaşmasında öncü ve kurucu bir isimdir. Akademide ürettiklerinin yanısıra çok yönlü bir yazar olarak şiir, öykü, eleştiri, çeviri ve tiyatro oyunları yazın ve sanat dünyasının dikkatini çeken değerli bir isimdir” dedi.

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Abdulkadir Güler de Prof. Dr. Sedat Veyis Örnek’in, kısa yaşamında ardında çok önemli bilimsel eserler bıraktığını ve yaşamına hepsi sahnelenmiş birçok tiyatro oyunu ile hükaye ve şiir sığdırdığını söyledi.

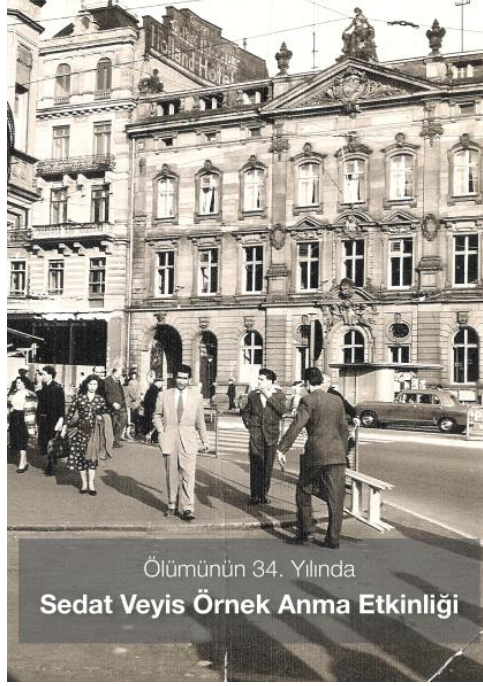
Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü Okan İbiş, Ülkemizde üniversiteler bünyesinde halkbilim ve folklor çalışmalarını henüz başlanmamışken, ilk olarak Milli Eğitim Bakanlığı’nda 1966

yılında oluşturulan Folklor Enstitüsü’nde başlayan çalışmaların, bugün Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü’nde sürdürüldüğünü söyledi. Okan İbiş, Sedat Veyis Örnek’in, 1977 yılında yayınlanan “Türk Halk Bilimi” adlı önemli çalışmasını, 1995 yılında yeniden basarak halk bilimine gönlülere katkıda bulunduğunu kaydetti.

Üniversitemiz Rektörü Prof. Dr. Erkan İbiş ise bu törenin, üç kuşağı bir araya getirmesi nedeniyle çok anlamlı olduğunu belirterek, “Eğer geçmişimizi, vefa duygumuzu, halk kültürümüzü, edebiyatımızı ve dilimizi kaybederseniz, o zaman siz doğduğunuz yerlere, illenize yabancı olursunuz. Dilimize sahip çıkmamız, dilimizi iyi konuşup, iyi yazabilmemiz gerekiyor. Geçmişimizi de bilmemiz gerekiyor. Verilen emekleri, alıntılarını hiçbir zaman unutmamamız gerekiyor” dedi.

“Türkiye’de Halkbilim’in Kurucusu Sedat Veyis Örnek Öğrencilerinin Çalışmalarıyla Anıldı” 2014 Ankara Üniversitesi Bülteni, 16 Aralık 2014, Sayı 179, 24-25.

Ölümünün 34. Yılında
Sedat Veyis Örnek Anma Etkinliği

TÜBİTAK SOBAG 114K576
Sedat Veyis Örnek Sözlü Tarih, Biyografi ve
Belgelik Çalışması
15 Eylül 2014 – 15 Eylül 2015

Doç. Dr. Serpil Aygün Cengiz (Yürütücü)
Doç. Dr. Meryem Bulut (Araştırmacı)
Doç. Dr. Günseli Bayraktutan (Hak Sahibi)

İletişim:

Doç. Dr. Serpil Aygün Cengiz
Etnoloji Anabilim Dalı
Halkbilim Bölümü
Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
Sıhhiye, 06100 Ankara

Tel. (iş): 0 312 3103280/ 1050
Faks (iş): 0 312 3105713
GSM: 0 533 6915325
Eposta: serpilayguncengiz@gmail.com
scengiz@ankara.edu.tr